

**Latgales reģionālā atkritumu
apsaimniekošanas plāna 2024.-2030. gadam
stratēģiskās ietekmes uz vidi
novērtējuma vides pārskata projekts**

Saturs

1.	Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	4
1.1	Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts	4
1.2	Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem.....	9
2.	Vides pārskata sagatavošanas procedūra un iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti	11
3.	Esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	14
3.1.	Esošā vides stāvokļa apraksts	14
3.2.	Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots.....	14
4.	Vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt	18
5.	Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas	19
5.1.	Vides kvalitātes novērtēšana, monitorings	23
5.2.	Emisiju, smaku un trokšņa līmeņa novērtējums.....	30
5.3.	Atkritumu apsaimniekošanas ietekme uz klimatu novērtējums	39
6.	Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi	41
6.1.	Starptautiskie nozares un vides aizsardzības mērķi	41
6.2.	Nacionālie nozares un vides aizsardzības mērķi.....	41
6.3.	Reģionālie nozares un vides aizsardzības mērķi.....	42
7.	Plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums.....	43
8.	Risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi	47
8.1.	Normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu izvietojumam	47
8.2.	Teritorijas plānošana	48
8.3.	Normatīvajos aktos noteiktās prasības atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektiem	49
8.4.	Normatīvajos aktos noteiktās prasības par atkritumu apsaimniekošanas atļaujām.....	53
8.5.	Finanšu nodrošinājums.....	53
8.6.	Sodi par vides aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem	54
9.	Īss iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums, stratēģiskā novērtējuma veikšanas apraksts, norādot arī problēmas nepieciešamās informācijas ieguvē.....	55
10.	Iespējamie kompensēšanas pasākumi	58
11.	Plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums.....	59
12.	Paredzētie pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai.....	60
13.	Vides pārskata kopsavilkums.....	62

Lietotie saīsinājumi

AAR	atkritumu apsaimniekošanas reģions
AAVP	atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns
BNA	bioloģiski noārdāmie atkritumi
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
ĪADT	īpaši aizsargājamā dabas teritorija
AARC	atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs
RAAP	reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns
VVD	Valsts vides dienests
VI	Veselības inspekcija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
SEG	siltumnīcas efekta gāze
SIVN	stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
IVN	ietekmes uz vidi novērtējums
VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs
SAP "Ciniši"	sadzīves atkritumu apglabāšanas poligons "Ciniši"
SAP "Dzijā vāda"	sadzīves atkritumu apglabāšanas poligons "Dzijā vāda"
SAP "Križevņiki"	sadzīves atkritumu apglabāšanas poligons "Križevņiki"
NAIK	no atkritumiem iegūtais kurināmais

1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

1.1 Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts

„Latgales reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024. - 2030. gadam” (turpmāk – Plāns vai RAAP) attiecas uz atkritumu apsaimniekošanas nozari Latgales atkritumu apsaimniekošanas reģionā (turpmāk – Latgales AAR). Plāns ir vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments reģionālā līmenī. Latgales AAR ietver šādas pašvaldības: Daugavpils valstspilsēta; Aizkraukles novads (Aizkraukle) (Aizkraukles pilsēta; Jaunjelgavas pilsēta; Kokneses pilsēta; Pļaviņu pilsēta; Aiviekstes pagasts; Aizkraukles pagasts; Bebru pagasts; Daudzeses pagasts; Iršu pagasts; Jaunjelgavas pagasts; Klintaines pagasts; Kokneses pagasts; Mazzalves pagasts; Neretas pagasts; Pilskalnes pagasts; Seces pagasts; Sērenes pagasts; Skrīveru pagasts; Staburaga pagasts; Sunākstes pagasts; Vietalvas pagasts; Zalves pagasts); Augšdaugavas novads (Ilūkstes pilsēta; Subates pilsēta; Ambeļu pagasts; Bebrene pagasts; Biķernieku pagasts; Demenes pagasts; Dubnas pagasts; Dvietes pagasts; Eglaines pagasts; Kalkūnes pagasts; Kalupes pagasts; Laucesas pagasts; Līksnas pagasts; Maļinovas pagasts; Medumu pagasts; Naujenes pagasts; Nīcgales pagasts; Pilskalnes pagasts; Prodes pagasts; Salienas pagasts; Skrudalienas pagasts; Sventes pagasts; Šēderes pagasts; Tabores pagasts; Vaboles pagasts; Vecsalienas pagasts; Višķu pagasts); Jēkabpils novads (Jēkabpils) (Jēkabpils valstspilsēta; Aknīste pilsēta; Viesīte pilsēta; Aknīstes pagasts; Asares pagasts; Atašienes pagasts; Ābeļu pagasts; Dignājas pagasts; Dunavas pagasts; Elkšņu pagasts; Gārsenes pagasts; Kalna pagasts; Krustpils pagasts; Kūku pagasts; Leimaņu pagasts; Mežāres pagasts; Rites pagasts; Rubenes pagasts; Salas pagasts; Saukas pagasts; Sēlpils pagasts; Variešu pagasts; Viesītes pagasts; Vīpes pagasts; Zasas pagasts); Krāslavas novads (Krāslava) (Dagdas pilsēta; Krāslavas pilsēta; Andrupenes pagasts; Andzeļu pagasts; Asūnes pagasts; Aulejas pagasts; Bērziņu pagasts; Dagdas pagasts; Ezernieku pagasts; Grāveru pagasts; Indras pagasts; Izvaltas pagasts; Kalniešu pagasts; Kaplavas pagasts; Kastuļinas pagasts; Kombuļu pagasts; Konstantinovas pagasts; Krāslavas pagasts; Ķepovas pagasts; Piedrujas pagasts; Robežnieku pagasts; Skaistas pagasts; Svāriņu pagasts; Šķaunes pagasts; Šķeltovas pagasts; Ūdrīšu pagasts); Līvānu novads (Līvāni) (Līvānu pilsēta; Jersikas pagasts; Rožupes pagasts; Rudzātu pagasts Sutru pagasts; Turku pagasts); Ludzas novads (Ludza) (Kārsavas pilsēta; Ludzas pilsēta; Zilupe pilsēta; Blontu pagasts; Briģu pagasts; Ciblas pagasts; Cirmas pagasts; Goliševas pagasts; Isnaudas pagasts; Istras pagasts; Lauderu pagasts; Līdumnieku pagasts; Malnavas pagasts; Mežvidu pagasts; Mērdzenes pagasts; Nirzas pagasts; Ņukšu pagasts; Pasiēnes pagasts; Pildas pagasts; Pureņu pagasts; Pušmucovas pagasts; Rundēnu pagasts; Salnavas pagasts; Zaļesjes pagasts; Zvirgzdenes pagasts); Madonas novads (Madona) (Aronas pagasts; Barkavas pagasts; Bērzaunes pagasts; Cesvaines pagasts; Cesvaines pilsēta; Dzelzavas pagasts; Ērgļu pagasts; Indrānu pagasts; Jumurdas pagasts; Kalsnavas pagasts; Lazdonas pagasts; Liezēres pagasts; Lubānas pilsēta; Ļaudonas pagasts; Madonas pilsēta; Mārcienas pagasts; Mētrienas pagasts; Ošupes pagasts; Praulienas pagasts; Sarkaņu pagasts; Sausnējas pagasts; Vestienas pagasts); Preiļu novads (Preiļi) (Preiļu pilsēta; Aglonas pagasts; Aizkalnes pagasts; Galēnu pagasts; Pelēču pagasts; Preiļu pagasts; Riebiņu pagasts; Rožkalnu pagasts; Rušonas pagasts; Saunas pagasts; Silajāņu pagasts; Sīļukalna pagasts; Stabulnieku pagasts; Upmalas pagasts; Vārkavas pagasts), Rēzeknes novads (Rēzekne) (Rēzeknes valstspilsēta; Viļānu pilsēta; Audriņu pagasts; Bērzgales pagasts; Čornajas pagasts; Dekšāres pagasts; Dricānu pagasts; Feimaņu pagasts; Gaigalavas pagasts; Griškānu pagasts; Ilzeskalna pagasts; Kantinieku pagasts; Kaunatas pagasts; Lendžu pagasts; Lūznavas pagasts; Maltas pagasts; Mākoņkalna pagasts; Nagļu pagasts; Nautrēnu pagasts; Ozolaines pagasts; Ozolmuižas pagasts; Pušas pagasts; Rikavas pagasts; Sakstagala pagasts; Silmalas pagasts; Sokolku pagasts; Stoļerovas pagasts; Stružānu pagasts; Vērēmu pagasts; Viļānu pagasts); Varakļānu novads (Varakļāni) (Murmastienes pagasts; Varakļānu pagasts; Varakļānu pilsēta).

Plāna nepieciešamību nosaka “Atkritumu apsaimniekošanas likuma” III nodaļa, kā arī Ministru kabineta 2021. gada 22. janvāra rīkojuma Nr. 45 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021. - 2028. gadam” (turpmāk - Rīkojums Nr. 45) 3. punkts, kur noteikts plāna saturs, tā apspriešanas un apstiprināšanas kārtība.

Balstoties uz to, ka periodam 2015. – 2021. Latgales RAAP netika izstrādāts, jāatzīmē, ka atkritumu apsaimniekošana šajos reģionos notika saskaņā ar “Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2013. - 2020. gadam”. Var pieņemt, ka Plāns pēctecīgi turpina arī “Austrumlatgales reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2007. – 2013. gadam”, “Dienvidlatgales reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2007. – 2013. gadam” un “Vidusdaugavas reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2015. - 2021”.

Plāna īstenošana ir vērsta uz atkritumu un atkritumu radītās ietekmes uz vidi samazināšanu, aprites ekonomika, efektīvāku atkritumu apsaimniekošanu, atkritumus kā resursu izmantošanu, u.c. Izrietoši Plāna īstenošana nesaistās ar papildus vides problēmu rašanos, jo atkritumu apsaimniekošana Latgales AAR paredzēta sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonā “Cinīši” (turpmāk – SAP “Cinīši”), sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonā “Dziļā vāda” (turpmāk - SAP “Dziļā vāda”) un sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonā “Križevņiki” (turpmāk – SAP “Križevņiki”) teritorijā.

Saskaņā ar spēkā esošo “Daugavpils novada teritorijas plānojumu 2012. - 2023. gadam” SAP “Cinīši” teritorija atrodas rūpnieciskās apbūves teritorijā (R zona), kur kā viens no galvenajiem izmantošanas veidiem minēts atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve. Tostarp SAP “Cinīši” teritorijai 2000. gadu sākumā ir veikta pilna ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk - IVN) procedūra, kā arī poligona “Cinīši” ekspluatācija notiek atbilstoši 2013. gada 11. marta izsniegtās Valsts vides dienesta (turpmāk - VVD) Daugavpils reģionālās vides pārvaldes “Atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. DA13IA0001” (turpmāk – Piesārņojuma atļauja Nr. DA13IA0001) nosacījumiem.

Saskaņā ar spēkā esošo “Krustpils novada teritorijas plānojumu 2013. - 2024. gadam” SAP “Dziļā vāda” teritorija atrodas tehniskās apbūves teritorijā, kur kā viens no galvenajiem izmantošanas veidiem ir atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu apbūve. Tostarp SAP “Dziļā vāda” teritorijai 2000. gadu sākumā ir veikta pilna IVN procedūra, kā arī poligona “Dziļā vāda” ekspluatācija notiek atbilstoši 2011. gada 8. jūnija izsniegtās VVD “Atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. DA11IA005” (turpmāk – Piesārņojuma atļauja Nr. DA11IA005) nosacījumiem.

Saskaņā ar spēkā esošo “Rēzeknes novada teritorijas plānojumu 2013. - 2024. gadam” SAP “Križevņiki” teritorija atrodas rūpnieciskās apbūves teritorijā (R zona), kur kā viens no galvenajiem rūpnieciskās apbūves teritorijas izmantošanas veidiem ir atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve. SAP “Križevņiki” teritorijai 2001. gadā ir veikta pilna IVN procedūra, kā arī poligona “Križevņiki” ekspluatācija notiek atbilstoši 2012. gada 29. jūnija izsniegtās VVD Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes “Atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. RE12IA0001” (turpmāk – Piesārņojuma atļauja Nr. RE12IA0001) nosacījumiem.

Kopumā AAR izveides mērķis ir nodrošināt ekonomiski pamatotu atkritumu apsaimniekošanu, kas ietver samērīgu atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras un reģionā radīto atkritumu apsaimniekošanas balansu, saprātīgus atkritumu pārvaldījumu attālumus no atkritumu rašanās vietām līdz sadzīves atkritumu poligoniem, u.c. Vienlaikus Latgales AAR izstrādes mērķis ir saistīts ar “Valsts atkritumu apsaimniekošanas plāna 2021.- 2028. gadam”¹ (turpmāk - AAVP) noteikto mērķu un uzdevumu īstenošanu Latgales AAR. Detālāks apraksts saistībā ar AAR sasniedzamiem mērķiem, stratēģiskiem virsmērķiem un veicamiem pasākumiem, kas izvirzīti dažāda līmeņa plānošanas dokumentos sniegts 6. nodaļā.

Atbilstoši AAVP un uz tā balstītajiem 2023. gada 13. jūnija noteikumiem Nr. 301 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” (turpmāk – Noteikumi Nr. 301), Latgales AAR ietver 12 pašvaldības: Daugavpils un Rēzeknes valstspilsētas, Aizkraukles, Augšdaugavas, Jēkabpils, Krāslavas, Līvānu, Ludzas, Madonas, Preiļu, Rēzeknes, Varakļānu novadu pašvaldības.

Kopējais iedzīvotāju skaits Latgales AAR 2023. gada sākumā bija 326,365 tūkstoši. Lielākais iedzīvotāju skaits 78,85 tūkst. jeb 24,2 % no reģiona iedzīvotājiem dzīvo Daugavpils valstspilsētā, 26,37 tūkst. jeb 8,1 % reģiona

¹ Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

iedzīvotāju dzīvo Rēzeknes valstspilsētā, savukārt pārejās reģiona pilsētas dzīvo 87,0 tūkst. jeb aptuveni 26,7 % no reģiona iedzīvotājiem. Reģiona lauku teritorijās dzīvo 134,12 tūkst. jeb aptuveni 41,0 % no reģiona iedzīvotājiem.

Apkopojot informāciju par apsaimniekotajiem sadzīves atkritumu apjomiem, saskaņā ar veiktās izpētes rezultātiem, t.sk. valsts statistikas pārskatā "3A- Atkritumi" pieejamo informāciju un atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas datus, novērtētais kopējais Latgales AAR 2022. gadā apsaimniekotais sadzīves atkritumu (ietverts arī izlietotais iepakojums) daudzums 79,263 tūkst. tonnu, jeb vidēji 0,24 tonnas uz vienu iedzīvotāju gadā. Lielāko īpatsvaru savāktajā apjomā veido nešķiroti sadzīves atkritumi ~78 %. Dalīti savāktie sadzīves atkritumi – vieglā frakcija, t.sk. papīrs, kartons, plastmasas, metāls veido 4 % no kopējā apjoma, kas kopā ar stiklu veido ~6%. Liela izmēra atkritumu plūsma veido 6 %, būvniecības atkritumi 4 % no kopējā apjoma, savukārt dalīti savāktie bioloģiski noārdāmo atkritumu (turpmāk – BNA) plūsma veido ~2 % no kopējā sadzīves atkritumu plūsmā. Savukārt kopējais Latgales AAR 2021. gadā apsaimniekotais sadzīves atkritumu (ietverts arī izlietotais iepakojums) daudzums ir 78,975 tūkst. tonnu, jeb vidēji 0,25 tonnas uz vienu iedzīvotāju gadā. Lielāko īpatsvaru savāktajā apjomā veido nešķiroti sadzīves atkritumi ~80 %. Dalīti savāktie sadzīves atkritumi – vieglā frakcija, t.sk. papīrs, kartons, plastmasas, metāls veido 4 % no kopējā apjoma, kas kopā ar stiklu veido ~6 %. Liela izmēra atkritumu plūsma veido 5 %, būvniecības atkritumi 4 % no kopējā apjoma, savukārt dalīti savāktie BNA plūsma veido ~2 % no kopējā sadzīves atkritumu plūsmā.

Raksturojot atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūru, var apskatīt šādus galvenos virzienus:

1) **Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti:**

Saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas komersantu sniegto informāciju, Latgales AAR pašvaldībās dalīti savāktie sadzīves atkritumu vākšana tiek organizēta izmantojot divu konteineru sistēmu – viens konteiners, kurā kopā tiek uzkrāta dalīti savāktie sadzīves atkritumu vieglā frakcija (papīrs, kartons, plastmasa, metāls) un atsevišķs konteiners stiklam. Kopā reģiona teritorijā izvietoti, secīgi aprēķināts, ka reģionā vidēji ir viens dalītās vākšanas punkts aptuveni uz katrām 313 iedzīvotājiem². Papildus publiskajiem atkritumu dalītās savākšanas punktiem, tiek izvietoti individuālie konteineri. Kopā novados ir izvietoti 1158 individuālie konteineri. Kopumā vērtējot sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktu infrastruktūras pieejamību, tā ir zemāka nekā valstī iepriekš² noteiktās minimālās prasības (vismaz viens punkts uz 700 iedzīvotājiem valstspilsētās, uz 550 iedzīvotājiem novadu pilsētās un uz 450 iedzīvotājiem novadu pagastos). Plāna izstrādes brīdī atsevišķs regulējums, kas noteiktu minimālo dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamības līmeni valstī nav noteikts, attiecīgi, plānojot dalītās vākšanas sistēmas attīstību izvietojamo konteineru skaitu un izvietojamas vietas nosaka balstoties uz pašvaldību un atkritumu apsaimniekošanas komersantu veikto situācijas izvērtējumu.

2) **Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas laukumi:**

Dalīti savāktie sadzīves atkritumu, speciālo atkritumu grupu, tai skaitā videi kaitīgu preču atkritumu savākšanai reģiona teritorijā ir izvietoti 16 atbilstoši normatīvo aktu prasībām šķiroto atkritumu savākšanas laukumi. Vērtējot no pakalpojuma pieejamības viedokļa un šķiroto atkritumu savākšanas laukumu izvietojuma atbilstības noteiktajiem minimālajiem kritērijiem, kas iepriekš tika noteikts normatīvajos aktos³, formāli prasības ir izpildītas.

3) **Sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūra:**

Saskaņā ar veiktās izpētes rezultātiem, Latgales AAR šobrīd tiek ekspluatētas vairākas iekārtas, kas atrodas SAP "Ciniši", SAP "Dzijā vāda" un SAP "Križevņiki" un paredzētas sadzīves atkritumu sagatavošanai pārstrādei un

² Ministru kabineta noteikumi Nr. 328 (Rīgā 2017. gada 13. jūnijā (prot. Nr. 30 33. §)) "Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem" (Zaudējuši spēku 11.04.2023.)

³ Ministru kabineta noteikumi Nr. 328 (Rīgā 2017. gada 13. jūnijā (prot. Nr. 30 33. §)) "Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem" <https://likumi.lv/ta/id/291534-%20kriteriji-un-kartiba-kada-noverte-atkritumu-dalitas-savaksanas-pakalpojuma-pieejamibu-iedzivotajiem> Zaudēja spēku: 11.04.2023

reģenerācijai, t.sk. dalīti savākto sadzīves atkritumu pāršķirošanai, sagatavošanai transportēšanai uz pārstrādes iekārtām un nešķirotu sadzīves atkritumu mehāniskai šķirošanai – sagatavošanai apglabāšanai.

Sadzīves atkritumu poligonu infrastruktūras galvenie elementi ir:

- Iekārtas nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas sagatavošanai apglabāšanai – pārstrādei un reģenerācijai derīgu atkritumu plūsmu atdalīšanai;
- Dalīti savākto un mehāniski atšķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas atkritumu sagatavošanai nodošanai pārstrādei;
- Atkritumu pārstrādes iekārtas – BNA kompostēšana vai anaerobā apstrāde;
- Atkritumu apglabāšanas krātuve pārstrādei un reģenerācijai nederīgo atkritumu apglabāšanai.

Latgales AAR teritorijā, ārpus SAP “Ciniši”, SAP “Dzijā vāda” un SAP “Križevņiki” tiek ekspluatētas trīs šķirošanas iekārtas, kuru ekspluatācijas mērķis ir samazināt specializētā atkritumu savākšanas transporta noslogu atkritumu pārvadājumos uz sagatavošanu reģenerācijai, pārstrādei vai apglabāšanai reģionālajos poligonos.

Pārkraušanas stacijas ir izvietotas:

- Zvaigžņu ielā 1B, Jēkabpils, Jēkabpils novads;
- Jaunceltnes ielā 9, Aizkraukle, Aizkraukles novads;
- Augu ielā 29A, Madona, Madonas novads.

Pārkraušanas staciju Zvaigžņu iela 1B, Jēkabpils, Jēkabpils novadā apsaimnieko SIA “Vidusdaugavas SPAAO”, savukārt stacijas Jaunceltnes ielā 9, Aizkrauklē, Aizkraukles novadā un Augu ielā 29A, Madonā, Madonas novadā apsaimnieko SIA “Eco Baltia vide”, kas stacijas nomā no SIA “Vidusdaugavas SPAAO”.

Latgales AAR teritorijā, ārpus poligoniem tiek ekspluatēta atkritumu pirolīzes pārstrādes iekārta Bebrulejas ielā 3b, Pļaviņās, Pļaviņu novadā, ko apsaimnieko SIA „PPRP”. Pirolīzes modulī tiek izmantoti tikai plastmasas un papīra atkritumi, kuri termiski tiek depolimerizēti (sadalīti monomēros) bez gaisa klātbūtnes.

4) SAP “Ciniši”, infrastruktūras raksturojums:

SAP “Ciniši” ir izvietota atkritumu apglabāšanas infrastruktūra, poligona teritorijā darbojās nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas, dalīti savākto sadzīves atkritumu šķirošanas līnija, BNA kompostēšanas laukums, poligona gāzes savākšanas un apsaimniekošanas sistēma un cita saistītā infrastruktūra, kas nepieciešama drošai un mūsdienīgai praksei atbilstoši poligona apsaimniekošanai (t.sk. kontroles, uzskaites un reģistrācijas sistēma, vides monitoringa sistēma u.c.).

Tapāt, domājot atkritumu infrastruktūras attīstības kontekstā, SIA „Atkritumu apsaimniekošanas Dienvidlatgales starppasvaldību organizācija” (turpmāk – SIA “AADSO”) plāno SAP “Ciniši” teritorijā prioritāri īstenot šādus pasākumus:

- bioloģisko atkritumu anaerobās fermentācijas iekārtas ekspluatācija;
- bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā centrā (turpmāk – AARC) “Ciniši” nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
- bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana – dalīti savākto bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtu izveide;
- sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanai;
- būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana – pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšanai;
- no atkritumiem iegūtā kurināmā (turpmāk – NAIK) ražošanas jaudas palielināšana – no dažādām atkritumu plūsmām atdalītu augstas kaloritātes frakciju sagatavošana reģenerācijai;

- dabasgāzes kvalitātes biometāna sagatavošanas iekārtas - iekārtas poligona gāzes, t.sk. gāzes no BNA anaerobās fermentācijas iekārtām attīrīšanai un sagatavošanai, lai gāzi izmantotu kā degvielu autotransportam, ievadīšanai dabasgāzes tīklā vai izmantotu citiem energoresursu ieguves mērķiem;
- infiltrāta apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana – infiltrāta attīrīšanas iekārtu darbības uzlabošana un kapacitātes palielināšana visa radītā infiltrāta attīrīšanai;
- poligona gāzes savākšanas sistēmas atkritumu krātuvē nākamās kārtas izbūve.

5) SAP “Dzijā vāda” infrastruktūras raksturojums:

SAP “Dzijā vāda” ir izvietota atkritumu apglabāšanas infrastruktūra. Poligona teritorijā darbojās nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas, bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārta ar biogāzes savākšanas sistēmu, dalīti savākto sadzīves atkritumu šķirošanas līnija, izveidots kompostēšanas laukums un šķirotu atkritumu savākšanas laukums, un cita saistītā infrastruktūra (t.sk. kontroles, uzskaites un reģistrācijas sistēma, vides monitoringa sistēma u.c.).

Tapāt, domājot atkritumu infrastruktūras attīstības kontekstā, SIA “Vidusdaugavas SPAAO”, SAP “Dzijā vāda” teritorijā prioritāri ir iecerējusi īstenot šādus pasākumus:

- centralizētai bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei AARC “Dzijā vāda” nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
- bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana – dalīti savākto bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtu izveide, nepieciešamo papildus pārstrādes jaudu nodrošināšana;
- sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanai;
- būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana – pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšanai;
- NAIK ražošanas jaudas palielināšana – no dažādām atkritumu plūsmām atdalītu augstas kaloritātes frakciju sagatavošana reģenerācijai;
- notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu pārstrādes iekārtu ierīkošana – plānots īstenot sadarbībā ar pašvaldības izvēlēto ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju, kurš būs atbildīgs par notekūdeņu dūņu apsaimniekošanu pašvaldības teritorijā;
- infiltrāta apsaimniekošanas un poligona gāzes apsaimniekošanas sistēmu attīstība.

6) SAP “Križevņiki” infrastruktūras raksturojums:

SAP “Križevņiki” ir izvietota atkritumu apglabāšanas infrastruktūra. Poligona teritorijā darbojās nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas, bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārta ar biogāzes savākšanas sistēmu, dalīti savākto sadzīves atkritumu šķirošanas līnija, izveidots kompostēšanas laukums un šķirotu atkritumu savākšanas laukums, un cita saistītā infrastruktūra (t.sk. kontroles, uzskaites un reģistrācijas sistēma, vides monitoringa sistēma u.c.).

Tapāt, domājot atkritumu infrastruktūras attīstības kontekstā, SIA “ALAAS”, SAP “Križevņiki” teritorijā prioritāri ir īstenojami šādi pasākumi:

- centralizētai bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei AARC “Križevņiki” nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
- bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana – dalīti savākto bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtu izveide, nepieciešamo papildus pārstrādes jaudu nodrošināšana;
- sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanai;
- būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana;
- pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšana;
- NAIK ražošanas jaudas palielināšana – no dažādām atkritumu plūsmām atdalītu augstas kaloritātes frakciju sagatavošana reģenerācijai;

- infiltrāta apsaimniekošanas un poligona gāzes apsaimniekošanas sistēmu attīstība.

7) Sadržīves atkritumu pārstrāde un reģenerācija:

Balstoties uz valsts statistikas pārskatā 3A-Atkritumi pieejamo informāciju, apkopoti dati par dažādu ražošanas atkritumu plūsmu, videi kaitīgo preču, nolietotu transportlīdzekļu, u.c. plūsmu apsaimniekošanu Latgales AAR. Kopumā Latgales AAR atskaites par dažādu atkritumu plūsmu savākšanu no atkritumu radītājiem ir snieguši 25 atkritumu apsaimniekošanas komersanti. Kopējais 2022. gadā savākto atkritumu apjoms ir 101,939 tūkstoši tonnu. Lielākos darbības apjomus uzrāda SIA "AD Biogāzes stacija", kas veic biogāzes apsaimniekošanu, kā otrā darbības sfēra ir būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošana, ko apsaimnieko AS "Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums" un trešais uzņēmums ir SIA "Tolmets Jēkabpils", kas apsaimnieko nolietotos transporta līdzekļus un metāla atkritumus. Analizējot savāktos atkritumu apjomus atkritumu klašu griezumā būtiski lielāko īpatsvaru kopējā apjomā veido metālu atkritumi 27 %, kā arī 12 % veido melnie metālu atkritumi, kopējais metālu atkritumu īpatsvars ir 40 %, būtisku īpatsvaru kopējā apjomā veido dzīvnieku izkārnījuma atkritumi ar 020106, kas veido 12 %.

Reģionā tiek izskatītas iespējas sekojošu reģenerācijas iekārtu izveidei:

- Rēzeknes valstspilsētas teritorijā ir plānota NAIK reģenerācijas iekārtu izveide ar reģenerācijas jaudu 10 tūkst. t NAIK gadā. Plāna sagatavošanas laikā reģenerācijas iekārtu izbūves projekts ir plānošanas stadijā.
- Daugavpils valstspilsētas teritorijā, vai valstspilsētas tiešā tuvumā (kur iespējams nodrošināt siltumenerģijas lietderīgu izmantošanu) NAIK reģenerācijas iekārta ar jaudu 20-25 tūkst. tonnu gadā, kas nodrošina siltumenerģijas vai siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu;
 - Madonas pilsētā NAIK gazifikācijas iekārtas. Iekārtas ir paredzētas efektīvai oglekli saturošu atkritumu pārstrādei bez skābekļa, augstas temperatūras ietekmē plazmas strūklā (gazifikācija). Iekārtā tiks pārstrādāti sadzīves atkritumi ar augstu enerģētisko vērtību, galvenokārt plastmasa, kas nav izmantojama materiālu pārstrādē. Prognozētā iekārtas jauda līdz 1500 t/gadā.
 - Poligonā "Dziļā vāda" gazifikācijas iekārta ar līdzīgu tehnoloģisko procesu, kāds paredzēts Madonas pilsētā, t.i. oglekli saturošu atkritumos esošu materiālu ķīmiskā dekompozīcija augstā temperatūrā, bezskābekļa vidē. Iekārtas plānotā jauda – līdz 1,0 tūkst. t/gadā.

Augstāk minēto pasākumu īstenošana nodrošinās saistošo normatīvo aktu prasību atkritumu apsaimniekošanas jomā izpildi – samazinās apglabājamo atkritumu apjomu, palielinās atkritumu reģenerācijas īpatsvaru, gan atkritumu apsaimniekošanas reģiona, gan valsts mērogā, kā arī nodrošinās atkritumos esošu energoresursu atgriešanu tautsaimniecības apritē kā siltumenerģiju un elektroenerģiju.

1.2 Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

Ar Rīkojumu Nr. 45 ir atbalstīta Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) ierosinātā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionu reforma, tai sk. pārejot no 10 uz pieciem atkritumu apsaimniekošanas reģioniem. Noteikumos Nr. 301 ir noteikta arī Latgales AAR teritorija. Pašvaldību administratīvo teritoriju iedalījums atkritumu apsaimniekošanas reģionos ir norādīts šo noteikumu pielikumā, savukārt Latgales AAR iedalījums ietverts 2. tabulā (skat. precīzu uzskaitījumu šā pārskata 1.1. apakšpunktā). Vienlaikus arī "Atkritumu apsaimniekošanas likuma" 10. panta (2) daļa nosaka nepieciešamību AAR ietilpstošām pašvaldībām izstrādāt atkritumu apsaimniekošanas reģionālo plānu. "Atkritumu apsaimniekošanas likuma" 10. panta (2) daļa noteic, ka pašvaldības, kuras ietilpst attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, organizē sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna izstrādi savam atkritumu apsaimniekošanas reģionam, un tas stājas spēkā pēc tam, kad to apstiprinājušas visas šajā reģionā ietilpstošās pašvaldības.

"Latgales plānošanas reģions" organizē Latgales AAR Plāna izstrādi, un sagatavotais Latgales AAR Plāns atbilstoši "Atkritumu apsaimniekošanas likumam" tiks nodots apstiprināšanai Latgales AAR ietilpstošajām pašvaldībām.

AAR izveides mērķis ir nodrošināt ekonomiski pamatotu atkritumu apsaimniekošanu, kas ietver samērīgu atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras un reģionā radīto atkritumu apsaimniekošanas balansu, saprātīgus atkritumu pārvadājumu attālumus no atkritumu rašanās vietām līdz sadzīves atkritumu poligoniem, u.c.

Savukārt AAVP mērķi ir saistīti ar kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanas nodrošināšanu, novēršot atkritumu rašanos; atkritumu kā resursu racionālu izmantošanas nodrošināšanu, veicinot, pēc iespējas, resursu atgriešanu atpakaļ ekonomiskajā apritē tautsaimniecībai noderīgā veidā; nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai; apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanas nodrošināšanu kā arī to apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā. Tieši atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pārvaldība, tai sk. sadzīves atkritumu apsaimniekošana ir būtisks kopējās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas elements, uz ko ir vērsti vairāki šī plāna pasākumi. Turklāt minētie plāna mērķi atbilst valsts ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentos nostiprinātajiem pamatprincipiem un prioritārajiem darbības virzieniem. Vienlaikus jāatzīmē, ka spēkā esošā atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna mērķi ir cieši saistīti un pēctecīgi turpina īstenot iepriekšējā plānā, proti, "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013. - 2020. gadam" nospraustos rīcībpolitikas virzienus, kā arī nosaka jaunus virzienus un to īstenošanai nepieciešamos pasākumus, kas iet roku rokā ne tikai ar nacionālās politikas plānošanas dokumentos noteikto, bet arī ar mērķiem un prasībām, kas izvirzīti starptautiskajā līmenī. Var pieņemt, ka Latgales AAR reģionālais plāns pēctecīgi turpina arī "Austrumlatgales reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2007. – 2013. gadam", "Dienvidlatgales reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2007. – 2013. gadam" un "Vidusdaugavas reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2015. - 2021".

2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti

Ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma (turpmāk - SIVN) vides pārskata (turpmāk - Vides pārskats) gatavošana norisinās paralēli ar plānošanas dokumenta projekta gatavošanu.

2023. gadā saistībā ar plānoto Latgales AAR, tika izveidota darba grupa, kuras sastāvā ir ietverti AAR ietilpstošo pašvaldību pārstāvji, SAP apsaimniekotāji. Darba grupas sanāksmes, sākot no 2023. gada septembra, dokumentācijas izstrādes sākotnējā posmā notiek vidēji vienu reizi mēnesī.

Uzsākot darbu pie Plāna, 2023. gada septembrī Plāna izstrādātājs veica visu Latgales AAR pašvaldībās strādājošo sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptauju ar mērķi apkopot informāciju par reģionā apsaimniekotajiem atkritumu apjomiem un esošo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūru, kā arī gūt priekšlikumus atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošanai AAR un ieviest reģiona iedzīvotājiem nepieciešamos pasākumus atkritumu saimniecībā. Paralēli papildus tika analizēti jaunākos publiskajos reģistros un datubāzēs pieejamie dati, kā rezultātā tika iegūts datu kopums, kas raksturo reģiona sociāli ekonomiskos apstākļus, apsaimniekotos atkritumu apjomus, pieejamo infrastruktūru un citus indikatorus.

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošanai reģionā pēc pašvaldību un atkritumu apsaimniekošanas komersantu viedokļa un, ņemot vērā aktuālos atkritumu apsaimniekošanas sektora attīstības virzienus un darbības principus, galvenokārt uzmanība jāpievērš:

- dalītās vākšanas izveidei visās reģiona pašvaldībās, jāturpina dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība, lai pēc iespējas lielāku atkritumu daudzumu sagatavotu reģenerācijai;
- nepieciešamība informēt iedzīvotājus un komersantus par atkritumu dalītās vākšanas vajadzību un ieguvumiem, ko tā dod;
- AARC izveide ievērojot normatīvo aktu prasības un AARC funkciju definēšanu;
- reģiona pašvaldības un atkritumu apsaimniekošanas zonu izveides pamatojumam, zonu optimālā lieluma noteikšanai;
- dažādu atkritumu frakciju reģenerācija (pārstrādei, atkārtotai izmantošanai), ko var veikt reģionā, piemēram, liela izmēra, bioloģiski noārdāmie atkritumi un būvniecības atkritumi;
- investīciju piesaistei, lai īstenotu atkritumsaimniecības normatīvajā regulējumā noteiktos mērķus.

Vides pārskata sagatavošanas laikā ir notikušas konsultācijas ar VVD, Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) Latgales reģionālo administrāciju un Veselības inspekcijas (turpmāk - VI) Latgales un Vidzemes kontroles nodaļu.

DAP Latgales reģionālā administrācija 2023. gada 30. augustā ar vēstuli Nr.4.8/5356/2023-N rekomendējusi Plānā ietvert šādus aspektus:

- Aicinām plānošanas dokumentā ņemt vērā arī jaunveidojamo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju novietojumu, ja tiek plānota jaunu atkritumu uzglabāšanas poligonu veidošana vai esošo poligonu paplašināšana;
- Paredzēt arī atkritumu apsaimniekošanu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Vairākas aizsargājamo dabas teritoriju kategorijas, piemēram, dabas parki, aizsargājамie ainavu apvidi un nacionālie parki ir ar vieglāku aizsardzības režīmu, tajos ietilpst arī apdzīvotas vietas, kā arī atrodas dabas takas un citi sabiedrības apmeklēti infrastruktūras objekti, kur tiek atstāts diezgan ievērojams atkritumu apjoms. Pārvalde aizsargājamās dabas teritorijās īsteno atkritumu apsaimniekošanas pieeju "Ko atnesi, to aiznes"⁴. Šajā virzienā būtu jāveic plašāka sabiedrības izglītošana visā valsts teritorijā, lai cilvēki aiz sevis atstātu sakārtotu vidi un pašu radītos atkritumus paņemtu līdzi.

⁴ <https://www.daba.gov.lv/lv/daba-ejot-ko-atnesi-aiznes>

- Atkritumu tvertnēm, kas tiek izvietotas dabas teritorijās, jābūt tikai slēgta tipa vai ar jumtu, lai putni vai meža zvēri nevar iznēsāt atkritumus tuvākajā apkārtnē. Turklāt atkritumi nav piemērota barība meža dzīvniekiem un tie var saslimt/saindēties.

VI Latgales kontroles nodaļa 2023. gada 12. septembrī vēstulē Nr. 2.4.5.-1./734 rekomendēja plānošanas dokumenta izstrādāšanas laikā pievērst uzmanību jautājumiem, kam ir būtiska ietekme uz vidi un cilvēka veselību: trokšņa piesārņojumam un prettrokšņa pasākumiem, objektu pievienošanai centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, virszemes ekoloģiskajai situācijai.

VI Vidzemes kontroles nodaļa 2023. gada 30. augustā vēstulē Nr.2.4.8.-1./601 rekomendējusi Plānā ietvert šādus aspektus:

- Piesārņojošo vielu emisijas gaisā, jo īpaši iespējamais smaku piesārņojums;
- Autotransporta, kas pieved atkritumus, kā arī poligonā uz vietas veicamo darbību radītais trokšņa piesārņojums;
- Pazemes ūdeņu piesārņojums;
- Augsnes sanitāri mikrobioloģiskais piesārņojums, ietverot parazitiskos tārpus;
- Atkritumu apsaimniekošanas poligoniem tuvāko apdzīvoto vietu vispārīgās epidemioloģiskās situācijas pasliktināšanās risks, ņemot vērā, ka pārtikas atkritumi piesaista kaitēkļus (žurkas, peles, lidojošie un rāpojošie insekti), kā arī putnus un mājdzīvniekus, kas var būt dažādu infekcijas un parazitāro slimību pārnēsātāji.

VVD Atļauju pārvalde 2023. gada 5. septembra vēstulē Nr.2.4/AP/9806/2023 nav noteikusi atsevišķas prasības, kas būtu ieveramas Plānā, bet tiek aicināts vadīties pēc AAVP paredzētajām rīcībām un tajā iekļaut pasākumus, kas nodrošinātu izvirzīto ilgtermiņa mērķu pakāpenisku sasniegšanu.

Plāna projekta sagatavošanas un Vides pārskata sagatavošanas process raksturots 1. tabulā.

Plāna un Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana

Saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk - Noteikumi Nr. 157) 12.5. apakšpunktā noteikto, kā arī atbilstoši 2021. gada 22. jūnija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 397 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu” (turpmāk – Noteikumi Nr. 397) 11. punktā noteiktajam, izstrādājot Vides pārskata un plānošanas dokumenta projektu, izstrādātājs nodrošina sabiedrības, organizāciju un institūciju informēšanu un viedokļu uzklauššanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par sabiedrības līdzdalības kārtību attīstības plānošanā un par SIVN (tai sk. arī Vides pārskatam), nodrošinot iespēju vismaz 30 dienas iesniegt priekšlikumus par gan par attiecīgo Plāna projektu, gan Vides pārskatu. Sabiedrības viedokli izvērtē pirms lēmuma pieņemšanas par attiecīgā Plāna apstiprināšanu.

Sabiedrības līdzdalība Plāna projekta un Vides pārskata izstrādē tiek nodrošināta saskaņā ar Noteikumu Nr. 157 prasībām, ievieojot SIA “Geo Consultants” tīmekļvietnē paziņojumu par sabiedrības iespējām iepazīties ar Vides pārskata un plānošanas dokumenta projektu, kā arī nodod minēto paziņojumu Vides pārraudzības valsts birojam (turpmāk - VPVB) elektroniskā veidā ievietošanai tā mājas lapā.

Plāna un Vides pārskata sagatavošanas laikā ir notikušas konsultācijas ar VVD, DAP un VI.

Plāna un SIVN Vides pārskata darba versija kopš 2024. gada 28. marta, kad izsludināta dokumenta sabiedriskā apspriešana, ir pieejama SIA “Geo Consultants” un “Latgales plānošanas reģiona” tīmekļvietnēs: <https://www.geoconsultants.lv/>; <https://lpr.gov.lv/> .

Plāna projekta sagatavošanas un vides pārskata sagatavošanas process

Posmi	Projekta sagatavošana	Vides pārskata sagatavošana stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros
Politikas plānošanas dokumenta projekta un vides pārskata sagatavošana	Plāna projekta izstrāde	Izstrādātājs konsultējas ar vides un sabiedrības veselības institūcijām par SIVN nepieciešamību. Tai skaitā tiek izsūtītas informatīvas vēstules VVD, DAP, VI, informācijai VPVB.
		Sagatavo un iesniedz iesniegumu (kopā ar konsultāciju rezultātiem) VPVB.
		VPVB pieņem lēmumu par SIVN piemērošanu vai nepiemērošanu un informē sabiedrību par pieņemto lēmumu (interneta vietnē).
		Izstrādā plānošanas dokumentu un vides pārskata projektu. Izstrādātājs konsultējas ar institūcijām par vides pārskata detalizācijas pakāpi un VPVB par sabiedrības informēšanu.
Sabiedriskā apspriešana	Plāna projekta un vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana vismaz 30 dienas	Plānošanas dokumenta un vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana.
Plāna projekta un vides pārskata projekta precizēšana	Plāna projekta precizēšana, izvērtējot sabiedriskajā apspriešanā izteiktos priekšlikumus	Pilnveido vides pārskatu, ņemot vērā priekšlikumus.
		Iesniedz vides pārskata projektu un plānošanas dokumenta projektu VPVB.
		VPVB atzinums par vides pārskatu, kurā noteikti arī monitoringa ziņojuma iesniegšanas termiņi.
		Gadījumā, ja vides pārskatā tiek veiktas būtiskas izmaiņas pēc VPVB atzinuma saņemšanas, ir pienākums informēt VPVB, kas informācijas saņemšanas par izmaiņām plānošanas dokumentā lemj par vides pārskata precizēšanu, atkārtotu sabiedrības informēšanu, kā arī atzinuma izsniegšanu.
Projekta pieņemšana un ieviešana	Plāna projekta pieņemšana	Sabiedrības informēšana par projekta pieņemšanu.
	Informatīvo ziņojumu sagatavošana par plāna ieviešanu	Monitoringa ziņojuma sagatavošana un iesniegšana VPVB.

3. Esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

3.1. Esošā vides stāvokļa apraksts

Saskaņā ar "Atkritumu apsaimniekošanas likuma" 4. pantu atkritumu apsaimniekošana veic tā, lai neapdraudētu cilvēku dzīvību un veselību, arī veicot šo saimniecisko darbību, nedrīkst negatīvi ietekmēt vidi, tai skaitā:

- radīt apdraudējumu ūdeņiem, gaisam, augsnei, kā arī augiem un dzīvniekiem;
- radīt traucējošus trokšņus vai smakas;
- nelabvēlīgi ietekmēt ainavas un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas;
- piesārņot un piegružot vidi.

Tādejādi "Atkritumu apsaimniekošanas likumā" ir norādīti tie vides stāvokļa elementi, kurus atkritumu apsaimniekošana nedrīkst negatīvi ietekmēt. Šā pārskata 8. nodaļā sīkāk apskatīti ar atkritumu apsaimniekošanas jomu saistītie galvenie normatīvie akti.

Atkritumu apsaimniekošanas pasākumiem, kuri ir realizēti saskaņā ar "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2013. - 2020. gadam" tika veikts ietekmes uz vidi novērtējums vai izdoti tehniskie noteikumi, līdz ar to minēto pasākumu realizācijas laikā ir izvēlētas tādas atkritumu apsaimniekošanas iekārtu atrašanās vietas vai apsaimniekošanas metodes, kuras rada pēc iespējas mazāku ietekmi uz ūdens resursiem, gaisa kvalitāti, kultūras mantojumu, dabas resursiem, īpaši aizsargājamām dabas teritorijām u.c. vides kontekstā jūtīgiem aspektiem.

Plāna projekta darbības laikā paredzētie pasākumi galvenokārt vērsti uz apglabātā atkritumu apjoma samazināšanu, pārstrādes un reģenerācijas apjomu palielināšanu, atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbības kvalitātes un pakalpojumu pieejamības paaugstināšanu. Šo pasākumu rezultātā tiks veicināta atkritumu kā resursa izmantošana kā arī samazināts siltumnīcas efekta gāzes (turpmāk – SEG) apjoms atkritumu apglabāšanā.

3.2. Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

RAAP plānoto pasākumu ietekmes teritorija norādīta 2. tabulā.

2. tabula

RAAP pasākumu teritoriālā ietekme un izmaiņas pasākuma neīstenošanas gadījumā

Nr. p.k.	Pasākums	Ietekmes zona	Izmaiņas, ja pasākums netiek īstenots
1.	Organizatoriskās struktūras – reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru attīstība	Visa AAR teritorija	Pašvaldības patstāvīgi nodrošina funkciju izpildi savā administratīvajā teritorijā, kas, faktiski, atbilst pašreizējai situācijai, nenotiek centralizēta atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbības koordinēšana, kas samazina sistēmas efektivitāti un limitē iespējas normatīvajos aktos noteikto mērķu sasniegšanai.
2.	Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība	Visa AAR teritorija	Raugoties no pakalpojuma pieejamības viedokļa formāli prasības ir izpildītas, tomēr jāņem vērā, ka pēc administratīvi teritoriālās reformas novadu teritorija un attiecīgi iedzīvotāju skaits ir mainījies, līdz ar to šis

Nr. p.k.	Pasākums	Ietekmes zona	Izmaiņas, ja pasākums netiek īstenots
			jautājums ir pārskatāms. Tāpat jāņem vērā, ka plāna pārskata periodā stājās spēkā prasības par jaunu atkritumu plūsmu dalīto vākšanu, kam nepieciešama attiecīgā infrastruktūra.
3.	Sadzīves atkritumu un dalīti savākto atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūras attīstība	Visa AAR teritorija	Pieaugot dalīti savākto atkritumu apjomam, ieviešot jaunus dalīti savācamo plūsmu veidus, kā arī ieviešot jaunas pārstrādes un reģenerācijas metodes ir nepieciešama atbilstoša infrastruktūra. Izveidojot NAIK iekārtu samazinās apglabājamo atkritumu apjoms, palielinās atkritumu reģenerācijas īpatsvars, gan atkritumu apsaimniekošanas reģiona, gan valsts mērogā, kā arī nodrošinās atkritumos esošu energoresursu atgriešanu tautsaimniecības apritē kā siltumenerģiju un elektroenerģiju. Ja tas netiek nodrošināts, tiek apdraudēta mērķu sasniegšana.
4.	Darbs ar sabiedrību	Visa AAR teritorija	Turpināsies sabiedrības izglītošanas pasākumi ietverot personu atbildības palielināšanu par savu darbību vai bezdarbību.

Pieņemot, ka RAAP projektā paredzētie pasākumi netiek realizēti, netiks samazināts radīto un apglabāto atkritumu apjoms, atkritumi netiks izmantoti kā resursi, turpināsies aktīva SAP "Ciniši", SAP "Dziļā vāda" un SAP "Križevņiki" aizpildīšana, kas nozīmē, ka būs nepieciešams domāt par jaunu apglabāšanas jaudu reģionā, jo samazināsies paredzamais izmantošanas ilgums. Savukārt pārstrādājami atkritumi netiks pārstrādāti sakarā ar pārstrādes jaudu trūkumu, kā rezultātā turpināsies neracionāla dabas resursu izmantošana. Ja plāna projekts netiek realizēts, turpināsies apdraudējums vides kvalitātei.

Lielākā ietekme RAAP realizācijai jābūt uz bioloģisko atkritumu daudzumu, ko bez dažādu papildpasākumu realizācijas galvenokārt apglabā krātuvē SAP "Ciniši". Šo situāciju ievērojami var mainīt bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārta SAP "Ciniši" teritorijā. Ja šāda iekārta netiks veidota, netiks nodrošināta BNA apsaimniekošana atbilstoši labākajai praksei, kas ir pretrunā ar nākotnē plānoto normatīvo aktu regulējumu par apglabāto atkritumu apjomu samazināšanu.

Ja Plāna projektā paredzētie pasākumi netiek realizēti, izrietoši netiks nodrošināta kopējā radīto un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšana, atkritumi netiks izmantoti kā resursi vai otrreizējie materiāli. Plānošanas dokumenta nerealizēšanas gadījumā iespējamo vides stāvokļa izmaiņu apkopojums sniegts 3. tabulā.

Jāatzīmē, ka atkritumu apsaimniekošanas sektorā izvirzītie mērķi, tai sk. stratēģiskie mērķi, kas noteikti valsts mērogā, sasniegšanai neatsverama loma ir atkritumu apsaimniekošanas reģionu aktivitātēm, kas, savas kompetences ietvaros, veic atkritumu apsaimniekošanu veicinot kopēju mērķu sasniegšanu.

Iespējamās vides stāvokļa izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

Nr. p.k.	Vides stāvokļa elements/galvenās ietekmes	Izmaiņas, ja Plāns netiktu īstenots
1.	Ūdens	Pie esošām tendencēm (palielināsies plastmasas atkritumu apjoms Baltijas jūrā; prognozēts izlietotā iepakojuma pieaugums) iepakojuma un plastmasas atkritumu ieplūde Baltijas jūrā nesamazināsies. Neīstenojot jaunus dalītās savākšanas, pārstrādes un reģenerācijas pasākumus, paaugstināsies virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma risks no atkritumu poligoniem (pie plānotās atkritumu apsaimniekošanas reģionu optimizācijas).
2.	Gaiss	Neīstenojot BNA pārstrādes iekārtu izveides projektu netiks nodrošināts SEG emisiju, t.sk. metāna nokļūšanas vidē samazinājums. Ņemot vērā, ka plānotajās BNA pārstrādes iekārtās BNA pārstrāde notiek hermētiski noslēgtos reaktoros, iekārtā ir iebūvēti biofiltri gaisa novadīšanai, gadījumā, ja projekts netiek īstenots, netiks nodrošināts BNA apsaimniekošanas radīto smaku izplatības samazinājums.
3.	Troksnis	Neveidojot jaunus atkritumu dalītās savākšanas punktus, nepaaugstināsies trokšņa līmenis. Ierīkojot jaunus atkritumu dalītās savākšanas punktus sagaidāms minimāls kravas transporta pieaugums. Kravas auto dosies uz/no atkritumu dalītās savākšanas punktiem. Ņemot vērā, ka transportēšana tiks organizēta atbilstoši 2014. gada 7. janvāra Ministru kabineta noteikumu Nr. 16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" izvirzītajām prasībām, radušos troksni var uzskatīt par nenozīmīgu.
4.	Zeme/augsne	Plāna projekta laikā tiks pārveidota atkritumu poligonu infrastruktūra, kuras rezultātā var palielināties ietekme uz augsni. Neveicot jaunus atkritumu dalītās savākšanas, pārstrādes un reģenerācijas pasākumus, nesamazināsies kaitējumi zemes un augsnes resursiem.
5.	Daba	Netiks īstenoti izlietotā iepakojuma rašanās novēršanas pasākumi, attiecīgi, nesamazināsies dabas piegružošana ar plastmasas un stikla atkritumiem.
6.	Ainavas	Dalītās sistēmas atkritumu savākšanas attīstība samazinās atkritumu ietekmi uz ainavu, tai sk. uz vidi. Šā veida infrastruktūras ekspluatācijas efektivitāte iet roku rokā ar sabiedrības informēšanu,

Nr. p.k.	Vides stāvokļa elements/galvenās ietekmes	Izmaiņas, ja Plāns netiktu īstenots
		izglītošanas pasākumu īstenošanu un ikviena indivīda līdzatbildību.
7.	Klimats	<p>Iekārtas, kurās tiek sadedzināts no atkritumiem iegūtais kurināmais, netiks izveidotas – nepalielināsies SEG apjoms no atkritumu reģenerācijas ar sadedzināšanu.</p> <p>Savukārt nepārstrādājot atkritumus un neizmantojot materiālu otrreizēji, SEG apjoms atkritumu sektora atkritumu apglabāšanas daļā nesamazināsies.</p> <p>Poligonu gāzes, tajā skaitā no BNA anaerobās fermentācijas iekārtām iegūtas biogāzes, var tikt izmantota kā degvielu transportam, ievadīšanai dabasgāzes tīklā vai izmantotu citiem energoresursu ieguves mērķiem, piemēram, elektrības ražošanai un apkure. Izrietoši lielākie ieguvumi: metāns nenonāk gaisā, nepalielinās SEG emisijas, ar gāzi tiek aizstāti fosīlie energoresursi.</p>

(Avots: "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam stratēģiskā ietekme uz vidi novērtējuma vides pārskats", SIA "Geo Consultants" 2020. gads)

4. Vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt

Plāna projektā iekļauti šādi reģionā paredzētie jauni infrastruktūras elementi: BNA anaerobās fermentācijas iekārta SAP "Cinīši" teritorijā; sadzīves notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu pārstrādes iekārtu izveide SAP "Cinīši"; atkritumiem iegūta kurināmā gazifikācijas iekārtu ierīkošana SAP "Dzilā vāda"; Madonas novadā Praulienas pagastā izvietot notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas dūņu pārstrādes iekārtas; Madonas pilsētā NAIK gazifikācijas iekārtas izbūve; Rēzeknes un Daugavpils (vai tiešā tuvumā) valstspilsētās NAIK reģenerācijas iekārtas izveide

Gan ierīkojot jaunus, gan ekspluatējot esošos sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktus, arī šķirotu atkritumu savākšanas laukumus, to atrašanās vietas vērtējot vides stāvokļa griezumā, nav sagaidāma ietekme uz vidi.

SAP "Cinīši" līdzšinējā un potenciālā ietekme ir izvērtēta IVN procedūrā, teritorijai 2000. gadu sākumā ir veikta pilna IVN procedūra. Paredzētajai darbībai - BNA pārstrādes iekārtu izveidei SAP "Cinīši" 2022. gada 9. maijā SIA "Geo Consultants" ierosinājis ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu. Secīgi sagaidāmo ietekmju uz vidi novērtēšanai, mazināšanai un pārvaldīšanai 2022. gada 26. jūlijā VVD izdeva Tehniskos noteikumus Nr. AP22TN0489.

Tāpat, lai nepieļautu vides stāvokļa pasliktināšanos poligonā un tā apkārtnē teritorijā, SIA "AADSO" darbībai ar atkritumu apsaimniekošanu izsniedza Piesārņojuma atļauju Nr. DA13IA0001, attiecīgi poligona apsaimniekošana notiek saskaņā ar tajā izvirzītajiem nosacījumiem un prasībām.

SAP "Cinīši" teritorijā plānotās BNA pārstrādes iekārtas būvniecība, kā arī tās ekspluatācija paredzēta saskaņā ar Piesārņojuma atļauju (A kategorija), attiecīgi tās grozījumiem, un ar šajā atļaujā izvirzītajiem nosacījumiem, kas atbilstoši tiks pieprasīti VVD pirms konkrētās darbības uzsākšanas.

SAP "Dzilā vāda" līdzšinējā un potenciālā ietekme ir izvērtēta IVN procedūrā, teritorijai 2000. gadu sākumā ir veikta pilna IVN procedūra, un šā poligona darbība, tai sk. atkritumu apsaimniekošana, notiek saskaņā ar Piesārņojuma atļaujā Nr. DA11IA005 izvirzītajiem nosacījumiem.

SAP "Križevņiki" teritorijai 2001. gadā ir veikta pilna IVN procedūra, kur tika novērtēts teritorijas esošais vides stāvoklis kā arī pēc poligona izbūves vērtētas potenciālās ietekmes. Poligonā atkritumu apsaimniekošana notiek saskaņā ar Piesārņojuma atļaujā Nr. RE12IA0001 izvirzītajām prasībām un nosacījumiem.

Citas atkritumu apsaimniekošanas vietas alternatīvas netiek izskatītas, ņemot vērā priekšrocības, kādas ir jau ekspluatācijā esošai infrastruktūrai: pieejama teritorija, iekārtota infrastruktūra, izbūvēts pievedceļš, elektroapgāde, kvalificēts pieredzējis personāls, izstrādāti atkritumu pievešanas un dalīti savākto sadzīves atkritumu izvešanas maršruti, notekūdeņu un infiltrāta attīrīšana u.c.

Attiecībā uz reģionā plānotajām NAIK reģenerācijas iekārtām Rēzeknes un Daugavpils valstspilsētās, kā arī NAIK gazifikācijas iekārtām poligonā "Dzilā vāda" un Madonas pilsētā, pirms darbības uzsākšanas, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir vērtējama potenciālā darbības izraisītā ietekme uz vidi, novērtējuma procesā identificējot riskus un paredzot pasākumus risku mazināšanai. Pirms darbības uzsākšanas katrai iekārtai jāsaņem atļauja atbilstošas kategorijas piesārņojošas darbības veikšanai.

5. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas

Atkritumu apsaimniekošanas nozare ir viena no svarīgākajām vides aizsardzības nozarēm valstī. Savukārt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pārvaldība ir viens no būtiskākajiem jautājumiem Eiropas Savienības un Latvijas attīstības plānošanas dokumentos, it īpaši vides aizsardzības, klimatneitralitātes un dabas resursu labas pārvaldības un apsaimniekošanas jomās. Tas nozīmē, ka juridiskām personām, kuras nodarbojas ar atkritumu pārstrādi, apglabāšanu, reģenerāciju un tml. tai sk. arī SIA "AADSO" veicot darbības ar atkritumu apsaimniekošanu SAP "Ciniši", SIA "Vidusdaugavas SPAAO" veicot darbības ar atkritumu apsaimniekošanu SAP "Dzilā vāda" un SIA "ALAAS" veicot darbības ar atkritumu apsaimniekošanu SAP "Križevņiki" ir jāievēro virkne normatīvajos aktos noteikto prasību Tāpat izveidojot NAIK reģenerācijas iekārtu, tai sk. arī nodrošinot atbilstošu atkritumu veidu apsaimniekošanu pirms un pēc reģenerācijas procesa, ir jāievēro virkne normatīvajos aktos noteikto nosacījumu.

Jebkuru iekārtu un infrastruktūras izvietojums gan poligonu teritorijā, gan plānotajām NAIK reģenerācijas iekārtai, gan saistībā ar jebkuru atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras laukumu/šķirošanas u. tml. punktu izveidi, tiek noteikts atbilstoši esošajai normatīvajai bāzei, t.i., veicot visus nepieciešamos saskaņojumus, tostarp vērtējot arī vides aspektus.

Apskatot izvirzītos galvenos virzienus Latgales AAR Plānā, saistībā ar atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras atzaru, var izdalīt šādus punktus:

1) Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas laukumu izveide pašvaldības teritorijā notiek ar pašvaldības pieņemtu lēmumu, un tā izveidei attiecīgā VVD reģionālā vides pārvalde izsniedz tehniskos noteikumus. Dalītās vākšanas punktu izveide notiek sadarbības līguma ietvaros starp pašvaldību un apsaimniekotāju, vienojoties par konkrētām vietām punktu izveidei pašvaldības teritorijā.

Dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu izveide pašvaldības teritorijā notiek ar pašvaldības pieņemtu lēmumu un saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 13. decembra noteikumiem Nr. 788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām" (turpmāk -MK noteikumi Nr. 788) nav nepieciešams saņemt VVD reģionālās vides pārvaldes tehniskos noteikumus vai atļauju.

Dalīti savākto sadzīves atkritumu, speciālo atkritumu grupu, tostarp, videi kaitīgu preču atkritumu savākšanai Latgales AAR teritorijā šobrīd ir izvietoti 16 šķiroto atkritumu savākšanas laukumi. Apskatot Plānā paredzētās aktivitātes, visā Latgales AAR teritorijā, paredzēts izveidot jaunus šķiroto atkritumu savākšanas laukumus, kas tiks ierīkoti saskaņā ar normatīvo aktu prasībām.

Plāna īstenošanas periodā, domājot par atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstību, paredzēta šķiroto atkritumu savākšanas laukumu pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai.

2) Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktu izveide pašvaldības teritorijā notiek ar pašvaldības pieņemtu lēmumu, atbilstoši saskaņojot punktu atrašanos ar attiecīgo nekustamā īpašuma īpašnieku.

Šobrīd Latgales AAR pašvaldībās dalīti savākto sadzīves atkritumu vākšana tiek organizēta izmantojot divu konteineru sistēmu – vienā konteinerā tiek uzkrāta dalīti savākto sadzīves atkritumu vieglā frakcija (papīrs, kartons, plastmasa, metāls), otrs atsevišķs konteiners stiklam. Kopā reģiona teritorijā izvietoti 1311 publiski pieejamie sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti. Papildus publiskajiem atkritumu dalītās savākšanas punktiem, tiek izvietoti individuālie konteineri. Kopā novados ir izvietoti 1158 individuālie konteineri.

Plāna īstenošanas periodā domājot par atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstību, paredzēti šādi jauni aktivitāšu virzieni:

- Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide;
- Sadzīves bīstamo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas paplašināšana.

3) Sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūra

Latgales AAR uz doto brīdi tiek ekspluatētas vairākas iekārtas sadzīves atkritumu sagatavošanai pārstrādei un reģenerācijai. SAP „Ciniši” darbojas nešķiroto sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas, SAP “Križevņiki” poligona teritorijā darbojas nešķiroto sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas, bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārta ar biogāzes savākšanas sistēmu un dalīti savākto sadzīves atkritumu šķirošanas līnija. SAP “Dzilā vāda” poligona

teritorijā darbojas nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas, bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārta ar biogāzes savākšanas sistēmu un dalīti savākto sadzīves atkritumu šķirošanas līnija.

Plāna īstenošanas periodā domājot par atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūras attīstību, paredzētas izbūvēt šādas iekārtas:

- 1) Poligonā "Ciniši":
 - bioloģisko atkritumu anaerobās fermentācijas iekārtu izbūve un nodošana ekspluatācijā – nepieciešama reģionā radīto bioloģisko atkritumu centralizētas pārstrādes nodrošināšanai (izpilde ir uzsākta – Plāna sagatavošanas laikā norisinās būvdarbi un iekārtu testēšana);
 - bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana – dalīti savākto bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtu izveide;
 - sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanai;
 - būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana – pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšanai;
 - NAIK ražošanas jaudas palielināšana – no dažādām atkritumu plūsmām atdalītu augstas kaloritātes frakciju sagatavošana reģenerācijai;
 - dabasgāzes kvalitātes biometāna sagatavošanas iekārtas - iekārtas poligonu gāzes, t.sk. gāzes no BNA anaerobās fermentācijas iekārtām attīrīšanai un sagatavošanai, lai gāzi izmantotu kā degvielu autotransportam, ievadīšanai dabasgāzes tīklā vai izmantotu citiem energoresursu ieguves mērķiem;
 - infiltrāta apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana – infiltrāta attīrīšanas iekārtu darbības uzlabošana un kapacitātes palielināšana visa radītā infiltrāta attīrīšanai;
 - poligona gāzes savākšanas sistēmas atkritumu krātuvē nākamās kārtas izbūve.

- 2) Poligonā "Križevņiki":
 - centralizētai bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei AARC "Križevņiki" nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
 - dalīti savākto bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtu izveide;
 - sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana;
 - būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana;
 - NAIK ražošanas jaudas palielināšana – no dažādām atkritumu plūsmām atdalītu augstas kaloritātes frakciju sagatavošana reģenerācijai;
 - infiltrāta apsaimniekošanas un poligona gāzes apsaimniekošanas sistēmu attīstība.

- 3) Poligonā "Dziļā vāda":
 - centralizētai bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei AARC "Dziļā vāda" nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
 - bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana – dalīti savākto bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtu izveide, nepieciešamo papildus pārstrādes jaudu nodrošināšana;
 - sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanai;
 - būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana – pārstrādei un reģenerācijai nododamo atkritumu apjomu palielināšanai;
 - NAIK ražošanas jaudas palielināšana – no dažādām atkritumu plūsmām atdalītu augstas kaloritātes frakciju sagatavošana reģenerācijai;

- notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu pārstrādes iekārtu ierīkošana – plānots īstenot sadarbībā ar pašvaldības izvēlēto ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju, kurš būs atbildīgs par notekūdeņu dūņu apsaimniekošanu pašvaldības teritorijā;
 - infiltrāta apsaimniekošanas un poligona gāzes apsaimniekošanas sistēmu attīstība;
 - gazifikācijas iekārtu izveide.
- 4) NAIK reģenerācijas iekārtu izveide ar reģenerācijas jaudu 10 tūkst. tonnu NAIK gadā Rēzeknes valstspilsētā.
 - 5) NAIK reģenerācijas iekārta ar jaudu 20 - 25 tūkst. tonnu gadā, kas nodrošina siltumenerģijas vai siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu Daugavpils valstspilsētas teritorijā, vai valstspilsētas tiešā tuvumā (kur iespējams nodrošināt siltumenerģijas lietderīgu izmantošanu).
 - 6) NAIK gazifikācijas iekārtas uzstādīšana Madonas pilsētā.
 - 7) Madonas novadā Praulienas pagastā, nekustamajā īpašumā “Lāses” notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas dūņu pārstrādes iekārtu izvietošana. Iekārtas paredzētas dūņu atūdeņošanai un kompostēšanai ar jaudu 1000 tonnas notekūdeņu dūņu gadā.

Pirms jebkuras darbības uzsākšanas tiks izvērtēts vai darbībai piemērojams sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums, piemērotjama ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanas procedūra, vai arī atbilstošajai darbībai tiks izsniegti tehniskie noteikumi. Secīgi pieņemtā lēmuma ietvaros tiks izvirzītas vides aizsardzības prasības jau konkrētu ietekmju uz vidi vērtēšanai, tostarp emisiju (piemēram, smaku, SEG, trokšņu u.c.) ietekmju vērtēšanai.

4) **SAP „Ciniši”, SAP “Križevņiki” un SAP “Dziļā vāda”** Latgales AAR ir trīs atkritumu poligoni, kur ir izvietota atkritumu apglabāšanas infrastruktūra.

SAP “Ciniši” ir izvietota atkritumu apglabāšanas infrastruktūra, poligona teritorijā darbojās nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas, poligona gāzes savākšanas un apsaimniekošanas sistēma un cita ar atkritumu apsaimniekošanu saistītā infrastruktūra. Infrastruktūra poligonā plānota tā, lai tā atbilstu drošai un mūsdienīgai praksei atbilstoši poligona apsaimniekošanai.

Piesārņojuma atļaujas Nr. DA13IA0001 nosacījumi attiecināmi uz visiem SIA „AADSO” pamatdarbības posmiem poligona teritorijā, kā arī ar pamatdarbību saistītām piesārņojošām darbībām – notekūdeņu novadīšanu, atkritumu apsaimniekošanu, gaisa un smaku emisijām, pazemes ūdens ieguvī, troksni, u.c. Tāpat Piesārņojuma atļaujā noteiktas prasības augsnes, grunts, kā arī pazemes ūdeņu aizsardzībai.

SAP “Križevņiki” ir izvietota atkritumu apglabāšanas infrastruktūra. Poligona teritorijā darbojās nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas, dalīti savākto sadzīves atkritumu šķirošanas līnija, izveidots kompostēšanas laukums un šķirotu atkritumu savākšanas laukums, poligona gāzes savākšanas un apsaimniekošanas sistēma un cita saistītā infrastruktūra (t.sk. kontroles, uzskaites un reģistrācijas sistēma, vides monitoringa sistēma u.c.).

Piesārņojuma atļaujas Nr. RE12IA0001 nosacījumi attiecināmi uz visiem SIA „ALAAS” pamatdarbības posmiem poligona teritorijā, kā arī ar pamatdarbību saistītām piesārņojošām darbībām – notekūdeņu novadīšanu, atkritumu apsaimniekošanu, gaisa un smaku emisijām, pazemes ūdens ieguvī, troksni, u.c. Tāpat Piesārņojuma atļaujā noteiktas prasības augsnes, grunts, kā arī pazemes ūdeņu aizsardzībai.

SAP “Dziļā vāda” ir izvietota atkritumu apglabāšanas infrastruktūra. Poligona teritorijā darbojās nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtas, dalīti savākto sadzīves atkritumu šķirošanas līnija, izveidots kompostēšanas laukums un šķirotu atkritumu savākšanas laukums, poligona gāzes savākšanas un apsaimniekošanas sistēma un cita saistītā infrastruktūra (t.sk. kontroles, uzskaites un reģistrācijas sistēma, vides monitoringa sistēma u.c.).

Piesārņojuma atļaujas Nr. DA11IA005 nosacījumi attiecināmi uz visiem SIA „Vidusdaugavas SPAAO” pamatdarbības posmiem poligona teritorijā, kā arī ar pamatdarbību saistītām piesārņojošām darbībām – notekūdeņu novadīšanu, atkritumu apsaimniekošanu, gaisa un smaku emisijām, pazemes ūdens ieguvī, troksni, u.c. Tāpat Piesārņojuma atļaujā noteiktas prasības augsnes, grunts, kā arī pazemes ūdeņu aizsardzībai.

Lai nepieļautu vides stāvokļa pasliktināšanos poligonā un tā apkārtējā teritorijā, SAP “Ciniši”, SAP “Križevņiki” un “SAP “Dziļā vāda” tiek veikts vides stāvokļa monitorings saskaņā ar uzņēmumiem izsniegto A kategorijas piesārņojuma atļaujas nosacījumiem (detālāk skat. 5.1. apakšnodaļā “Vides kvalitātes novērtēšana, monitorings”).

5) Sadzīves atkritumu pārstrāde un reģenerācija apskatāmajā AAR notiek SAP “Ciniši”, SAP “Križevņiki” un “SAP “Dziļā vāda”, kur sadzīves atkritumu plūsmā tiek veikta liela izmēra atkritumu pārstrāde, BNA, nešķirotu sadzīves atkritumu pārstrāde u.c. Minētajos poligonos darbība notiek atbilstoši izsniegtajām piesārņojuma atļaujām, ievērojot tajās izvirzītos nosacījumus un prasības.

Latgales AAR ārpus poligonu infrastruktūras tiek veikta galvenokārt dažādu ražošanas atkritumu plūsmu pārstrāde. Atkritumu apsaimniekošanas komersanti izvietoti visā Latgales AAR.

Vērtējot darbības apjomu, kā lielākie uzņēmumi minami SIA “Biodegviela” (pārstrādā dzīvnieku un augu izcelsmes atkritumu anaerobās apstrādes šķidrums) un SIA “AD Biogāzes stacija” (pārstrādā Dzīvnieku un augu izcelsmes atkritumu).

Latgales AAR ārpus poligonu infrastruktūras tiek veikta galvenokārt dažādu ražošanas atkritumu plūsmu pārstrāde. Lielākos darbības apjomus uzrāda SIA “AD Biogāzes stacija”, kas veic biogāzes apsaimniekošanu, kā otrā darbības sfēra ir būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošana, ko apsaimnieko AS “Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums” un trešais uzņēmums ir SIA “Tolmets Jēkabpils”, kas apsaimnieko nolietotos transporta līdzekļus un metāla atkritumus.

Tāpat SAP “Ciniši” līdzšinējā un potenciālā ietekme uz vidi ir izvērtēta IVN procedūrā 2000. gadu sākumā. Arī SAP “Ciniši” ekspluatācija notiek atbilstoši Piesārņojuma atļaujas Nr. DA13IA0001 nosacījumiem. SAP “Dziļā vāda” līdzšinējā un potenciālā ietekme ir izvērtēta IVN procedūrā, teritorijai 2000. gadu sākumā ir veikta pilna IVN procedūra. SAP “Dziļā vāda” ekspluatācija notiek atbilstoši Piesārņojumā atļaujā Nr. DA11IA005) izvirzītajiem nosacījumiem. SAP “Križevņiki” teritorijai 2001. gadā SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Enviroment” veica pilnu IVN procedūru. Kā arī SAP “Križevņiki” ekspluatācija notiek atbilstoši Piesārņojuma atļaujā Nr. RE12IA0001 noteiktajiem nosacījumiem.

Atbilstoši konsultācijām (tai sk. DAP atzinums) ar Dabas aizsardzības pārvaldi, Latgales AAR ierīkotie SAP “Ciniši”, “Dziļā vāda” un “Križevņiki” neatrodas un nerobežojas ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem. No kā izrietoši nav attiecināmas tās prasības un aizliegumi, kas ir noteikti īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk - ĪADT) vispārējos un individuālajos noteikumos, kā arī ĪADT dabas aizsardzības plāni. Jebkuru iekārtu vai infrastruktūras izvietojums gan poligonu teritorijā, gan plānotajām NAIK reģenerācijas iekārtām, gan saistībā ar jebkuru atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras laukumu/šķirošanas u. tml. punktu izveidi, tiek noteikts atbilstoši esošajai normatīvajai bāzei, t.i., veicot visus nepieciešamos saskaņojumus.

Atbilstoši konsultācijām ar VI, kā vērsts VI Latgales kontroles nodaļas atzinumā, izstrādājot Plānu rekomendēts izvērtēt jautājumus, kas var būtiski ietekmēt vidi un cilvēku veselību - trokšņu piesārņojumu un prettrokšņu pasākumus, objektu pievienošanu centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, virszemes ekoloģisko situāciju. Savukārt VI Vidzemes kontroles nodaļa rekomendējusi Plānā ietvert vairākus aspektus: piesārņojošo vielu emisijas gaisā (īpaši iespējamo smaku piesārņojumu); gan atkritumus pārvadājošā, gan poligonā uz vietas esošā autotransporta radītais trokšņa piesārņojums; pazemes ūdeņu piesārņojumu; augsnes sanitāri mikrobioloģiskais piesārņojums (ietverot parazitiskos tārpus); atkritumu apsaimniekošanas poligoniem tuvāko apdzīvoto vietu vispārīgās epidemioloģiskās situācijas pasliktināšanās risku.

Ņemot vērā aspektu, ka galvenā darbība saistībā ar Latgales AAR plānota “Cinīši”, “Dziļā vāda” un “Križevņiki” atbilstoši VI atzinumā sniegtajām norādēm, kā galvenais akcents tika likts uz poligonu un NAIK iekārtu atrašanās vietu un to apkāmes iedzīvotāju veselību, iespējamajām radušajām neērtībām un to ietekmējošo faktoru analīzi.

5.1. Vides kvalitātes novērtēšana, monitorings

Pilnībā nenovērsamo ietekmju kontrolei uz vidi tiek paredzēts monitorings jeb regulāra uzraudzība. Gan SAP “Cinīši”, SAP “Križevņiki” un SAP “Dziļā vāda” līdzšinējās darbības ietekmes uz vidi novērtēšanai tiek veikts regulārs vides kvalitātes novērtēšanas monitorings. Monitoringa sistēma sevī ietver: gruntsūdens, virszemes ūdens, infiltrāta, notekūdens sastāva un gaisa emisiju monitoringu. Monitorings (regulāri novērojumi) tiek veikts saskaņā ar uzņēmumiem izsniegtās Piesārņojuma atļaujas (atbilstoši Nr. DA13IA0001, Nr. RE12IA0001, Nr. DA11IA005) nosacījumiem un Ministru kabineta 2011. gada 27. decembra noteikumu Nr. 1032 “Atkritumu poligonu noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 1032) 5. pielikumā “Vides stāvokļa monitoringa parametri poligonā vai izgāztuvē un poligona vai izgāztuves apkārtnē” ietvertajām prasībām. Tāpat SAP “Cinīši”, “Križevņiki” un “Dziļā vāda” kompleksā monitoringa sistēma ir izstrādāta balstoties uz nozarē noteiktajiem labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (turpmāk – LPTP). Attiecīgi ieviešot vides kvalitātes monitoringu pēc LPTP tiek novērsta vai samazināta piesārņojuma nonākšana vidē.

SAP “Cinīši” monitorings

Virszemes ūdens monitorings

Vides monitoringam SAP „Cinīši” tiek izmantots monitoringa tīkls, kas sastāv no četriem virszemes ūdeņu monitoringa punktiem novadgrāvjos ap poligonu. Atbilstoši esošās Piesārņojuma atļaujas Nr. DA13IA0001 nosacījumiem, Operators veic virszemes ūdens un infiltrāta monitoringu. Virszemes ūdens monitoringa veikšanas biežums atspoguļots 4. tabulā.

4. tabula

Virszemes ūdens monitorings

Paraugošanas punkts	Atļaujā pieprasītais monitoringa biežums	Faktiski veiktais monitoringa biežums
V1 (fona paraugs)	Četras x gadā (1 x pilnā 3x nepilnā analīze)	Monitorings veikts 4 x gadā, 1 x pilnā analīze, 3 x nepilnā analīze
V2 (paraugs pēc poligona ietekmes)	Četras x gadā (1 x pilnā 3 x nepilnā analīze)	Monitorings veikts 2 x gadā, 2 x nepilnā analīze. Saskaņā ar monitoringa pārskatā norādīto informāciju, 2 monitoringa veikšanas reizēs grāvis bija sauss
Attīrītais infiltrāts, izteka strautā	2 x gadā (pilnā analīze) 2 x gadā (nepilnā analīze) 1 x mēnesī radītā infiltrāta apjomu	Monitorings veikts 4 x gadā: 2 x pilnā analīze, 2 x nepilnā analīze
Lietus notekūdeņu izplūdes vieta	1 x gadā (suspendētās vielas, BSP5, ŅSP)	1 x pilnā analīze

Vides monitoringa tīklu shēma un gruntsūdens plūsmas virziens parādīts 5.1. attēlā



5.1. attēls Monitoringa tīklu shēma sadzīves atkritumu poligonā “Ciniši”

Pazemes ūdens monitorings

Atbilstoši esošās Piesārņojuma atļaujas Nr. DA13IA0001 nosacījumiem, operators SAP “Ciniši” veic pazemes ūdens monitoringu piecos urbumos (monitoringa tīkls attēlots 5.3. attēlā). Monitoringa veikšanas biežums atspoguļots 5. tabulā.

Gruntsūdens monitorings

Monitoringa urbums	Atļaujā pieprasītais monitoringa biežums	Faktiski veiktais monitoringa biežums
Nr. 1, 2, 3, 4, 5	Divas x gadā nepilnā ķīmiskā analīze	Monitorings veikts 2 x gadā
Nr. 1, 2, 3, 4, 5	Divas x gadā pilnā ķīmiskā analīze	Monitorings veikts 2 x gadā
Nr. 1, 2, 3, 4, 5	Divas x gadā pazemes ūdeņu līmeņu mērījumi	Pazemes ūdens līmeņa mērījumi veikti 4 x gadā

Tāpat SAP "Ciniši", bez augstām minētajiem veidiem, tiek nodrošināti arī šādi monitoringa veidi:

- Infiltrāta monitorings (reizi mēnesī tiek uzskaitīts infiltrāta daudzums; nepilna ķīmiska analīze – divas reizes gadā; pilna ķīmiska analīze - divas reizes gadā);
- Notekūdeņu monitorings - izplūdes vieta identifikācijas Nr. N800290 (vienu reizi gadā tiek noteiktas suspendētās vielas, ŪSP, BSP5);
- Atkritumu apglabāšanas krātuvē vienu reizi gadā tiek noteikts apglabāto atkritumu slāņa augstums, krātuves aizpildītais tilpums un platība, krātuves neaizpildītais tilpums un platība, atkritumu blīvums, atkritumu sastāvs, apglabāšanas metodes, apglabāšanas laiks un ilgums;
- Poligona gāzei reizi mēnesī tiek datēts tās daudzums un kvantitatīvais sastāvs.

Gaisa monitorings

Atbilstoši Piesārņojuma atļaujas Nr. DA13IA0001 12.7. apakšpunktam, gaisa monitoringam nosacījumi atsevišķi netiek izvirzīti.

Detālāka informācija par poligona gaisa emisijām, tai sk. smaku emisiju mērījumiem un trokšņu emisiju novērtējumu, sniegta šīs nodaļas 5.2. apakšnodaļā.

Katru gadu līdz 1. martam SIA „AADSO” VVD sniedz poligona darbības gada pārskatu atbilstoši noteikumu Nr. 1032 47. punktam, tai sk. ietverot datus par ikgadējo monitoringu.

SAP "Križevņiki" monitorings

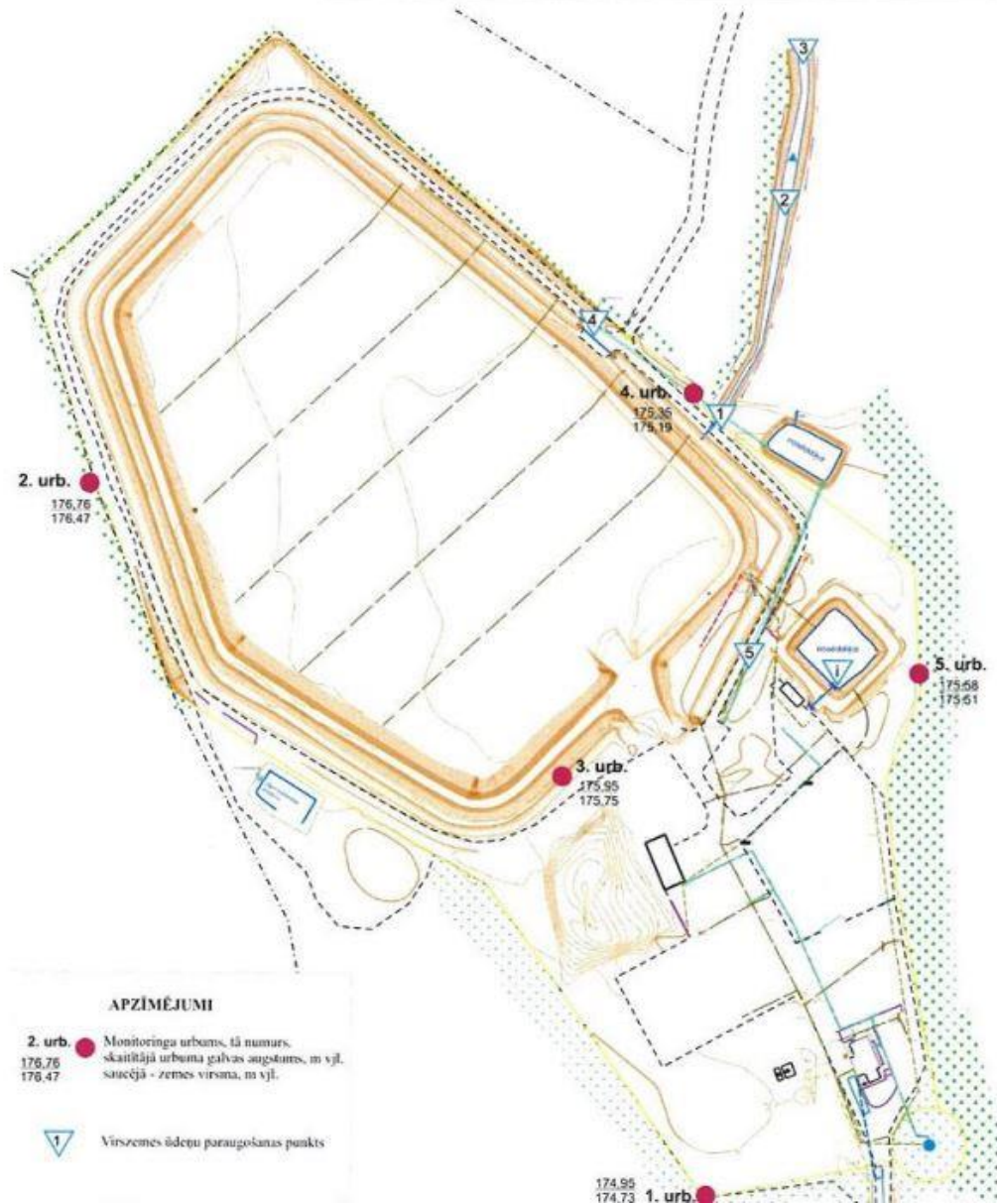
Pazemes ūdeņu monitorings

Atbilstoši esošās Piesārņojuma atļaujas Nr. DA13IA0001 nosacījumiem, operators SAP "Križevņiki" veic pazemes ūdens monitoringu 5 urbumos, kas ietver šādu parametru noteikšanu:

- divas reizes gadā 5 pazemes ūdens monitoringa novērošanas urbumos veikt pazemes ūdeņu nepilno ķīmisko analīzi, nosakot sekojošus parametrus: pH (uz vietas urbuma atsūkņēšanas laikā), elektrovadītspēja (uz vietas urbuma atsūkņēšanas laikā), ķīmiskais skābekļa patēriņš, kopējais slāpekļa daudzums, kopējais fosfora daudzums, hlorīdi (Cl⁻); divas reizes gadā 5 pazemes ūdens monitoringa novērošanas urbumos veikt pazemes ūdeņu pilno ķīmisko analīzi, nosakot sekojošus parametrus: pH (uz vietas urbuma atsūkņēšanas laikā), elektrovadītspēja (uz vietas urbuma atsūkņēšanas laikā), ķīmiskais skābekļa patēriņš, kopējais slāpekļa daudzums, kopējais fosfora daudzums, hlorīdi (Cl⁻), sausnes saturs, bioķīmiskais skābekļa patēriņš piecās dienās, oksidējamība (permanganāta

metode), nitrāti (NO_3^-), nitrīti (NO_2^-), amonijs (NH_4^+), sulfāti (SO_4^{2-}), fenolu indekss, naftas produkti, bors, metāli: cinks (Zn), varš (Cu), kadmijijs (Cd), hroms (Cr), svins (Pb), dzīvsudrabs (Hg), dzelzs (Fe), mangāns (Mn) un kobalts (Co). Paraugus pazemes ūdeņu ķīmiskajām analīzēm ņemt tikai pēc pH un elektrovadītspējas stabilizācijas.

Gruntsūdeņu monitoringa urbumu un virszemes ūdeņu novērojumu vietu izvietojumu skat. 5.2. attēlā.



5.2. attēls. Gruntsūdeņu monitoringa urbumu un virszemes ūdeņu novērojumu vietu izvietojums sadzīves atkritumu poligonā "Križevņiki"

Virszemes ūdeņu monitoringa

Virszemes ūdeņu ķīmiskā sastāva kontrolei novadgrāvī ap poligonu divas reizes gadā tiek veiktas nepilnas ķīmiskās analīzes, un divas reizes gadā – pilnas ķīmiskās analīzes.

Virszemes ūdeņu poligona apkārtnē (poligona novadgrāvī pie iztekas no poligona teritorijas; grāvī, kas novada ūdeņus no poligona uz pieguļošo purvu, ~ 100 m attālumā no poligona teritorijas; grāvī, kas novada ūdeņus no purva, apmēram 200 m attālumā no poligona) ķīmiskā sastāva kontrolei novadgrāvī ap poligonu trīs reizes gadā tiek veiktas nepilnas ķīmiskās analīzes, un trīs reizes gadā – pilnas ķīmiskās analīzes.

Virszemes ūdeņu novērojumu vietu izvietojumu skat. 5.2. attēlā.

Tāpat SAP "Križevņiki", bez augstām minētajiem veidiem, tiek nodrošināti arī šādi monitoringa veidi:

- Infiltrāta monitorings (reizi mēnesī tiek uzskaitīts infiltrāta daudzums; nepilna ķīmiska analīze – divas reizes gadā; pilna ķīmiska analīze - divas reizes gadā);
- Atkritumu apglabāšanas krātuvē vienu reizi gadā tiek noteikts apglabāto atkritumu slāņa augstums, krātuves aizpildītais tilpums un platība, krātuves neaizpildītais tilpums un platība, atkritumu blīvums, atkritumu sastāvs, apglabāšanas metodes, apglabāšanas laiks un ilgums;
- Poligona gāzei reizi mēnesī tiek datēts tās daudzums un kvantitatīvais sastāvs.

Gaisa monitorings

Atbilstoši Piesārņojuma atļaujas Nr. RE12IA0001 12.7. apakšpunktam, gaisa monitoringam nosacījumi SIA „ALAAS” darbībai SAP "Križevņiki" atsevišķi netiek izvirzīti.

Detālāka informācija par poligona gaisa emisijām, tai sk. smaku emisiju mērījumiem un trokšņu emisiju novērtējumu, sniegta šīs nodaļas 5.2. apakšnodaļā.

Katru gadu līdz 1. martam SIA „ALAAS” VVD sniedz poligona darbības gada pārskatu atbilstoši noteikumu Nr. 1032 47. punktam, tai sk. ietverot datus par ikgadējo monitoringu.

SAP "Dzijā vāda" monitorings

Pazemes ūdeņu monitorings

SAP „Dzijā vāda” tiek veikts pazemes ūdeņu monitorings (esošais gruntsūdeņu novērošanas monitoringa tīkls ietver 6 urbumus: Nr.1, Nr.2, Nr.3, Nr.4, Nr.5, Nr.6).

Divas reizes gadā 6 pazemes ūdens monitoringa novērošanas urbumos tiek veikta pazemes ūdeņu nepilnā ķīmiskā analīze, nosakot šādus parametrus: pH (uz vietas urbuma atsūkņēšanas laikā), elektrovadītspēja (uz vietas urbuma atsūkņēšanas laikā), ķīmiskais skābekļa patēriņš, kopējais slāpekļa daudzums, kopējais fosfora daudzums, hlorīdi Cl⁻.

Divas reizes gadā 6 pazemes ūdens monitoringa novērošanas urbumos tiek veikta pazemes ūdeņu pilnā ķīmiskā analīze, nosakot šādus parametrus: pH (uz vietas urbuma atsūkņēšanas laikā), elektrovadītspēja (uz vietas urbuma atsūkņēšanas laikā), ķīmiskais skābekļa patēriņš, kopējais slāpekļa daudzums, kopējais fosfora daudzums, hlorīdi Cl⁻, sausnes saturs, bioķīmiskais skābekļa patēriņš piecās dienās, oksidējamība (permanganāta metode), nitrāti (NO₃⁻), nitrīti (NO₂⁻), amonijs (NH₄⁺), sulfāti (SO₄²⁻), fenolu indekss, naftas produkti, bors, metāli: cinks (Zn), varš (Cu), kadmījs (Cd), hroms (Cr), svins (Pb), dzīvsudrabs (Hg), dzelzs (Fe), mangāns (Mn) un kobalts (Co).

SAP „Dzijā vāda” gruntsūdeņu un infiltrāta monitoringa tīkls attēlots 5.3. attēlā.



5.3. attēls. Sadzīves atkritumu monitoringa poligona „Dziļā vāda” gruntsūdeņu un infiltrāta monitoringa tīkls





Virszemes ūdens monitorings

SAP “Dziļā vāda” atbilstoši Piesārņojuma atļaujas Nr. DA11IA005 veic ūdeņu kvalitātes monitoringu - virszemes ūdens ķīmiskās analīzes (virszemes ūdens punkti no Nr.1 – Nr.6), nosakot šādus parametrus: KSP , BSP5 , SV , nafta ogleņūdeņraži, pH , EVS (20°C), N_{kop} , P_{kop} , Cl^- sausne, perm. indekss, NO_3^- , NO_2^- , NH_4^+ , SO_4^{2-} , fenolu indekss, B, Zn, Cu, Cd, Cr, Pb, Hg, Fe, Mn, Co. Kontroles biežums: līdz normatīvajiem aktiem atbilstoša virszemes ūdeņu kvalitātes sasniegšanai 4 reizes gadā pilnās ķīmiskās analīzes; pēc tam: 2 reizes gadā nepilnās un 2 reizes gadā pilnās ķīmiskās analīzes. Virszemes ūdens monitoringa punktu tīkls parādīts 5.4. attēlā.



Paraugošanas vietu izvietojums LKS 92 sistēmas 1:10 000 mēroga kartē
 Par kartogrāfisko pamatni izmantota Ortofotokarte mērogā 1:10 000
 © Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra

APZĪMĒJUMI:

-  gruntsūdens monitoringa urbums un tā numurs
-  virszemes ūdens paraugošanas punkts un tā numurs
-  infiltrāta paraugošanas punkts
-  zemes vienība ar kadastra Nr.5676 008 0243

5.4. attēls. Sadzīves atkritumu poligona „Dziļā vāda” virszemes ūdens monitoringa punkti

Tāpat SAP “Dziļā vāda”, bez iepriekš apskatītajiem veidiem, tiek nodrošināti arī šāda monitoringa veikšana:

- Infiltrāta monitorings (reizi mēnesī tiek uzskaitīts infiltrāta daudzums; nepilna ķīmiska analīze – divas reizes gadā; pilna ķīmiska analīze - divas reizes gadā);
- Attīrītais infiltrāts Nr.N800319 (četras reizes gadā: divas reizes nepilnās un divas reizes pilnās ķīmiskās analīzes);
- Notekūdeņu kvalitātes monitorings - Nr.N800321 lietus notekūdeņi (reizi pusgadā - Suspendētās vielas, naftas ogļūdeņraži; Nr.800319 sadzīves notekūdeņi (vienu reizi gadā - Suspendētās vielas, naftas ogļūdeņraži, BSP5, KSP);
- Atkritumu apglabāšanas krātuvē vienu reizi gadā tiek noteikts apglabāto atkritumu slāņa augstums, krātuves aizpildītais tilpums un platība, krātuves neaizpildītais tilpums un platība, atkritumu blīvums, atkritumu sastāvs, apglabāšanas metodes, apglabāšanas laiks un ilgums.

Gaisa monitorings

Gaisa monitorings neattiecas uz konkrēto Piesārņojuma atļaujas Nr. DA11IA005 darbību, līdz ar to atsevišķas prasības gaisu piesārņojošo vielu kontrolei/monitoringam SAP “Dziļā vāda” netiek izvirzītas.

Informācija par poligona gaisa emisijām, tai sk. smaku emisiju mērījumiem un informācija par trokšņu emisijām, sniegta šīs nodaļas 5.2. apakšnodaļā.

Katru gadu līdz 1. martam SIA “Vidusdaugavas SPAAO” VVD sniedz poligona darbības gada pārskatu atbilstoši noteikumu Nr. 1032 47. punktam, tai sk. ietverot arī datus par ikgadēji veikto monitoringu.

5.2. Emisiju, smaku un trokšņa līmeņa novērtējums

Emisiju, smaku un trokšņa līmeņa novērtējums SAP "Ciniši" apkārtnē

SAP "Ciniši" pieguļošā teritorija ir reti apdzīvota, poligonam pieguļošās teritorijas lielākoties ir mežu un arī lauksaimniecībā izmantojamas teritorijas. Tuvākās dzīvojamās mājas atrodas ap 160 m uz dienvidiem - "Ķikstes" un "Jaunsudrabi" – ap 350 m uz dienvidrietumiem.

Poligona teritorijā vai tiešā tā tuvumā neatrodas neviena aizsargājamā dabas teritorija vai mikroliegums, tai skaitā Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija (*Natura 2000*). Tāpat poligona teritorija neatrodas Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā vai kādā citā vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslā. No SAP "Ciniši", saskaņā ar DAP uzturēto dabas datu pārvaldības sistēmu "Ozols", netālu no poligona atrodas divi īpaši aizsargājami biotopu laukumi: aptuveni 250 m uz ziemeļrietumiem izvietoti staignāju meži; aptuveni 350 m uz ziemeļaustrumiem no poligona - veci jaukti platlapju meži. Poligona teritorijā un tā tuvumā neatrodas aizsargājami kultūras pieminekļi.

Poligonā darbības ar atkritumu apsaimniekošanu notiek saskaņā ar Piesārņojuma atļaujā Nr. DA13IA0001 noteikto, tiek ievērotas Ministru kabineta 2014. gada 25. novembra noteikumos Nr. 724 "Noteikumi par piesārņojošas darbības izraisīto smaku noteikšanas metodēm, kā arī kārtību, kādā ierobežo šo smaku izplatīšanos" (turpmāk – Noteikumi Nr. 724) noteiktās prasības.

Īsumā raksturojot pasākumus saistībā ar emisiju, tai sk. arī smaku jautājumu poligonā, tiek veikti vairāki preventīvie pasākumi, tādi kā, poligona gāzes savākšanas, apstrādes un utilizācijas (sadedzināšanas) sistēmas izveide, kas nodrošina arī smaku emisiju samazināšanu un nepieļauj emisiju izplūdi atmosfērā; atkritumu vieglās frakcijas izplatīšanos ar vēju, kā arī putekļu izplatīšanās novēršanai atbilstoši paredzēti tehnoloģiski un organizatoriski pasākumi; emisijas infiltrāta uzkrāšanas baseina (avots A2) regulāra tīrīšana, lai nepieļautu traucējošu smaku rašanos; atkritumu kārtas katru dienu izlīdzināšana un blietēšana ar buldozeru vai kompaktoru; katru divus metrus augstu atkritumu slāņa pārklāšana ar 20 cm biezu grunts kārtu; lai mazinātu smakas, atkritumi tiek apglabāti pa kārtām 50 cm biezumā un blietēti ar kompaktoru; sablīvēto 2,0- 3,0 m biezu kārtu pārklāšana ar grunti vai tehnisko kompostu vismaz 0,2 m biezumā. Arī iedzīvotāju sūdzības par smakām nav saņemtas.

Saskaņā ar Piesārņojuma atļaujā Nr. DA13IA0001 noteikto, SAP "Ciniši" teritorijā nav organizētu stacionāru punktveida emisijas avotu. Poligona darbības rezultātā ir paredzamas divas difūzo gaisa piesārņojuma avotu grupas: biogāzes emisijas no atkritumu apglabāšanas krātuves un emisijas avotu grupa, kas ir saistīta ar autotransporta kustību atkritumu apsaimniekošanas procesā. Lai novērstu biogāzes kaitīgu iedarbību, uzņēmums ir aprīkojis poligona ar biogāzes savākšanas sistēmu un tiek veikta biogāzes sadedzināšana. Uzņēmumam strādājot normālā darba režīmā, autotransporta pārvietošanās nav intensīva. Diennaktī iebrauc-izbrauc ~20 automašīnas, līdz ar to gaisa piesārņojums, ko radīs atkritumu piegādātāju un poligona transports, vērtējams kā nenozīmīgs.

Balstoties uz smaku koncentrācijas mērījumiem, 2018. gadā tika izstrādāts smaku emisijas limitu projekts (izstrādāja SIA „TEST”) SAP „Ciniši”. SAP „Ciniši” konstatējami četri smaku avoti: atkritumu apglabāšanas zona (A1); infiltrāta uzkrāšanas baseins (A2); atšķirotu, BNA kompostēšanas laukums (A3); nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas līnijas angārs (A4).

Ņemot vērā to, ka 2015. gadā tika konstatētas ievērojamas smakas koncentrācijas no emisijas avota A2 - infiltrāta uzkrāšanas baseins, tika paredzēti šādi smaku samazināšanas pasākumi: infiltrāta uzkrāšanas baseina tīrīšana un infiltrāta attīrīšanas intensificēšana. Smaku izkļedes aprēķins un atbilstības novērtējums tika veikts, izmantojot piesārņojuma izkļedes modelēšanas datorprogrammu. Operators 2015. gadā palielināja esošās reversās osmozes infiltrāta attīrīšanas iekārtas jaudu no 1,5 m³/h līdz 6 m³/h. 2018. un 2019. gadā vairāk netika saņemtas iedzīvotāju sūdzības par smaku traucējumiem.

Smaku emisijas limiti poligonā esošajiem četriem emisijas avotiem noteikti Piesārņojuma atļaujas Nr. DA13IA0001 15. tabulā, tāpat operatoram ikdienas darbībā ar atkritumiem ir jāievēro šādi nosacījumi: pamatotas sūdzības gadījumā par traucējošu smaku trīs dienu laikā sniegt informāciju VVD un nekavējoties veikt pasākumus traucējošo smaku likvidēšanai un ierobežošanai; ja iepriekšējā kalendārā gada laikā saņemtas vismaz trīs pamatotas sūdzības, vienu reizi sešos mēnešos veikt smaku koncentrācijas un emisijas plūsmas ātruma mērījumus emisijas avotos A1-A4; mērījumu rezultātus salīdzināt ar atļaujā noteiktajiem smaku emisijas limitiem un 10 dienu laikā pēc rezultātu saņemšanas iesniegt VVD izvērtēšanai; ja mērījumu rezultāti smaku emisiju avotā pārsniedz emisijas limita projektā norādītos lielumus, veikt atkārtotu smaku emisijas limita projekta izstrādi; lai mazinātu smakas, atkritumus

apglabāt pa kārtām 50 cm biežumā un blīvēt ar kompaktoru, sablīvēto 2,0- 2,5 m biežu kārtu pārklāt ar grunti vai tehnisko kompostu vismaz 0,2 m biežumā; nodrošināt emisijas avota A2 infiltrāta uzkrāšanas baseina regulāru tīrīšanu.

2022. gadā plānotajai BNA pārstrādes iekārtai SIA "TEST" izstrādāja smaku emisijas limitu projektu, kur secināts, ka novērtējot piesārņojuma izkliedes aprēķinu rezultātus, aprēķinātā smakas koncentrācija attiecībā pret smakas mērķlielumu ir nozīmīga, bet aprēķinātās smakas koncentrācijas apdzīvotajās vietās nevienā gadījumā nepārsniedz Noteikumu Nr. 724 noteiktos mērķlielumus. Projektā tika iekļautas šādi poligona teritorijā iespējamās smaku emisiju avoti: Avots A6 - biofiltrs Nr.1; Avots A7 - biofiltrs Nr.2; Avots A8 - gatavā komposta pēcapstrādes angārs; Avots A9 - gatavā komposta pēcapstrādes laukums; Avots A10 - koģenerācijas iekārta Nr.1; Avots A11 - koģenerācijas iekārta Nr.2; Avots A12 – lāpa). Smaku emisijas avotu izvietojums attēlots 5.5. attēlā.

Smakas koncentrācijas var piedāvāt kā emisiju limitu. Līdz ar to SAP „Ciniši” darbībai nav pamata izstrādāt smakas emisiju samazināšanas plānu.

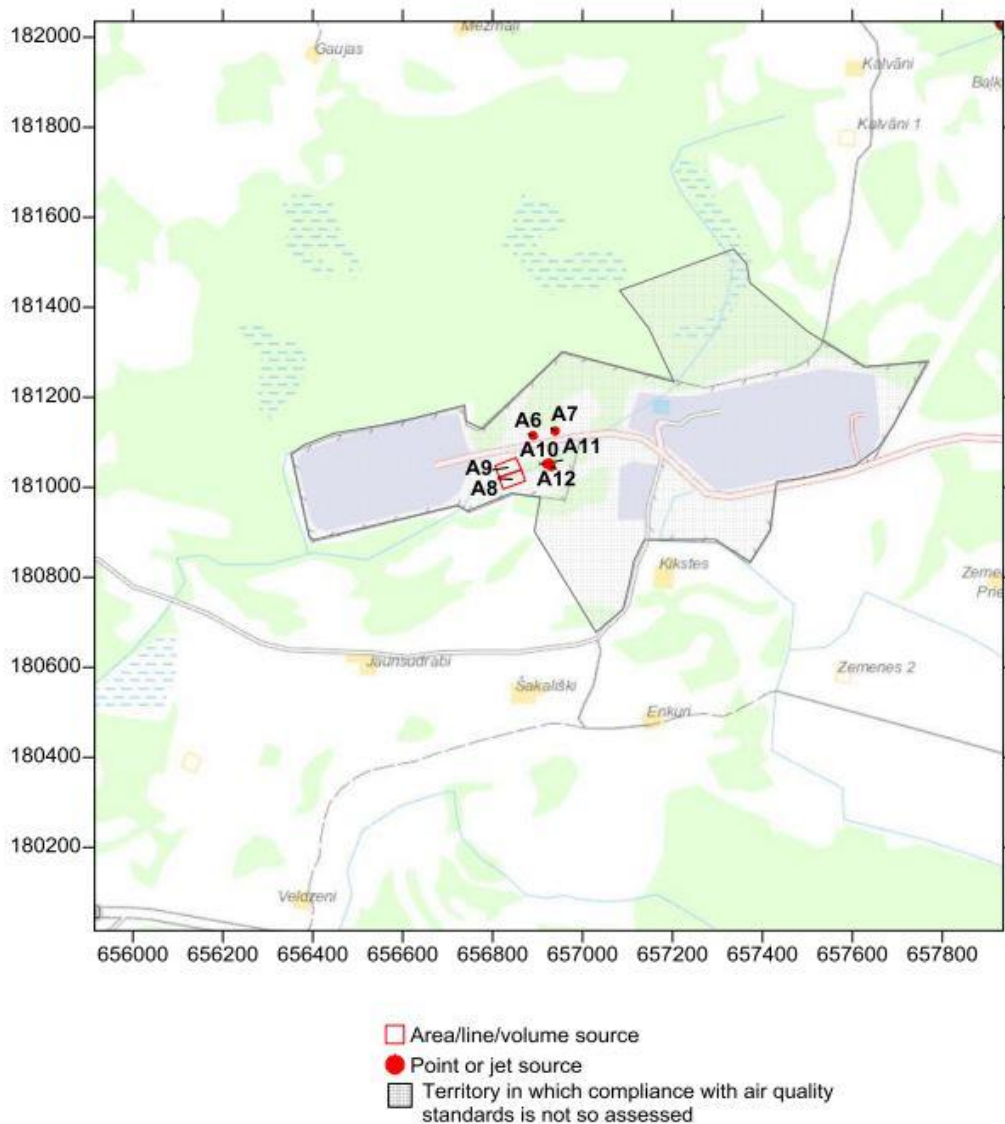
Tāpat BNA pārstrādes iekārtas izveide (izbūve) veikta atbilstoši VVD 2022. gada 26. jūlijā izdotajiem Tehniskajiem noteikumiem Nr. AP22TN0489, tai sk. tajos izvirzītajām vides aizsardzības prasībām, kur noteikts, ka nepieciešams nodrošināt, ka BNA pārstrādes procesa laikā netiktu pārsniegti normatīvajos aktos noteiktie gaisa kvalitātes un trokšņu emisiju robežlielumi. Šajos tehniskajos noteikumos atzīmēts, ka smakas koncentrācija ārpus SAP "Ciniši" teritorijas tuvāko dzīvojamo māju tiešā tuvumā nedrīkst pārsniegt Noteikumos Nr. 724 noteiktos smaku mērķlielumus.

Ņemot vērā to, ka poligonā BNA plūsmas apstrādei (Plāna sagatavošanas laikā norisinās būvdarbi un iekārtu testēšana) izbūvētā BNA pārstrādes iekārta (fermentācijas rūpnīca), kurā tiks pārstrādāta visu poligonā ienākošā BNA plūsma, attiecīgi turpmāk, pēc rūpnīcas ekspluatācijas uzsākšanas, atkritumu apglabāšanas krātuvē bioloģisko atkritumu klātbūtne praktiski tiek izslēgta, līdz ar to krātuvē sagaidāms būtisks smakas samazinājums. No BNA rūpnīcas, kas būs slēgta būve, kur tiks apstrādāts BNA materiāls, smakas vidē nenonāks, gaiss tiks vidē novadīts attīrītā veidā caur biofiltriem, perkolāts cirkulēs noslēgtā sistēmā.

Jāatzīmē, ka būtiska nozīme emisiju gaisā, tai skaitā smaku novēršanā, ir atkritumu apglabāšanas krātuvē atkritumu gāzu savākšanas sistēma un krātuves virsmas un sānu nogāžu regulāra pārsegšana.

Savukārt, kā galvenais trokšņa avots SAP "Ciniši" darbības nodrošināšanai uzskatāms izmantojamais autotransports un tehnika - no transporta kustības atkritumu piegādāšanas, atkritumu pārstrādes un apglabāšanas procesā. Tā kā poligona saimnieciskā darbība galvenokārt koncentrējas dienas laikā, kā arī poligonā nav stacionāru trokšņa emisijas avotu, poligona ekspluatācijas radītā trokšņa ietekme ir raksturojama kā nebūtiska.

SMAKU EMISIJAS AVOTU NOVIETOJUMS TERITORIJĀ



5.5. attēls. Smaku emisiju novietojums sadzīves atkritumu poligonā “Ciniši” (Avots: SIA “TEST”, “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārta cietao sadzīves atkritumu apglabāšanas poligons „Ciniši” Demenes pagasts, Augšdaugavas novads smaku emisijas limitu projekts”, 2022. g.)

Piesārņojuma atļaujā Nr. DA13IA0001 atsevišķas prasības troksnim netika izvirzītas, atzīmējot, ka uzņēmuma radītais troksnis nedrīkst pārsniegt Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr. 16) noteikumos izvirzītos vides trokšņa robežlielumus. Trokšņa rādītāju ievērošanas uzraudzību (ieskaitot sūdzību gadījumus) veikt saskaņā ar Noteikumu Nr. 16 prasībām. Līdz šim sūdzības par troksni nav saņemtas.

Tā kā SAP “Ciniši” atrodas salīdzinoši tālu no apdzīvotām vietām un vakaros/naktīs poligona tehnikas pārvietošanās un darbība nenotiek, radušos troksni var uzskatīt par nenozīmīgu. Pasākumi trokšņa samazināšanai nav paredzēti. Nav sagaidāms, ka līdz ar infrastruktūras pilnveidošanu (piemēram, BNA rūpnīcu jau ir nodota ekspluatācijā 2023. gada decembrī) poligona teritorijā pieaugs uz un no poligona braucošā transporta vienību skaits.

Tāpat arī netiek prognozētas atkritumu vedēju vienību skaita izmaiņas, kuri veic atkritumu pārvadājumus visā Latgales AAR teritorijā.

Kopumā vērtējot SAP "Ciniši" atrašanās vietu, kur arī notiks Latgales galvenās AAR reģiona aktivitātes, tā veiksmīgu darbību jau aptuveni 20 gadu griezumā, var secināt, ka šī teritorija ir piemērota atkritumu apglabāšanai, BNA pārstrādes iekārtas (fermentācijas rūpnīca) būvniecībai, tai skaitā arī ar citām Latgales AAR saistītām aktivitātēm.

Emisiju, smaku un trokšņa līmeņa novērtējums SAP "Dziļā vāda" apkārtnē

SAP "Dziļā vāda" pieguļošā teritorija ir reti apdzīvota, poligonam pieguļošās teritorijas ir lielākoties mežu un arī lauksaimniecībā izmantojamas teritorijas. Tuvākās dzīvojamās mājas atrodas ap 100 m uz ziemeļrietumiem - "Puķulejas" un "Irbītes" – ap 250 m uz ziemeļiem. Tuvākā apkārtnē, ārpus poligona robežām, nav industriālu ražošanas objektu vai dzīvojamo masīvu.

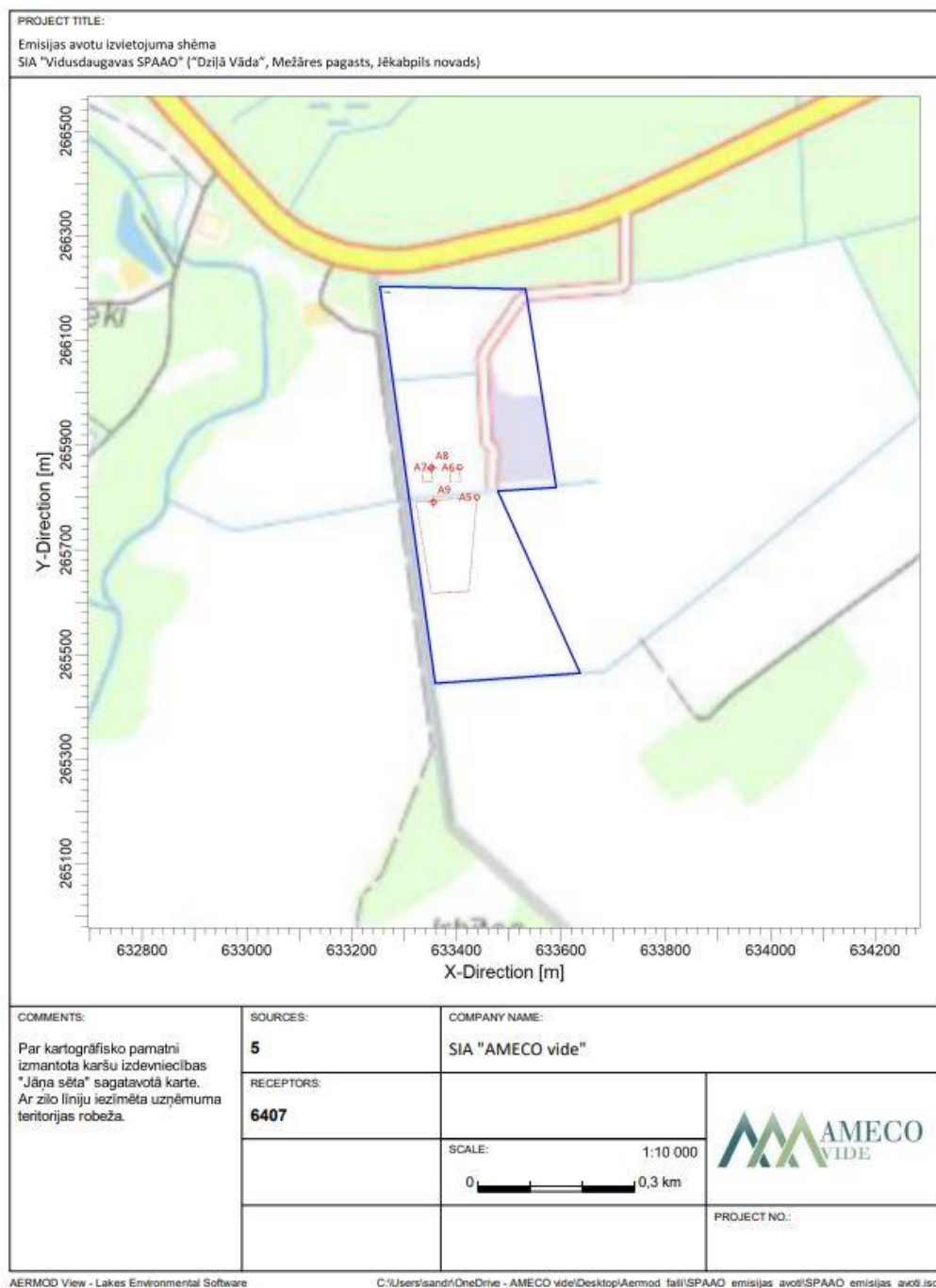
Poligona teritorijā vai tiešā to tuvumā neatrodas neviena aizsargājamā dabas teritorija vai mikroliegums, tai skaitā Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (*Natura 2000*). Poligona teritorija neatrodas arī Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā vai kādā citā vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslā. No SAP "Dziļā vāda", saskaņā ar DAP uzturēto dabas datu pārvaldības sistēmu "Ozols", netālu no poligona atrodas vairāki īpaši aizsargājami biotopu laukumi: aptuveni 150 m uz ziemeļiem atrodas vecu vai dabisku boreālo mežu laukums; aptuveni 600 m uz ziemeļrietumiem no poligona blakus izvietoti četri vecu vai dabisku boreālo mežu laukumi (tālākajā laukumu ziemeļu stūrī arī staignāju meži). Poligona teritorijā un tā tiešā tuvumā neatrodas aizsargājami kultūras pieminekļi.

SAP "Dziļā vāda" darbības ar atkritumu apsaimniekošanu notiek saskaņā ar Piesārņojuma atļaujā Nr. DA11IA005 noteiktajām prasībām, tai sk. tiek ievēroti Noteikumos Nr. 724 izvirzītie nosacījumi.

Poligonam 2020. gadā tika izstrādāts "Smaku emisijas limitu projekts". SAP „Dziļā vāda” darbībai 2022. gadā SIA „AMECO vide” izstrādāja "Stacionāru piesārņojuma avotu emisijas limitu projektu", iekļaujot tajā visus poligona teritorijā iespējamus emisijas avotus un identificējot visas piesārņojošās vielas, kādas no avotiem tiek emitētas (Avots A5 - būvniecības atkritumu pārstrādes un uzglabāšanas laukums; Avots A6 - otrreizējo būvniecības materiālu uzglabāšanas laukums; Avots A7 - komposta sijāšanas laukums; Avots A7 - sijāšanas iekārtas dīzeļdegvielas dzinējs; Avots A9 - drupinātāja dīzeļdegvielas dzinējs). Emisijas avotu izvietojums attēlots 5.6. attēlā.

Projekti izstrādāti atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 2. aprīļa noteikumiem Nr. 182 „Noteikumi par stacionāru piesārņojuma avotu emisijas limita projektu izstrādi” un Noteikumiem Nr. 724. Saskaņā ar veiktajiem aprēķiniem un gaisa piesārņojuma izkliedes modelēšanu, normatīvajos aktos noteiktās gaisu piesārņojošo vielu robežvērtības poligona darbības rezultātā netiek pārsniegtas. Piesārņojošo vielu izkliedes modelēšanas rezultātu analīze ļauj secināt, ka uzņēmuma darbība būtiski neietekmēs un nepasliktinās gaisa kvalitāti tuvākajā apkārtnē. Izkliedes aprēķini rāda, ka piesārņojošo vielu koncentrācijas ārpus uzņēmuma vietās, kur vērtē atbilstību gaisa kvalitātes normatīviem, nepārsniegs 13,3 % no Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumos Nr. 1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti” noteiktās robežvērtības.

Piesārņojošo vielu emisijas gaisā no punktveida emisijas avotiem (no tehnoloģiskajām iekārtām) atļautas atbilstoši 2022. gadā izstrādātajam "Stacionāru piesārņojuma avotu emisiju limitu projektam", un atļautas atbilstoši Piesārņojuma atļaujas Nr. DA11IA005 12. tabulā norādītajiem parametriem un 15. tabulā ietvertajiem piesārņojošo vielu emisiju limitiem.



5.6. attēls. Emisijas avotu izvietojuma karte (avots: SIA „AMECO vide”, “SIA “Vidusdaugavas SPAAO” atkritumu reģenerācijas darbības stacionāru piesārņojuma avotu emisiju limitu projekts”, 2022. g.)

Emisiju uzraudzībai un mērīšanai (mērījumu vietas, regularitāte, metodes) Piesārņojuma atļaujā Nr. DA11IA005 izvirzītas šādas prasības: reizi ceturksnī veikt emisijas avotiem A1-A7 (kompostēšanas laukums, atkritumu krātuve, infiltrāta uzkrāšanas baseins, atkritumu šķirošanas angārs, būvniecības atkritumu pārstrādes un uzglabāšanas laukums, otrreizējo būvniecības materiālu uzglabāšanas laukums, komposta sijāšanas laukums) piesārņojošo vielu emisijas limitu ievērošanas kontroli emisijas avotiem aprēķinu ceļā, izmantojot emisijas limitu projektā izmantotās metodes; aprēķinu rezultātus reģistrēt emisiju uzskaites žurnālā; uzskaites žurnālā reģistrēt arī sākotnējos datus, pamatojoties uz kuriem tiek veikts emisiju aprēķins - izejvielu patēriņš, iekārtu procesa darbības ilgums; piesārņojošo vielu koncentrācijas aprēķinam izmantot metodoloģiju un formulas atbilstoši emisijas limita

projekta aprēķinā. Ja emisijas mērījumu rezultāti uzrāda, ka tiek pārsniegtas normatīvajos aktos un šajā atļaujā noteiktās emisijas robežvērtības, mēneša laikā informēt VVD un atbilstoši normatīvajiem aktiem iesniegt pasākumu plānu piesārņojuma samazināšanai.

Piesārņojuma atļaujā Nr. DA11IA005 gaisa emisiju ierobežošanai izvirzīti vairāki nosacījumi, ko operators, veicot ikdienas darbības ar atkritumu apsaimniekošanu, arī ievēro kā preventīvus pasākumus: nav atļauta infiltrāta izsmidzināšana, lai samazinātu tā apjomu iztvaicēšanas ceļā; ievērot tehnoloģisko iekārtu tehnoloģiskos procesus un darbināt tās saskaņā ar ekspluatācijas noteikumiem; savlaicīgi veikt ražošanas iekārtu tehniskās apkopes; regulāri veikt iekārtu vizuālu apskati, lai pārliecinātos par to atbilstību tehnoloģiskajām prasībām un savlaicīgi konstatētu ekspluatācijas noteikumu pārkāpumu; atkritumus krātuvē apglabā pa kārtām aptuveni 30 cm biežumā un sablētē; atkritumu blietēšanu veikt ar kompaktora palīdzību, līdz atkritumu slāņa biežums sekcijā sasniedz ~2 m, secīgi pēc šo darbu pabeigšanas uzsāk piepildīt un blīvēt nākošo sekciju; lai novērstu atkritumu vieglās frakcijas izplatīšanos ar vēju, kā arī putekļu izplatīšanos, nodrošināt atkritumu slāņa pārklāšanu ar ikdienas pārklājumu.

Attiecībā uz smaku ierobežošanu, operatoram poligona ikdienas darbībā ar atkritumiem Piesārņojuma atļaujā Nr. DA11IA005 izvirzīti vairāki nosacījumi: poligona, kā arī ar tā darbību saistīto iekārtu darbība nedrīkst radīt vidi un cilvēkus negatīvi ietekmējošas smakas; ievērot normatīvo aktu prasības par piesārņojošas darbības izraisīto smaku noteikšanas metodēm, kā arī kārtību, kādā ierobežo šo smaku izplatīšanos; pamatotas sūdzības gadījumā par traucējošu smaku trīs dienu laikā sniegt informāciju VVD saskaņā ar normatīvajiem aktiem par smakām; ja par operatora darbību iepriekšējā gada laikā saņemtas trīs pamatotas sūdzības, veikt smaku koncentrācijas un emisijas plūsmas ātruma mērījumus emisijas avotā iekārtas optimālās darbības režīmā ne retāk kā reizi sešos mēnešos atbilstoši normatīvajiem aktiem par smakām; veikt pasākumus, kas samazina smaku emisiju rašanos un samazina smakas un putekļu izplatīšanos atbilstoši krātuves darbības tehnoloģijai - paredzēt poligona gāzes savākšanu, apstrādi; lai mazinātu putekļu veidošanos no atkritumu krātuves, nodrošināt atkritumu masas mitrināšanu ar izveidojušos infiltrātu, atbilstoši normatīvo aktu prasībām par atkritumu poligona noteikumiem. Iedzīvotāju sūdzības par smakām nav saņemtas.

Galvenais trokšņa avots SAP "Dziļā vāda" darbības nodrošināšanai ir izmantojamais autotransports, tehnika un iekārtas - no transporta kustības atkritumu piegādāšanas, atkritumu pārstrādes/apglabāšanas procesā, kā arī šķirošanas līnija, atkritumu apstrādes iekārtas (būvniecības atkritumu drupinātājs).

VVD Piesārņojuma atļaujā Nr. DA11IA005 atzīmējis, ka ņemot vērā, ka būvniecības atkritumu, gatavā komposta un daļas 170504 klases atkritumu sijāšanas darbības tiks īstenotas izteikti reti, īslaicīgi (attiecīgi 267 un 42 stundas gadā), tikai darba dienās un darba laikā, kā arī iekārtas tuvumā 0,5 km rādiusā nav izvietota dzīvojamā apbūve vai apbūve vispār, trokšņa traucējuma radīšanas iespēja nepastāv. Tāpat jāņem vērā, ka lielākajā daļā perimetra teritoriju ieskauj mežs, kas jebkādu trokšņa emisiju absorbēs.

Diennaktī jeb dienas darba laika režīmā SAP "Dziļā vāda" iebrauc/izbrauc ap 10 - 12 automašīnas. Braucošais transports pārvietosies tikai dienas laikā, troksnis naktī nepastāvēs.

Piesārņojuma atļaujā Nr. DA11IA005 trokšņa robežlielumu ievērošanai izvirzīti šādi nosacījumi: nepārsniegt noteikto iekārtu darbību ilgumu saskaņā ar aprakstu šīs atļaujas 1. pielikumā; operatora piesārņojošā darbība, atkritumu reģenerācijas, pārkraušanas darbi, nedrīkst radīt traucējošus trokšņus, kā arī kaitējumu videi un cilvēku veselībai; nodrošināt tehnoloģisko iekārtu atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām par trokšņa emisiju no iekārtām, kuras izmanto ārpus telpām noteiktajām prasībām; ja tiek uzstādītas jaunas tehnoloģiskās iekārtas, kuras ir minētas normatīvajos aktos par trokšņa emisiju no iekārtām, kuras izmanto ārpus telpām, nodrošināt to atbilstību normatīvo aktu prasībām un rakstiski informēt par to VVD.

Atbilstoši Piesārņojuma atļaujā Nr. DA11IA005 noteiktajam, poligonā operatoram trokšņu emisijām jānodrošina šāda uzraudzība un mērījumi (mērījumu vietas, regularitāte, metodes): saņemot par operatora darbību vismaz vienu pamatotu sūdzību par traucējošiem trokšņiem, mēneša laikā no sūdzības saņemšanas dienas veikt trokšņa mērījumu normatīvajos aktos par trokšņa novērtēšanu un pārvaldību noteiktajā kārtībā; mērījumus veikt atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām vides trokšņa mērījumiem, izmantojot laboratorijas, kuras akreditācijas sfērā iekļauti skaņas spiediena līmeņa mērījumi; trokšņa pārsnieguma gadījumā jāizstrādā pasākumu

plāns, ar kuru tiks nodrošināta robežlielumu ievērošana; ja tiek paredzēti jauni vēl nenovērtēti trokšņa avoti vai paredzētās darbības realizācijas gaitā tiek identificēti citi iepriekš neprognozēti apstākļi, kas var būt pamats trokšņa līmeņa pieaugumam, pirms šādu izmaiņu veikšanas jānodrošina atkārtota trokšņa novērtējuma veikšana, rezultāti jāiesniedz Dienestā; atkarībā no novērtējuma rezultātiem lemjams par papildus pasākumiem, tajā skaitā izmaiņu pieļaujamības un paredzētās darbības realizācijas nosacījumu un ierobežojumu nepieciešamību.

Tā kā SAP "Dzilā vāda" pieguļošā teritorija, ko varētu ietekmēt troksnis, ir maz apdzīvota un vakaros/naktīs poligona tehnikas pārvietošanās un darbība nenotiek, radušās trokšņa ietekmes var uzskatīt par nenozīmīgām. Pasākumi trokšņa samazināšanai nav paredzēti. Nav sagaidāms, ka līdz ar jauno infrastruktūras objektu izbūvi poligona teritorijā, pieaugs uz un no poligona braucošā transporta vienību skaits. Netiek arī prognozētas atkritumu vedēju vienību skaita izmaiņas, kuri veic atkritumu pārvadājumus visā Latgales AAR teritorijā.

Vērtējot SAP "Dzilā vāda" atrašanās vietu, kur arī notiks arī Latgales AAR galvenās aktivitātes, tā darbību jau vairāk kā 20 gadu garumā, var secināt, ka poligona teritorija ir piemērota turpmākai atkritumu pieņemšanai, apstrādei un apglabāšanai, utt., tai skaitā arī ar citām Latgales AAR plānotajām aktivitātēm.

Emisiju, smaku un trokšņa līmeņa novērtējums SAP "Križevņiki" apkārtnē

SAP "Križevņiki" pieguļošā teritorija ir reti apdzīvota, poligonam pieguļošās teritorijas ir meži. Tuvākā dzīvojamā māja "Fadejevi" atrodas ap 250 m uz austrumiem.

Poligona teritorijā vai tiešā tā tuvumā neatrodas neviena aizsargājamā dabas teritorija vai mikroliegums, tai skaitā Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija (*Natura 2000*). Tāpat poligona teritorija neatrodas Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā vai kādā citā vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslā. Saskaņā ar DAP uzturēto dabas datu pārvaldības sistēmu "Ozols", SAP "Križevņiki" tiešā tuvumā atrodas divi īpaši aizsargājamie biotopu laukumi: aptuveni 100 m uz austrumiem izvietots degradēts augstais purvs, kur iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās; aptuveni 100 m uz ziemeļaustrumiem no poligona atrodas purvaini meži. Ne poligona teritorijā, ne tā tuvumā neatrodas aizsargājamie kultūras pieminekļi.

SAP "Križevņiki" darbības ar atkritumu apsaimniekošanu notiek saskaņā ar Piesārņojuma atļaujā Nr. RE12IA0001 noteikto, tiek ievērotas Noteikumos Nr. 724 ietvertās prasības.

Galvenais trokšņa avots SAP "Dzilā vāda" darbības nodrošināšanai ir izmantojamais autotransports, tehnika un iekārtas - no transporta kustības atkritumu piegādāšanas, atkritumu pārstrādes/apglabāšanas procesā, kā arī šķirošanas līnija, atkritumu apstrādes iekārtas (būvniecības atkritumu drupinātājs).

Atbilstoši Piesārņojuma atļaujā Nr. RE12IA0001 noteiktajam, emisijas no punktveida avotiem, emisijas limiti no avota A1 - poligona sadedzināšanas lāpas atļautas atbilstoši šīs atļaujas 2. pielikumā 12. tabulā noteiktajiem parametriem.

Emisija no neorganizētiem (difūziem) emisiju avotiem, emisiju limiti paredzami no difūzajiem avotiem: Nr. A2-A5 (A2 - atkritumu šķirošanas angārs; A3 - infiltrāta baseins; A4 - kompostēšanas kaudze Nr.1.; A5 - kompostēšanas kaudze Nr.2.), kas atļautas atbilstoši Piesārņojuma atļaujā Nr. RE12IA0001 2. pielikumā 12. tabulā noteiktajiem parametriem.

Procesa un attīrīšanas iekārtu darbībai, saistībā ar gaisa emisiju ierobežošanu, izvirzīti šādi nosacījumi: poligona gāzi savākt, apstrādāt un izmantot tā, lai neradītu draudus cilvēka veselībai un videi; poligona gāzes savākšanas un utilizācijas sistēmu, sadedzināšanas lāpu PGL2 darbināt saskaņā ar lāpas lietošanas instrukciju un ekspluatācijas noteikumiem; regulāri veikt gāzes pārvades cauruļvadu sistēmu hermētiskuma pārbaudi; kondensātu no poligona gāzes savākšanas sistēmas, izmantojot gāzes kondensāta savācējkolektora sistēmu, novadīt uz infiltrāta attīrīšanas iekārtām un atkritumu apglabāšanas krātuvi; nodrošināt lāpas darbību, sasniedzot poligona gāzē metāna saturu augstāku par 45 %; mobilās degvielas uzpildes iekārtas darbināšanu veikt atbilstoši Ministru kabineta 2012. gada 12. jūnija noteikumu Nr. 409 „Noteikumi par vides aizsardzības prasībām degvielas uzpildes stacijām, naftas bāzēm un pārvietojamām cisternām” VII daļas prasībām.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 724 43. punkta prasībām, smakas emisijas no sadzīves atkritumu poligona nedrīkst pārsniegt vairāk par 168 stundām gadā smakas mērķlielumu – 5 ouE/m³ šo noteikumu 3. punktā noteiktajās teritorijās. Smakas emisijas limits no SAP "Križevņiki" darbības noteikts Piesārņojuma atļaujā Nr. RE12IA0001 2. pielikumā 15. tabulā. Sūdzību gadījumā par traucējošas smakas emisiju no SAP „Križevņiki”, veikt smaku

koncentrācijas mērījumus smakas emisijas avotā attiecīgajā jomā akreditētā laboratorijā, kā arī veikt smakas koncentrācijas izkliedes modelēšanu.

2016. gadā SAP „Križevņiki” ir sagatavots “Smaku emisijas limitu projekts”. Tika veikti četri kontrolmērījumi poligona teritorijā: Avots A2 - no nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas angāra; Avots A3 - infiltrāta uzkrāšanas baseinā (dīķī); Avots A4 - atkritumu kompostēšanas laukums; Avots A6 - aktīvā atkritumu novietošanas (apglabāšanas) zonā atkritumu krātuvē. Balstoties uz laboratoriskiem mērījumiem un uzņēmuma sniegto informāciju, SIA „TEST” veica piesārņojošo vielu izkliedes aprēķinus. Izvērtējot smaku emisijas limitu projekta izkliedes aprēķinu rezultātus var secināt, ka noteiktais smakas mērķlielums 5 ouE/m^3 pie poligonam tuvākās dzīvojamās mājas “Fadejevi” tiek ievērots, tas ir $0,642 \text{ ouE/m}^3$. Līdz ar to izmērītās smakas koncentrācijas var piedāvāt kā smakas emisijas limitu.

Lai mazinātu poligona darbībā radītās smakas izplatīšanos, operators veic šādus preventīvus pasākumus: atkritumi krātuvē tiek deponēti nelielās darba kārtās; atkritumi ik dienas tiek izlīdzināti un blietēti ar buldozeru; atkritumi tiek blietēti ar kompaktoru ik pa 50 cm biežām atkritumu kārtām; 2 m augsts atkritumu slānis tiek pārklāts ar 20 cm biezu grunts kārtu; atkritumu krātuvē ierīkota gāzes savākšanas un utilizācijas sistēma; dienas laikā tiek nodrošināta visu šķirošanas kompleksā ievesto nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošana, neveidojot uzkrājumus; gada sausajā periodā krātuves teritorijā paredzēts mitrināt atkritumus, lai nepieļautu putekļu izplatīšanos un veicinātu atkritumu sablīvēšanos.

2023. gadā SIA “ALAA” sagatavoja “Stacionāra piesārņojuma avota emisijas limita projektu degvielas uzpildes punktam”. Aprēķins tika veikts vienai kaitīgajai vielai, kas izdalās degvielas uzpildes punkta darbības rezultātā – petrolejai. No degvielas uzpildes punkta atmosfērā nonāks petrolejas tvaiki. Degvielas uzpildes punkts darbosies darba dienās, t.i., 252 dienas gadā, 8 h/dnn, kopējā emisiju summa petrolejai sastāda $0,0019 \text{ t/gadā}$.

Atbilstoši Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumiem Nr. 1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”, petrolejas emisijām nav noteikti gaisa kvalitātes normatīvi. Petrolejas emisijas no dīzeļdegvielas uzpildes ir aprēķinātas, pielietojot VVD sastādīto metodiku krājumu Piesārņojošo vielu aprēķinu metodes C kategorijas uzņēmumiem. Tika izdarīts šāds slēdziens: Jāveic izmaiņas esošajā A kategorijas atļaujā piesārņojošo vielu novadīšanai atmosfērā, kā arī, pamatojoties uz faktisko izmešu daudzumu, jāveic regulāri dabas resursu nodokļa maksājumi. Operatoram katra gada beigās jāiesniedz atskaite “Nr.2 - gais” par atmosfēras gaisa piesārņošanu un šķīdinātāju apsaimniekošanas bilanci. Iekārtas ekspluatācija, monitorings un kontrole jāveic atbilstoši atļaujas nosacījumiem.

Galvenais trokšņa avots SAP “Križevņiki” paredzams no transporta kustības atkritumu piegādāšanas un apglabāšanas procesā. Braucošais transports pārvietosies tikai dienas laikā, troksnis naktī nepastāvēs. Darba dienā uz poligonu notiek ~17 apglabājamo atkritumu piegādāšanas reisi, brīvdienas ~ 4reisi. Poligonam pieguļošā teritorija, ko varētu ietekmēt troksnis, ir maz apdzīvota, kā arī poligonu ieskauj mežs, kas mazina troksni.

Piesārņojuma atļaujā Nr. RE12IA0001 atsevišķi nosacījumi trokšņa avotiem un troksni radošo iekārtu darbībai netiek izvirzīti. Attiecībā uz uzraudzību un mērījumiem (mērījumu vietas, regularitāte, metodes), saskaņā ar šajā atļaujā noteikto, operatoram pamatotu sūdzību gadījumā par traucējošu troksni veikt trokšņa mērījumus, saskaņā ar Noteikumu Nr. 16 prasībām.

Nav sagaidāms, ka līdz ar jauno infrastruktūras objektu izbūvi poligona teritorijā, pieaugs uz/no poligona braucošā transporta vienību skaits. Netiek arī prognozētas atkritumu vedēju vienību skaita izmaiņas, kuri veic atkritumu pārvadājumus visā Latgales AAR teritorijā.

Vērtējot SAP “Križevņiki” atrašanās vietu, kur notiks arī Latgales AAR galvenās aktivitātes, tā darbību jau vairāk kā 20 gadu garumā, var secināt, ka poligona teritorija ir piemērota arī turpmākajām darbībām, kas saistītas ar atkritumu apsaimniekošanu (ietverot atkritumu pieņemšanu, apstrādi, apglabāšanu), tai skaitā arī ar citām Latgales AAR Plānā ietvertām aktivitātēm.

Emisiju, smaku un trokšņa līmeņa novērtējums pārkraušanas un šķirošanas stacijās

Pārkraušanas un šķirošanas stacijās, ko apsaimnieko SIA "Vidusdaugavas SPAAO" darbības ar atkritumu apsaimniekošanu notiek atbilstoši B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas nosacījumiem. Stacijai, kas atrodas Zvaigžņu ielā 1B, Jēkabpilī 2011. gada 08. jūlijā VVD izsniedza "Atļauju B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. DA11IB0032" (turpmāk – Piesārņojuma atļauja Nr. DA11IB0032); stacijai, kas atrodas Jaunceltnes iela 9, Aizkrauklē 2011. gada 16. maijā VVD izsniedza "Atļauju B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. MA11IB0017" (turpmāk – Piesārņojuma atļauja Nr. MA11IB0017); stacijai, kas atrodas Augu ielā 29A, Madonā 2011. gada 16. maijā VVD izsniedza "Atļauju B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. MA11IB0016" (turpmāk – Piesārņojuma atļauja Nr. MA11IB0016);

Šķirošanas stacijām, kam attiecīgi izsniegtas Piesārņojuma atļaujas Nr. DA11IB0032, Piesārņojuma atļauja Nr. MA11IB0017 un Piesārņojuma atļauja Nr. MA11IB0016 nav izvirzītas atsevišķas prasības ne emisijām no punktveida avotiem, tostarp emisijas limiti un robežvērtības, ne arī izvirzīti nosacījumi emisijām no neorganizētiem (difūziem) emisiju avotiem, tai sk. emisiju limiti. Vienlaikus attiecībā uz jebkuru no stacijām, ja par operatora darbību iepriekšējā gada laikā ir saņemtas vismaz trīs pamatotas sūdzības, veikt smaku koncentrācijas un emisijas plūsmas ātruma mērījumus emisijas avotā iekārtas optimālas darbības režīmā ne retāk kā reizi sešos mēnešos, atbilstoši normatīvajiem aktiem par smakām.

Vērtējot pārkraušanas un šķirošanas staciju radīto trokšņa līmeni, iepriekš minētajās B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujās troksni radošo iekārtu darbībai ir izvirzīti vairāki nosacījumi: operatora darbība nedrīkst radīt traucējošus trokšņus, kā arī kaitējumu videi un cilvēka veselībai; ja tiek uzstādītas tehnoloģiskās iekārtas, kuras ir minētas normatīvajos aktos par trokšņa emisiju no iekārtām, kuras izmanto ārpus telpām, nodrošināt to atbilstību minēto noteikumu prasībām un rakstiski informēt par to VVD; ārpus darba zonas uzņēmuma radītais troksnis nedrīkst pārsniegt normatīvajos aktos par trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtību noteiktos vides trokšņa robežlielumus; saņemot par operatora darbību vismaz vienu pamatotu sūdzību par traucējošiem trokšņiem, mēneša laikā no sūdzības saņemšanas dienas veikt trokšņu mērījumus normatīvajos aktos par trokšņa novērtēšanu un pārvaldību noteiktajā kārtībā; mērījumu rezultātus ar izvērtējumu piecu darba dienu laikā pēc to saņemšanas iesniegt VI izvērtēšanai un VVD informācijai.

Saistībā ar Latgales AAR Plāna realizēšanu netiek prognozētas atkritumu vedēju vienību skaita izmaiņas, kas veic atkritumu pārvadājumus uz pārkraušanas un šķirošanas stacijām, līdz ar trokšņa pieaugums nav sagaidāms.

Emisiju, smaku un trokšņa līmeņa novērtējums kompostēšanas laukumos

Kompostēšanas laukumos darbības ar atkritumu apsaimniekošanu notiek atbilstoši B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas nosacījumiem. Kompostēšanas laukumam, kas atrodas „Lindes”, Aronas pagastā, Madonas novadā, ko apsaimnieko SIA „Vidusdaugavas SPAAO”, 2011. gada 16. maijā VVD Madonas reģionālā vides pārvalde izsniedza "B kategorijas piesārņojošās darbības atļauju Nr. MA11IB0015" (turpmāk – Piesārņojuma atļauja Nr. MA11IB0015). Piesārņojuma atļaujā Nr. MA11IB0015 nav izvirzītas atsevišķas prasības ne emisijām no punktveida avotiem (emisijas limiti un robežvērtības), ne arī izvirzīti nosacījumi emisijām no neorganizētiem (difūziem) emisiju avotiem, tai sk. emisiju limiti. Savukārt attiecībā uz smaku jautājumu, operatoram veicot piesārņojošo darbību nepārsniegt smakas mērķlielumu, kuru nosaka stundas periodam, un kas ir 5 ouE/m^3 . Veicot piesārņojošās darbības, kuras izraisa traucējošu smaku, smakas mērķlielumu nedrīkst pārsniegt vairāk kā 168 stundas kalendāra gadā. Ja par operatora darbību iepriekšējā gada laikā ir saņemtas vismaz trīs pamatotas sūdzības, veikt smaku koncentrācijas un emisijas plūsmas ātruma mērījumus emisijas avotā iekārtas optimālas darbības režīmā ne retāk kā reizi sešos mēnešos, atbilstoši normatīvajiem aktiem par smakām.

Otrs kompostēšanas laukums atrodas Madonas ielā 53A, Jēkabpilī, ko apsaimnieko SIA "Jēkabpils pakalpojumi", kas savu darbību veic atbilstoši Jēkabpils novada pašvaldības 2022. gada 27. oktobra lēmumam Nr. 909 un atbilstoši MK noteikumiem Nr. 788, ka dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietā ir jānodrošina: dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietas iezogojums un BNA kompostēšanas laukuma vai dārzu un parku

atkritumu kompostēšanas vietas apsaimniekotājs nodrošina, ka pie minētajām atkritumu kompostēšanas vietām tiek izvietota izkārtne. Laukumā tiek pieņemta zāle, lapas, augi, puķes, sīki zari, augu saknes un mulča.

Emisiju, smaku un trokšņa līmeņa novērtējums pirolīzes pārstrādes iekārtu un NAIK reģenerācijas iekārtu izbūves vietā un apkārtņē

Pirolīzes pārstrādes iekārtas darbība notiek atbilstoši B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas nosacījumiem. Pirolīzes pārstrādes iekārtai, kas atrodas Bebrulejas ielā 3b, Pļaviņās, Pļaviņu novadā, SIA „PPRP” 2019. gada 23. aprīlī Vidzemes reģionālā vides pārvalde izsniedza “B kategorijas piesārņojošās darbības atļauju Nr. VI20IB0005” (turpmāk – Piesārņojuma atļauja Nr. VI20IB0005). Piesārņojuma atļaujā Nr. VI20IB0005 ir izvirzītas atsevišķas prasības emisijām no punktveida avotiem. Piesārņojošo vielu emisijas gaisā atļautas no trīs punktveida avotiem saskaņā ar atļauju Nr. VI20IB0005 12. tabulā dotajiem parametriem un 15. tabulā norādītajiem limitiem. No emisiju avotiem gaisā emitētās vielas atļautas atbilstoši atļauju Nr. VI20IB0005 13. tabulai.

Savukārt attiecībā uz smaku jautājumu ir noteikts, ka uzņēmuma darbība nedrīkst radīt traucējošas smakas ārpus uzņēmuma teritorijas. Ja par uzņēmuma darbību iepriekšējā gada laikā saņemtas vismaz trīs pamatotas sūdzības, veikt smaku koncentrācijas un emisijas plūsmas ātruma mērījumus emisijas avotā iekārtas optimālas darbības režīmā ne retāk kā reizi sešos mēnešos. Smaku izplatīšanās ierobežošanai un atbilstošu pasākumu izstrādei dokumentēt sūdzības par traucējošām smakām, veikt apstākļu analīzi.

Attiecībā uz trokšņa jautājumu Piesārņojuma atļaujā Nr. VI20IB0005 nosacījumi netiek izvirzīti.

Latvijas Republikā spēkā esošajos normatīvajos aktos ietverta prasība pirms projektu īstenošanas, kuru realizācija var radīt būtisku ietekmi uz vidi, veikt to IVN. Saskaņā ar Latvijas Republikas Saeimas 1998. gada 13. novembrī pieņemtajā likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” lietoto terminoloģiju, IVN ir procedūra, kas veicama šajā likumā noteiktajā kārtībā, lai novērtētu paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādātu priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai, vai aizliegtu paredzētās darbības uzsākšanu normatīvajos aktos noteikto prasību pārkāpumu gadījumos.

Viennozīmīgi šajā nodaļā minēto, kā arī vēl tikai nākotnē plānoto Latgales AAR aktivitāšu atbilstība vērtējuma kopskatā ar vides, dabas aizsardzības un citiem normatīvajiem aktiem, kuros noteiktas atbilstošas prasības konkrētajai paredzētajai darbībai, proti, par atkritumu apsaimniekošanu. Ievērojot saistošo normatīvo aktu prasības, Latgales AAR ietverto pasākumu plānu īstenošanas gaitā, ietekme uz vidi netiek prognozēta.

5.3. Atkritumu apsaimniekošanas ietekme uz klimatu novērtējums

Nenoliedzami kā viens no SEG avotiem ir atkritumu apsaimniekošana. Paredzētās darbības potenciālo ietekmi uz klimatu varētu saistīt ar atkritumu gāzes veidošanos. Atkritumiem sadaloties, tie gaisā izdala milzīgu daudzumu metāna, kas ir spēcīga SEG, tādējādi veicinot klimata pārmaiņas.

Ņemot vērā to, ka atkritumu apsaimniekošanas galvenās aktivitātes Plāna ietvaros plānotas SAP “Cinīši”, SAP “Dziļā vāda” un SAP “Križevņiki” teritorijā, gaisa emisiju vērtējums klimata aspektā tiek skatīts saistībā ar atkritumu apsaimniekošanu šo triju poligonu teritorijā.

SAP “Cinīši”, “SAP “Dziļā vāda” un SAP “Križevņiki” tiek veikta gan esošo, gan plānoto objektu smaku emisiju izvērtēšana un pasākumu plānošana atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Operators iespēju robežās minimizē laiku, ko (potenciāli) smakojoši atkritumi pavada glabāšanas vai apstrādes vietās. Visos poligonos tiek veikta apglabājamo atkritumu ikdienas pārklāšana ar materiālu, kas samazina smaku izplatību. Pirms tam izkrautie atkritumi tiek sablīvēti ar kompaktoru, lai samazinātu putekļu un atkritumu vieglās frakcijas emisijas gaisā. Pēc nepieciešamības, normatīvo aktu kārtībā tiks veikti smaku mērījumi un modelēšana gan esošajām, gan plānotajām darbībām. Pārsniegumu gadījumā tiks izstrādāti un ikgadējā vides aizsardzības pasākumu un vides monitoringa plānā iekļauti kontrolējošie un/vai mazinošie pasākumi, un to ieviešanas laika grafiks.

Kopumā raksturojot atkritumu gāzes emisiju pārvaldību visos trijos reģionā esošajos poligonos, tiek nodrošināta necaurlaidīgas atkritumu krātuves pamatnes izveide, kā arī piepildītas krātuves noseģšana ar

ūdensnecaurlaidīgu materiālu, samazinot iespējamo metāna emisiju gaisā. Tiek nodrošināts iespējami mazs atkritumu izkraušanas laukums, pārējo atkritumu virsmu operatīvi pārklājot ar materiālu, kas samazina no atkritumiem radītu metāna emisiju gaisā.

Arī SAP "Ciniši" plānotā bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārta ar biogāzes savākšanas sistēmu atstāj pozitīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti, jo ņemot vērā to, ka savāktā gāze tiek sadedzināta un izmantota siltumenerģijas un elektroenerģijas iegūšanai, kas atkal tiek izmantota šīs iekārtas tehnoloģiskajām vajadzībām, tādējādi šīs gāzes nenonāk atmosfērā.

SAP "Križevņiki" atkritumu krātuvē ir ierīkota poligona gāzes savākšanas un utilizācijas sistēma. Savāktu gāzi apstrādā un izmanto enerģijas iegūšanai. Ja savāktu gāzi nevar izmantot enerģijas iegūšanai, to sadedzina. Tā kā SAP "Križevņiki" šobrīd nav izveidotas poligona gāzes koģenerācijas stacijas, bet ir izveidota tikai gāzes savākšanas sistēma un kā utilizācijas iekārta ir lāpa, kas nodrošina poligona SEG emisiju samazinājumu. Tiek paredzēta gāzes sadedzināšana bez enerģijas atgūšanas.

Izceļama pozitīva ietekme, gan SAP "Ciniši", SAP "Dzijā vāda" un SAP "Križevņiki" nodrošinot atkritumu apglabāšanas krātuves ar ikdienas pārklājumu, kam ir vērā ņemama nozīme gaisa piesārņojuma ietekmes samazināšanai (emisijas gaisā, tostarp, smakas), salīdzinājumā ar pieeju, ja pārklājuma materiāls netiktu izmantots. Atbilstoši pasaules praksē izmantojamām labākajām tehnoloģijām, lai samazinātu emisiju un ietekmi uz vidi, visu reģionā esošo poligonu apsaimniekotāji, proti, SIA „AADSO”, SIA „Vidusdaugavas SPAAO” un SIA „ALAAS” ikdienas darbībā ir ieviesusi apglabājamo atkritumu virsmas pārklāšanu ar pārklājuma materiālu. Īpaši jāatzīmē pārklājuma slāņa pozitīvā ietekme uz metāna izplūšanu atmosfērā samazinājumu. Metāna gāze ir videi nelabvēlīga, kas rada siltumnīcas efektu, veicinot globālās klimata izmaiņas. Tāpat pie SEG pieskaitāms oglekļa dioksīds un oglekļa monoksīds. Izmantojot pārklājuma materiālu, arī novērojams oglekļa dioksīda un oglekļa monoksīda samazinājums, līdz ar to kopumā atstājot labvēlīgu ietekmi uz SEG emisiju nonākšanu atmosfērā. Sērūdeņradis ir gāze, kas rada izteiktu smaku. Poligona teritorijā atkritumu krātuvē, kas pārklāta ar izolējošo materiālu, arī sērūdeņraža koncentrācija ir mazāka nekā vietā, kur virs apglabātajiem atkritumiem netiek izmantots pārklājošais materiāls. Pienācīga atkritumu apsaimniekošana ne tikai taupa līdzekļus, bet arī būtiski uzlabo vides aizsardzību un samazina klimata pārmaiņas.

BNA rūpnīca SAP "Ciniši" teritorijā 2023. gadā tika nodota ekspluatācijā (2024. gada 1. ceturksnī plānots uzsākt darbību). Anaerobās fermentācijas tehnoloģija nodrošina bioloģiskās noārdīšanas procesā radušās atkritumu gāzes savākšanu un utilizāciju slēgtā ciklā, tādējādi minimizējot SEG emisijas. Tāpat tiek nodrošināta pārstrādes procesa aerobās fāzes laikā izmantotā gaisa attīrīšana biofiltros, tādējādi minimizējot potenciālo smaku izplatību. Jaunā pārstrādes tehnoloģija ļaus pārstrādāt BNA komposta materiālā, kas izmantojams apzaļumošanai, tilpņu aizbēršanai un ainavu veidošanai, tādējādi samazinot resursu patēriņu, kā arī pārstrādes procesā iegūtā biogāze tiks izmantota enerģijas ražošanā, kas, savukārt, aizstāj fosilos energoresursus. Savācot un utilizējot BNA sadalīšanās procesā radušos atkritumu gāzi, tiks samazinātas SEG emisijas, kas savukārt atstās pozitīvu ietekmi uz klimata izmaiņām.

6. Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbības mērķis ir atkritumu apsaimniekošanas procesa radītās ietekmes samazināšana, kas tiek panākta, samazinot radīto atkritumu apjomu, drošā veidā apstrādājot un reģenerējot atkritumus vai arī atkritumus atgriežot saimnieciskajā aprītē. Uz atkritumu apsaimniekošanas nozari Latvijā attiecināmas gan starptautiskajā mērogā noteiktās prasības (Starptautiskās konvencijas un Eiropas Savienības direktīvas), gan nacionālā līmeņa, tostarp reģionāla līmeņa, plānošanas dokumenti, gan arī jāievēro Latvijā spēkā esošos likumus un Ministru kabineta noteikumus.

6.1. Starptautiskie nozares un vides aizsardzības mērķi

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas mērķi ir noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīvā 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu jeb "Atkritumu ietvardirektīvā". Šajā direktīvā ir noteikti pasākumi, lai aizsargātu vidi un cilvēku veselību, novēršot vai samazinot atkritumu rašanās un apsaimniekošanas negatīvo ietekmi un palīdzot mazināt resursu izmantošanas vispārējo ietekmi un veicinot tādas izmantošanas efektivitāti.

Direktīvā ir noteikta atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhija, kas prioritārā secībā ir sekojoša:

- atkritumu rašanās novēršana;
- atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai;
- atkritumu pārstrāde;
- atkritumu cita tipa reģenerācija, piemēram, enerģijas reģenerācija; un
- atkritumu apglabāšana.

Direktīvai 2008/98/EK tika veikti arī grozījumi: Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva 2018/851/ES, ar ko groza Direktīvu 2008/98/EK par atkritumiem. Šo grozījumu viens no galvenajiem uzdevumiem ir lai ekonomiku padarītu par aprites ekonomiku, ir nepieciešams veikt papildu pasākumus attiecībā uz ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu, pievēršoties visam produktu aprites ciklam, tai sk. atkritumu apsaimniekošanai, tādā veidā, kas saglabā resursus un noslēdz aprites loku. Resursu izmantošanas efektivitātes uzlabošana un atkritumu kā resursu vērtības atzīšana var dot ieguldījumu Savienības atkarības no izejvielu importa mazināšanā un veicināt pāreju uz materiālu ilgtspējīgāku pārvaldību un aprites ekonomikas modeli.

6.2. Nacionālie nozares un vides aizsardzības mērķi

Nacionālie nozares mērķi ir noteikti AAVP. Šā plāna stratēģiskie virsmērķi, kas sasniedzami atkritumu apsaimniekošanas sektorā ir šādi:

1. Mērķis (M1) Novērst atkritumu rašanos un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību;
2. Mērķis (M2) Nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu, balstoties uz aprites ekonomikas pamatprincipiem un veicinot, ka resursi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā aprītē tautsaimniecībai noderīgā veidā;
3. Mērķis (M3) Nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, veicinot attiecīgu produktu politiku, bīstamo un videi kaitīgo vielu ierobežojumus un pilnveidojot patērētāju informētību;
4. Mērķis (M4) Nodrošināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā.

Šobrīd AAVP ir izvirzīts arī jauns stratēģisks uzdevums – materiālu atgūšana no atkritumu plūsmas, kas pārvirza pārvaldības uzsvāru uz atkritumu apjoma samazināšanu un

rašanās novēršanu, atkritumu pārstrādes un tai nepieciešamo priekšnosacījumu (t.sk. bīstamu vielu ierobežošanas produktos un dalītas savākšanas sistēmas) attīstību. Visbeidzot, AAVP nav ieviešams bez visaptverošas un proaktīvi īstenotas sabiedrības informēšanas, izglītošanas un iesaistes, kas veicinātu tās paradumu maiņu attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu, it īpaši bez(maz)atkritumu dzīves veida un atkritumu šķirošanas darbību ieviešanu ikdienā gan sadzīvē, gan darba un mācību vidēs. Turklāt pašvaldības visu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savās administratīvajās teritorijās organizē atbilstoši pašvaldību saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, kā arī ievērojot minēto AAVP un reģionālo plānu.

6.3. Reģionālie nozares un vides aizsardzības mērķi

Papildus atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem un normatīvajos aktos noteiktajiem sasniedzamajiem rādītājiem, Latgales AAR tiek noteikti sekojoši mērķi un principi, kas ievērojami Plāna īstenošanā, t.sk. pasākumi, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes un pieejamības uzlabošanu:

- atkritumu apsaimniekošana tiek veikta ievērojot aprites ekonomikas principus, plānojot un īstenojot atkritumu apsaimniekošanas sektora pasākumus, tiek ievērota atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhija;
- atkritumu radītāji ir nodrošināti ar kvalitatīvu, savlaicīgi sniegtu, vides aizsardzības prasībām atbilstošu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, tiek nodrošināta pilna spektra pakalpojumu sniegšana;
- atkritumu apsaimniekošanas sektora darbību reģionālā līmenī, kā arī sadarbību ar blakus esošajiem atkritumu apsaimniekošanas reģioniem centralizēti koordinē un kontrolē atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs (turpmāk - AARC). AARC uzņemas atbildību par atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto mērķus sasniegšanu reģiona līmenī, šo saistību izpildei AARC tiek nodrošināts ar nepieciešamajiem resursiem, t.sk. reģiona līmenī saistošu lēmumu pieņemšanas tiesībām;
- īstenojot reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu, tiek ievērotas normatīvo aktu prasības, tajā skaitā Eiropas Savienības noteiktie mērķi attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbības efektivitāti un kvalitāti, tiek īstenoti valsts, reģionālā un vietējā līmeņa plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu;
- tiek veicināta atkritumu radītāju un citu iesaistīto pušu vides apziņas paaugstināšana un izpratnes veidošana par atkritumu apsaimniekošanas radīto ietekmi uz vidi un šīs ietekmes samazināšanas iespējām;
- atkritumu apsaimniekošanas sektorā iesaistītie pakalpojuma sniedzēji strādā izmantojot ilgtspējīgus risinājumus un labākās pieejamās tehnoloģijas visos atkritumu apsaimniekošanas posmos;
- tiek nodrošināta informācijas apkopošana, uzskaitē un aprīte starp iesaistītajām pusēm, t.sk. uzraugošajām un kontrolējošajām institūcijām.

7. Plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

Vides un cilvēka savstarpējo attiecību veidošanas optimālākais stāvoklis ir līdzsvars starp vidi un cilvēku, konkrēti, cilvēka veikto paredzēto darbību. Tas ir dinamisks līdzsvars. Tā nobīdi uz vienu vai otru pusi regulē cilvēks, īstenojot gan dažāda veida saimnieciska rakstura darbības, gan arī administratīvos pasākumus, tostarp, šī līdzsvara saglabāšanai vērā ņemama nozīme ir arī atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ietekmei uz apkārtējo vidi.

Atkritumu apsaimniekošana vislielāko ietekmi uz vidi var radīt, ja netiek atbilstoši vai nepilnīgi savākti atkritumi, kā arī tad, ja nav pareizi izvēlētas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu atrašanās vieta, nav nodrošināta atbilstoša šādu objektu projektēšana, būvniecība un ekspluatācija atbilstoši normatīvo aktu un attiecīgai darbībai izsniegto atļauju nosacījumiem. Atbilstoši AAVP atkritumu apsaimniekošanas darbības radītā ietekme uz vidi analizēta 6. tabulā.

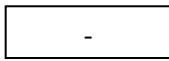
Atkritumu apsaimniekošanas darbību radītās vides problēmas

Atkritumu apsaimniekošanas iekārtu veids	Troksnis	Smakas	Daba Augu un dzīvnieku valsts		Augsne	Ūdeņu kvalitāte	Gaisa kvalitāte	Klimats
Pārstrādes iekārtas	X	X	XX		X	XX	XX	-
Kompostēšana	XX	XXX	V		X V	XX	XXX	X
Mehāniski bioloģiskā apstrāde	XX	XXX	-		-	XX	XX	X
Anaerobā fermentācija	XX	XX	X V	X V		XX	XX	X
Atkritumu reģenerācija ar enerģijas atguvi	XX	XX	XX		XX	XX	XXX	XXX
Sadedzināšana	XX	XX	XXX		XXX	XXX	XXX	XXX
Poligoni	XXX	XXX	XXX V	XXX	XXX	XXX	XXX	XXXX
Atkritumu pārkraušanas stacijas	XX	XXX	-		-	XX	XX	V

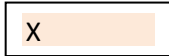
Apzīmējuma atšifrējums



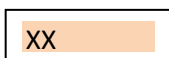
- Tieša vai netieša labvēlīga ietekme



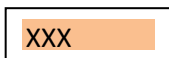
- Nav ietekmes



- Nav datu par būtisku ietekmi



- Atsevišķos gadījumos var būt ietekme, kuru ir iespējams kontrolēt



- Ietekmi var kontrolēt, bet var būt problēmas, ja iekārtu projektēšana, būvniecība vai ekspluatācija neatbilst normatīvo aktu prasībām



- Negatīvu ietekmi rada visas iekārtas

(Avots: "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. - 2028. gadam stratēģiskā ietekme uz vidi novērtējuma vides pārskats", SIA "Geo Consultants" 2020. gads)

Pasākumiem var būt tiešās (ietekmes, kuras uz apkārtējo vidi iedarbojas tieši un nepastarpināti), netiešās (ietekmes, kuras, mijiedarbojoties ar vidi, pastarpināti rada izmaiņas apkārtējā vidē), īstermiņa (izpaužas darbības norises laikā vai īsu laiku pēc darbības ieviešanas) un ilgtermiņa (pēc Plāna īstenošanas) ietekmes.

Atbilstoši AAVP izstrādē izmantotajam novērtējumam, Plāna projekta īstenošanas būtiskākās ietekmes uz vidi analizētas 7. tabulā.

Plāna projekta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

	Ūdens	Gaiss	Klimats	Augsnes	Bioloģiskā daudzveidība	Cilvēku dzīvība un veselība	Komentāri
Atkritumu rašanās novēršana	+	+	+	+	+	+	Ņemot vērā plānoto aizliegumu tirgū laist atsevišķus vienreizlietojamus plastmasas izstrādājumus, kas attiecas uz iepakojumu, pasākumu ietekme uz ūdens vērtēta kā pozitīva. Kopumā atkritumu rašanās novēršanas pasākumiem nav prognozējama negatīva ietekme uz vidi, tā kā tiek veikti pasākumi, kas novērš atkritumu rašanos vai samazina radīto atkritumu daudzumu un bīstamību.
Atkritumu dalītā savākšana	+	+/-	+	+	+	+	Atkritumu dalītās savākšanas pasākumiem pārsvarā ir pozitīva ietekme uz visiem vides aspektiem.
Atkritumu reģenerācija un pārstrāde	+	+	+	0	0/-	0	Atkritumu pārstrādes pasākumiem var būt neitrāla vai negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību atkarībā no atkritumu reģenerācijas un pārstrādes iekārtu izvietojuma un pārstrādes iekārtu izvietojuma pielietotās tehnoloģijas. Bet ņemot vērā to, ka atkritumu pārstrādes iekārtas plānots izvietot SAP "Ciniši", SAP "Dzijā vāda" un SAP "Križevņiki", kur jau šobrīd notiek darbības ar atkritumiem, ietekme uz vidi tiek iespējami mazināta un nebūs negatīva.
Atkritumu apglabāšana	0	0/-	+/-	0	0/-	0/-	Ņemot vērā, ka atkritumu apglabāšanas poligoni ir ierīkoti atbilstoši normatīvo aktu prasībām un tiek apsaimniekoti atbilstoši normatīvo aktu un izsniegtajām atļaujām A kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai, nav paredzams, ka atkritumu poligoniem būs negatīva ietekme uz ūdens vai augsnes stāvokli. Tā kā poligonos apglabātie atkritumi tiek regulāri pārsegti un poligonos "Ciniši" un "Križevņiki" ir izbūvēta arī poligona gāzes savākšanas un sadedzināšanas iekārta, var prognozēt, ka minētajiem pasākumiem būs pozitīva ietekme uz klimata un SEG aspektiem. Attiecībā uz ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, ir jāatzīmē, ka, no vienas puses, atkritumu poligoni jau ir izveidoti, ievērojot normatīvo aktu prasības attiecībā uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, bet no otras puses, ņemot vērā to, ka veidojas arī nelegālās izgāztuves, notiek

	Ūdens	Gaiss	Klimats	Augsnes	Bioloģiskā daudzveidība	Cilvēku dzīvība un veselība	Komentāri
							piegružošana, atkritumu apglabāšanai var būt negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību.

Novērtējuma apzīmējumi:

- iespējama negatīva ietekme;
- + iespējama pozitīva ietekme;
- +/- var būt gan pozitīva, gan negatīva ietekme;
- 0 nav būtiskas ietekmes

Kopumā videi un iedzīvotājiem radītie traucējumi vai zaudējumi tiek iespējami mazināti, jo darbība plānota teritorijā, kur jau līdz šim notikusi un turpinās atkritumu apsaimniekošana, ievērojot saistošo normatīvo aktu prasības. Tāpat atkritumu apsaimniekošanas galvenās aktivitātes Plāna ietvaros notiks SAP "Cinīši", SAP "Dziļā vāda" un SAP "Križevņiki" teritorijā, kas novietots tik tālu no sensitīviem objektiem, ūdenstecēm utt., cik vien tehniski un ekonomiski iespējams. Poligonos piegulošajās teritorijās notiek lauksaimnieciskā darbība un/vai ieskauj meži (SAP "Dziļā vāda") vai lielāko daļu aizņem mežu teritorijas (SAP "Cinīši", SAP "Križevņiki"). Poligonos esošā darbība un dažāda līmeņa plānošanas dokumenti un attīstības plāni, kā arī piegulošo teritoriju izmantošanas raksturs savstarpēji nekonfliktē un atbilst pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem zemes lietošanas mērķiem un saimnieciskās darbības iespējām. Turklāt šobrīd arī SAP "Cinīši", SAP "Dziļā vāda" un SAP "Križevņiki" piekļuves iespējas nav pretrunā ar saistošajiem teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem.

Tādēļ nav pamata uzskatīt, ka Plānā plānoto aktivitāšu īstenošanas rezultātā videi un iedzīvotājiem radīsies būtiski traucējumi vai zaudējumi. Kopumā tiek veicināta AAR teritorijas līdzsvarota attīstība un nav saskatāmi riski negatīvai ietekmei uz apkārtējo vidi.

8. Risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi

Plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes mazināšanai ir iespējams piemērot vairākus risinājumus:

- ievērot normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu izvietojumam;
- izstrādājot teritorijas plānojumus, paredzēt tajos iespēju izvietot atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;
- veikt atkritumu apsaimniekošanas objektu būvniecību un aprīkošanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;
- nodrošināt, ka atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu darbībai tiek saņemtas normatīvajos aktos noteiktās atļaujas, un ka atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu darbība notiek atbilstoši normatīvajiem aktiem un to darbībai izsniegtajām atļaujām;
- finanšu nodrošinājuma izmantošana;
- sodu par vides aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem piemērošana tiem, kas pārkāpj normatīvajos aktos atkritumu apsaimniekošanas jomā noteiktās prasības.

Atkritumu apsaimniekošanas nozare ir viena no svarīgākajām vides aizsardzības nozarēm valstī. Savukārt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pārvaldība ir viens no būtiskākajiem jautājumiem Eiropas Savienības, viennozīmīgi arī Latvijas attīstības plānošanas dokumentos, it īpaši vides aizsardzības, klimatneitralitātes un dabas resursu labas pārvaldības un apsaimniekošanas jomās.

Latvijā atkritumu apsaimniekošanas jomu reglamentē "Atkritumu apsaimniekošanas likums", "Dabas resursu nodokļa likums", "Iepakojuma likums", "Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likums" un no tiem izrietošie vairāk nekā 40 Ministru kabineta noteikumi, kā arī pašvaldību saistošie noteikumi.

Kopumā normatīvo aktu būtība ir vērsta uz to, lai neradītu ietekmi uz vidi uz cilvēku veselību, un to var realizēt, nosakot dažādus ierobežojumus, kas sīkāk apskatīti tālākajās šīs nodaļas apakšnodaļās.

8.1. Normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu izvietojumam

Latvijā vairākos normatīvajos aktos ir noteikti ierobežojumi atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu izvietojumam, lai mazinātu šo objektu ietekmi uz vidi un cilvēku dzīvību un veselību.

Saskaņā ar "Aizsargjoslu likumu" aizsargjoslas tiek noteiktas ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem un notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm ir viens no sanitāro aizsargjoslu veidiem. Likumā ir noteikts, kādi ir aizsargjoslu izmēri atkarībā no objektiem, kā arī noteikti aizliegumi attiecībā uz objektu ierīkošanu.

Piemēram, vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas tiek noteiktas ap objektiem un teritorijām, kas ir nozīmīgas no vides un dabas resursu aizsardzības un racionālas izmantošanas viedokļa. To galvenais uzdevums ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās iedarbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas šīs aizsargjoslas. Sanitārās aizsargjoslas tiek noteiktas ap objektiem, kuriem ir noteiktas paaugstinātas sanitārās prasības. Šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir sanitāro prasību nodrošināšana.

Vērtējot ar atkritumu apsaimniekošanu veikto darbību īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi, kā viens no darbības iespējamajiem limitējošajiem faktoriem tiek vērtēta aizsargjoslu esamība paredzētās darbības un tai piegulošajā teritorijā, kā arī saimnieciskās darbības aprobežojumi tajās.

Uz SAP "Ciniši" teritoriju un darbību attiecināmas šādas aizsargjoslas:

- Eksploatācijas aizsargjoslas - gar elektriskajiem tīkliem, elektrisko tīklu sadales iekārtām, ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem, autoceļiem;

- Sanitārās aizsargjoslas - ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm;
- Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām – ūdensapgādes urbūmam Nr. 21841 noteikta stingra režīma aizsargjosla 10 m rādiusā un ķīmiskā aizsargjosla ar rādiusu 42 m.

Uz SAP “Dziļā vāda” teritoriju un darbību attiecināmas šādas aizsargjoslas:

- Eksploatācijas aizsargjoslas - gar elektriskajiem tīkliem, elektrisko tīklu sadales iekārtām, ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem, autoceļiem;
- Sanitārās aizsargjoslas - ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm;
- Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām – ūdensapgādes urbūmam Nr. 14766 noteikta stingra režīma aizsargjosla 10 m rādiusā un ķīmiskā aizsargjosla ar rādiusu 46 m.

Uz SAP “Križevņiki” teritoriju un darbību attiecināmas šādas aizsargjoslas:

- Eksploatācijas aizsargjoslas - gar elektriskajiem tīkliem, elektrisko tīklu sadales iekārtām, ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem, autoceļiem;
- Sanitārās aizsargjoslas - ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm;
- Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām – ūdensapgādes urbūmam Nr. 21566 noteikta stingra režīma aizsargjosla 10 m rādiusā un ķīmiskā aizsargjosla ar rādiusu 477 m.

Noteikumos Nr. 1032 ir noteiktas prasības atkritumu poligonu ierīkošanai, atkritumu poligonu un izgāztuvju apsaimniekošanai un šo poligonu un izgāztuvju slēgšanai un rekultivācijai un kārtība, kādā slēdz un rekultivē atkritumu poligonus. Tāpat šie noteikumi paredz, ka poligona ierīkošanas vietu izvēlas saskaņā ar tās pašvaldības teritorijas plānojumu, kuras teritorijā paredzēts būvēt poligonu, kā arī šajos noteikumos ir noteikta poligona vietas izvēle un aizliegumi attiecībā uz to.

Noteikumi Nr. 1032 paredz, ka poligona ierīkošanas vietu izvēlas saskaņā ar tās pašvaldības teritorijas plānojumu, kuras teritorijā paredzēts būvēt poligonu. Poligona būvniecības vietu izvēlas, ņemot vērā:

1. attālumu no apdzīvotām vietām, tūrisma objektiem, vietām, ko izmanto atpūtai un veselības aprūpei, kā arī no ūdenstilpēm, ūdenstecēm un lauksaimniecībā izmantojamām zemēm;
2. aprobežojumus visu veidu aizsargjoslās iespējamajā poligona būvniecības vietā;
3. ģeoloģiskos un hidroģeoloģiskos apstākļus iespējamajā poligona būvniecības vietā;
4. iespējamās poligona būvniecības vietas applūšanas, nosēšanās, noslīdeņu vai nogrūvumu varbūtību;
5. valdošo vēju virzienu attiecībā pret apdzīvotām vietām, tūrisma objektiem un vietām, ko izmanto atpūtai un veselības aprūpei;
6. paaugstinātas bīstamības objektu izvietojumu un to iespējamo nevēlamo ietekmi uz poligonu, kā arī poligona iespējamo ietekmi uz paaugstinātas bīstamības objektiem.

Var secināt, ka vairākos normatīvajos aktos noteikto ierobežojumu neievērošana, kas attiecināma uz atkritumu poligonu būvniecību, ierīkošanu un eksploatāciju, var radīt ilglaicīgas sekas videi. Normatīvajos aktos noteikto prasību piemērošana var ievērojami samazināt atkritumu poligona radīto ietekmi uz dažādiem vides aspektiem, it īpaši uz virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, gaisa piesārņojumu, troksni un smakām.

8.2. Teritorijas plānošana

Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr. 628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” paredz, ka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā ietilpst paskaidrojuma raksts, grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi. Teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā ietver spēkā esošo teritorijas plānojumu, lokālplānojumu un detālplānojumu īstenošanas izvērtējumu, sagatavotās teritorijas plānojuma redakcijas risinājumu aprakstu un tā atbilstību ilgtspējīgas attīstības stratēģijai. Grafiskajā daļā nosaka: funkcionālo zonējumu; teritorijas ar īpašiem noteikumiem; pašvaldības kompetencē esošās apgrūtinātās teritorijas; ciemu robežas; un attēlo: republikas pilsētu, novadu, novada pilsētu un novada pagastu robežas; publiskās infrastruktūras objektus (izņemot sociālās infrastruktūras objektus), norādot plānotos ceļus un plānotās pievienojumu vietas valsts un pašvaldību autoceļiem (publiskās lietošanas autoceļu tīklam), kuru novietojums var tikt precizēts būvprojektā atbilstoši ministru kabineta noteikumiem par pašvaldību, komersantu un māju ceļu

pievienošanu valsts autoceļiem; nacionālas nozīmes derīgo izrakteņu atradņu teritorijas; teritorijas un objektus, kuriem noteikts nacionālo interešu objekta statuss; apgrūtinātās teritorijas un objektus, kuriem nosaka aizsargjoslas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par apgrūtinātajām teritorijām; ja nepieciešams, citas teritorijas un objektus. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos nosaka: prasības teritorijas izmantošanai katrā funkcionālajā zonā un apakšzonā; apbūves parametrus katrā funkcionālajā zonā un apakšzonā; nosacījumus detālplānojumam un to lokālplānojumu izstrādei, ar kuriem tiek grozīts pašvaldības teritorijas plānojums; citas prasības, aprobežojumus un nosacījumus, ņemot vērā teritorijas īpatnības un specifiku.

Teritorijas plānojumu izstrādes procesā tiek izvērtētas arī teritorijas, kas paredzētas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu izvietojumam. Izstrādes procesā var mainīt šo teritoriju robežas.

Paredzētās darbības īstenošanai SIA „AASO” nav nepieciešams ierosināt grozījumus spēkā esošajā teritorijas plānojumā. SAP “Ciniši” saskaņā ar “Daugavpils novada teritorijas plānojumu 2012. - 2023. gadam” noteikto funkcionālo zonējumu izvietota rūpnieciskās apbūves teritorijā (R zona), kur kā viens no galvenajiem izmantošanas veidiem minēta atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve.

Atbilstoši spēkā esošajam “Krustpils novada teritorijas plānojumam 2013. - 2024. gadam” SAP “Dziļā vāda” atrodas tehniskās apbūves teritorijā, kur kā viens no galvenajiem izmantošanas veidiem ir atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu apbūve, līdz ar to arī SIA “Vidusdaugavas SPAAO” apsaimniekotājam nav nepieciešams ierosināt grozījumus spēkā esošajā teritorijas plānojumā.

Saskaņā ar spēkā esošo “Rēzeknes novada teritorijas plānojumu 2013. - 2024. gadam” SAP “Križevņiki” teritorija atrodas rūpnieciskās apbūves teritorijā (R zona), kur kā viens no galvenajiem rūpnieciskās apbūves teritorijas izmantošanas veidiem ir atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve. Attiecīgi poligona apsaimniekotājam SIA “ALAAS” nav nepieciešams ierosināt grozījumus spēkā esošajā teritorijas plānojumā.

8.3. Normatīvajos aktos noteiktās prasības atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektiem

Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektu apsaimniekošana vērtējuma atbilstoši vides, dabas aizsardzības un citiem normatīvajiem aktiem, kuros ietvertas prasības konkrētajai paredzētajai darbībai, proti, par atkritumu apsaimniekošanu. Pēc būtības atkritumu apsaimniekošanas objektu būvniecībai un aprīkošanai tiek izvirzītas prasības, lai pēc iespējas novērstu minēto objektu ietekmi uz vidi, cilvēku dzīvību un veselību.

Ministru kabineta 2011. gada 22. februāra noteikumi Nr. 135 „Noteikumi par nolietotu transportlīdzekļu pārstrādi un apstrādes uzņēmumiem noteiktajām vides prasībām” nosaka, ka vietās, kas paredzētas nolietoto transportlīdzekļu uzglabāšanai (arī īslaicīgai uzglabāšanai) pirms apstrādes, operators nodrošina:

1. ūdens un piesārņojošas vielas necaur laidīgu segumu ar virszemes noteces savākšanas iekārtām, novades kanāliem un eļļu attīrītājiem;
2. notekūdeņu un lietusūdeņu novadīšanu un attīrīšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī.

Savukārt vietās, kur paredzēta nolietoto transportlīdzekļu apstrāde, operators nodrošina:

1. ūdens un piesārņojošas vielas necaur laidīgu segumu ar virszemes noteces savākšanas iekārtām, novades kanāliem un eļļu attīrītājiem;
2. iekārtas demontēto, atkārtoti izmantojamo sastāvdaļu uzglabāšanai, arī ar eļļām piesārņotu sastāvdaļu uzglabāšanai, lai nebūtu iespējama eļļas noplūde;
3. piemērotas tvertnes akumulatoru (paredzot elektrolītu neitralizāciju konkrētajā apstrādes vietā vai citā vietā), eļļas filtru, kā arī polihlorēto bifenilu un polihlorēto terfenilu saturošu kondensatoru atsevišķai uzglabāšanai;
4. piemērotas tvertnes, kurās atsevišķi uzglabā nolietotu transportlīdzekļu šķidros atkritumus: degvielu, motoreļļu, manuālās pārnesumkārbas eļļu, automātiskās pārnesumkārbas eļļu, transmisijas eļļu, hidraulikas eļļu, dzesēšanas šķidrumus, bremžu eļļas, akumulatoru elektrolītus, gaisa kondicionēšanas sistēmu šķidrumus un citus šķidrumus, kas atrodas nolietotā transportlīdzeklī;

5. notekūdeņu un lietus ūdeņu novadīšanu un attīrīšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī;
6. novietnes, kurās uzglabāt lietotas riepas, nodrošinot preventīvus pasākumus ugunsgrēku novēršanai, kā arī ņemot vērā atļaujā noteikto maksimāli pieļaujamo lietoto riepu uzkrājumu;
7. nolietota transportlīdzekļa apstrādes uzsākšanu mēneša laikā pēc tā pieņemšanas;
8. lai darbi tiktu veikti pēc speciālas atļaujas (licences) saņemšanas darbībām ar aukstuma aģentiem atbilstoši normatīvajiem aktiem par ozona slāni noārdošām vielām un fluorētām siltumnīcefekta gāzēm, kas ir aukstuma aģenti.

MK noteikumi Nr. 788 nosaka atkritumu savākšanas un šķirošanas vietu veidus, atkritumu savākšanas un šķirošanas vietu ierīkošanas un apsaimniekošanas prasības, kā arī prasības BNA kompostēšanas vietu ierīkošanai un apsaimniekošanai.

Atbilstoši šajos noteikumos ietvertajām prasībām sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktā nodrošina:

1. izvietošanu, kas nodrošina transportlīdzekļu piekļuvi;
2. virsmas segumu, kas nodrošina atkritumu konteineru izvietošanu;
3. tādu savākšanas punkta platību, lai tajā varētu izvietot, nomainīt un iztukšot atkritumu konteinerus;
4. piekļuvi savākšanas punktam neierobežotu laiku.

Šķiroto atkritumu savākšanas laukumā nodrošina:

1. ūdensnecaurlaidīgu virsmas segumu;
2. lietus notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu, ja atkritumi netiek uzglabāti konteineros vai tvertnēs ar vāku, vai telpās;
3. transportlīdzekļu piekļuvi;
4. tādu savākšanas laukuma platību, lai tajā varētu izvietot, nomainīt un iztukšot atkritumu konteinerus vai izvietot atkritumu savākšanai un uzglabāšanai nepieciešamo aprīkojumu (tajā skaitā pašpresējošos konteinerus) vismaz šādiem dalīti savāktu atkritumu veidiem (plastmasas atkritumi; izlietotais plastmasas iepakojums; koksne un izlietotais koka iepakojums; papīrs un kartons, izlietotais papīra un kartona iepakojums; izlietotais stikla iepakojums; cita veida stikla atkritumi; metāla iepakojums; sadzīvē radušies bīstamie atkritumi; smēreļļas, svinu saturoši elektriskie akumulatori, elektriskie akumulatori (niķeļa–kadmija, dzelzs–niķeļa), galvaniskie elementi, galvaniskās baterijas un citi elektriskie akumulatori, visu veidu riepas, eļļas filtri, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi, arī liela izmēra dzesēšanas iekārtas, saldētavas un ledusskapji, gāzislādes spuldzes);
5. visa savākšanas laukuma teritorijas apgaismojumu un iežogojumu, lai novērstu neatļautu piekļuvi savākšanas laukumam ārpus tā darba laika;
6. savākšanas laukuma darbībai nepieciešamās būves un iekārtas tādas kā telpas darbiniekiem, elektroapgādes sistēmu, ugunsdzēsšanas aprīkojumu.

Atkritumu šķirošanas un pārkraušanas stacijā nodrošina:

1. ūdensnecaurlaidīgu laukuma segumu ar lietus notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu, ja savāktie atkritumi netiek uzglabāti konteineros vai tvertnēs ar vāku, vai telpās (izņemot būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu uzglabāšanas vietas, kur nodrošina ūdensnecaurlaidīgu laukuma segumu);
2. transportlīdzekļu piekļuvi;
3. šķirošanas un pārkraušanas stacijā ievesto un izvesto atkritumu veidu noteikšanu un svarus šķirošanas un pārkraušanas stacijā ievesto un izvesto atkritumu svēršanai;
4. ja šķirošanas un pārkraušanas stacijā atkritumus šķiro vai pieņem no apmeklētājiem, – tādu šķirošanas un pārkraušanas stacijas platību, lai tajā varētu izvietot, nomainīt un iztukšot atkritumu konteinerus vai izvietot atkritumu savākšanai un uzglabāšanai nepieciešamo aprīkojumu (tajā skaitā pašpresējošos konteinerus) vismaz šādiem dalīti savāktu atkritumu veidiem (plastmasas atkritumi; izlietotais plastmasas iepakojums; koksne un izlietotais koka iepakojums; papīrs un kartons, izlietotais papīra un kartona iepakojums; izlietotais stikla iepakojums;

cita veida stikla atkritumi; sadzīvē radušies bīstamie atkritumi; videi kaitīgu preču atkritumi; metāla iepakojums; liela izmēra atkritumi; būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi);

5. visas šķirošanas un pārkraušanas stacijas teritorijas apgaismojumu un iežogojumu, lai novērstu neatļautu piekļuvi šķirošanas un pārkraušanas stacijai ārpus tās darba laika;

6. šķirošanas un pārkraušanas stacijas darbībai nepieciešamās būves un iekārtas (telpas darbiniekiem; elektroapgādes sistēmu; ugunsdzēšanas aprīkojumu);

7. ja šķirošanas un pārkraušanas stacijā atkritumus šķiro vai pieņem no apmeklētājiem, – piekļuvi šķirošanas un pārkraušanas stacijai vismaz 20 stundas nedēļā, tajā skaitā vismaz vienu dienu nedēļas nogalē (sestdien vai svētdien), kā arī vismaz vienu darba dienu līdz plkst. 19.00.

Būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu savākšanas laukumā nodrošina:

1. ūdensnecaurīdīgu laukuma virsmas segumu;

2. transportlīdzekļu piekļuvi;

3. būvniecības atkritumu savākšanas laukumā ievesto un izvesto atkritumu veidu noteikšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus, un reģistrāciju;

4. svarus būvniecības atkritumu savākšanas laukumā ievesto un izvesto atkritumu masas noteikšanai;

5. tādu atkritumu savākšanas laukuma platību, lai tajā varētu izvietot, nomainīt un iztukšot atkritumu konteinerus vai izvietot būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu savākšanai un uzglabāšanai nepieciešamo aprīkojumu;

6. visa būvniecības atkritumu laukuma apgaismojumu un iežogojumu, lai novērstu neatļautu piekļuvi būvniecības atkritumu savākšanas laukumam ārpus tā darba laika;

7. savākšanas laukuma darbībai nepieciešamās būves un iekārtas (telpas darbiniekiem; elektroapgādes sistēmu; ugunsdzēšanas aprīkojumu).

Metāllūžņu noliktavā nodrošina:

1. ūdensnecaurīdīgu laukuma virsmas segumu ar lietus notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu, ja savāktie metāllūžņi netiek uzglabāti konteineros ar vāku vai telpās;

2. transportlīdzekļu piekļuvi;

3. metāllūžņu noliktavā ievesto un izvesto atkritumu veidu noteikšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus, un reģistrāciju;

4. svarus metāllūžņu noliktavā ievesto un izvesto atkritumu masas noteikšanai;

5. tādu atkritumu savākšanas laukuma platību, lai tajā varētu izvietot, nomainīt un iztukšot metāllūžņu konteinerus, ja tādi tiek izmantoti attiecīgajā noliktavā;

6. visas metāllūžņu noliktavas teritorijas apgaismojumu un iežogojumu, lai novērstu neatļautu piekļuvi metāllūžņu noliktavai ārpus tās darba laika;

7. metāllūžņu noliktavas darbībai nepieciešamās būves un iekārtas (telpas darbiniekiem; elektroapgādes sistēmu; ugunsdzēšanas aprīkojumu).

BNA kompostēšanas laukumā nodrošina (nepiemēro BNA kompostēšanas laukumiem, kas izvietoti sadzīves atkritumu poligonu teritorijās):

1. virszemes ūdeņu savākšanas sistēmu (tajā skaitā smilšu uztvērējus) savākto virszemes ūdeņu izsmidzināšanai uz komposta kaudzēm vai novadīšanai sadzīves atkritumu poligona infiltrāta uzkrāšanas iekārtās (ja BNA kompostēšanas laukumu ierīko sadzīves atkritumu poligona teritorijā);

2. ūdensnecaurīdīgu segumu, lai nepieļautu gruntsūdeņu un pazemes ūdeņu piesārņošanu, nodrošinot, ka ekspluatācijas laikā maksimālais gruntsūdens līmenis ir zemāks par vienu metru no laukuma pamatnes;

3. koku un krūmu stādījumu ap bioloģisko atkritumu kompostēšanas laukumu;

4. apgaismojumu un iežogojumu;

5. ievesto un izvesto atkritumu veidu un masas novērtēšanu un reģistrāciju;

6. laukuma darbībai nepieciešamās būves un iekārtas (telpas darbiniekiem; elektroapgādes sistēmu; ugunsdzēsšanas aprīkojumu; ūdensapgādes sistēmu);
7. neapstrādātā materiāla pārvadāšanai izmantoto konteineru, tvertņu un transportlīdzekļu tīrīšanu un dezinficēšanu.

Zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas vietā nodrošina:

1. ūdensnecaurlaidīgu segumu, lai nepieļautu gruntsūdeņu un pazemes ūdeņu piesārņošanu, kā arī nodrošinātu mehānismu un transporta pārvietošanos;
2. zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas vietas iežogojumu.

Ministru kabineta 2014. gada 8. jūlija noteikumi Nr. 388 "Elektrisko un elektronisko iekārtu kategorijas un marķēšanas prasības un šo iekārtu atkritumu apsaimniekošanas prasības un kārtība" nosaka prasības, kas jāievēro iekārtu atkritumu apstrādes, atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas iekārtu operatoriem; iekārtu atkritumu savākšanas un apstrādes prasības; iekārtu atkritumu savākšanas, atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas apjomus un termiņus.

Šie noteikumi noteic, ka pirms jebkuras darbības, kas tiek veikta iekārtu atkritumu uzglabāšanas (arī īslaicīgas uzglabāšanas) vietās, lai šo atkritumu ķīmiskās vielas un sastāvdaļas atdalītu, izjauktu, sasmalcinātu, kā arī sagatavotu pārstrādei vai apglabāšanai, operators ierīko:

1. ūdeni un piesārņojošas vielas necaurlaidīgu pretinfiltrācijas segumu;
2. pret nokrišņiem izturīgu pārsegumu;
3. virszemes noteces savākšanas iekārtas un eļļas uztvērējus, ja attiecīgajā uzglabāšanas vietā ir paredzēts uzglabāt iekārtu atkritumus, no kuriem ir iespējama eļļu izdalīšanās.

Ministru kabineta 2011. gada 21. jūnijā noteikumi Nr. 485 "Atsevišķu veidu bīstamo atkritumu apsaimniekošanas kārtība un prasības titāna dioksīda ražošanas iekārtu radīto emisiju ierobežošanai, kontrolei un monitoringam" nosaka kārtību, kādā apsaimniekojami polihlorētos bifenilus un polihlorētos terfenilus saturoši atkritumi, naftas produktu atkritumi, bateriju un akumulatoru atkritumi un titāna dioksīda rūpniecības atkritumi; bateriju un akumulatoru atkritumu savākšanai, apstrādei un pārstrādei izvirzāmās prasības; bateriju un akumulatoru atkritumu savākšanas un pārstrādes apjomus un termiņus, arī ziņojuma sniegšanas kārtību par šo darbību izpildi; titāna dioksīda ražošanas iekārtu radīto emisiju ierobežošanas, kontroles un monitoringa prasības.

Šie noteikumi noteic, ka bateriju un akumulatoru atkritumu uzglabāšanas (arī īslaicīgas uzglabāšanas) vietā vai apstrādes iekārtās operators ierīko:

1. ūdeni un piesārņojošas vielas necaurlaidīgu pretinfiltrācijas segumu vai piemērotu konteineru;
2. pret nokrišņiem izturīgu pārsegumu;
3. virszemes noteces savākšanas iekārtas un eļļas uztvērējus, ja attiecīgajā uzglabāšanas vietā ir paredzēts uzglabāt bateriju un akumulatoru atkritumus, no kuriem iespējama eļļas izdalīšanās.

Ministru kabineta 2011. gada 24. maija noteikumos Nr. 401 „Prasības atkritumu sadedzināšanai un atkritumu sadedzināšanas iekārtu darbībai” ir noteikts, ka operators nodrošina, ka:

1. iekārtu projektē, būvē un darbina, ievērojot visas šajos noteikumos un citos vides aizsardzības jomu reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības, kā arī ņemot vērā sadedzināmo atkritumu kategoriju;
2. atkritumu sadedzināšanas vai līdzsadedzināšanas procesā iegūto siltumu izmanto iespējami lietderīgi (iegūstot elektroenerģiju vai iegūto siltumu izmantojot apkurei);
3. atkritumi tiek sadedzināti pēc iespējas pilnīgāk, lai kopējais oglekļa saturs pelnos un izdedžos nepārsniegtu 3 % vai zudumi sadedzināšanas procesā nepārsniegtu 5 % no materiāla sausā svara, kā arī samazinātos atkritumu bīstamība. Ja nepieciešams, operators izmanto atkritumu priekšapstrādes tehnoloģijas;
4. atlikumus, kuru rašanos nav iespējams novērst un kurus nevar atkārtoti izmantot, apglabā normatīvajos aktos par atkritumu pārstrādes, reģenerācijas un apglabāšanas veidiem noteiktajā kārtībā;

5. darbiniekiem, kuri vada un apsaimnieko iekārtas, ir nepieciešamā izglītība, kā arī zināšanas par ķīmiskajām vielām un bīstamajiem ķīmiskajiem produktiem atbilstoši normatīvajiem aktiem par nepieciešamo izglītības līmeni personām, kuras veic uzņēmējdarbību ar ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem.

8.4. Normatīvajos aktos noteiktās prasības par atkritumu apsaimniekošanas atļaujām

Normatīvajos aktos noteikto atkritumu apsaimniekošanas atļauju saņemšana nodrošina, ka normatīvajos aktos noteiktās prasības tiks piemērotas attiecīgajiem atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektiem, novēršot un mazinot to ietekmi uz vidi, kā arī preventīvus pasākumus, lai netiku apdraudēta cilvēku veselība.

Saskaņā ar "Atkritumu apsaimniekošanas likumu" atkritumu apsaimniekotājs pirms attiecīgo darbību veikšanas saņem VVD atļauju A vai B kategorijas piesārņojošas darbības veikšanai vai atļauju atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai vai uzglabāšanai vai atļauju A vai B kategorijas piesārņojošas darbības veikšanai. VVD atļauja nepieciešama atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai, uzglabāšanai, kā arī slēgtas vai rekultivētas atkritumu izgāztuves atrakšanai un atkritumu pāršķirošanai.

Atkritumu poligona, izgāztuves, citu atkritumu apglabāšanas vai reģenerācijas iekārtu īpašnieks vai apsaimniekotājs apsaimnieko atkritumu poligonu, izgāztuvi, citu atkritumu apglabāšanas vai reģenerācijas iekārtu saskaņā ar atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai, šo likumu un citiem vides aizsardzības jomu regulējošiem normatīvajiem aktiem.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2011. gada 13. septembra noteikumiem Nr. 703 „Noteikumi par kārtību, kādā izsniedz un anulē atļauju atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai vai uzglabāšanai, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību” noteikto, ja atkritumu apsaimniekotājs ir saņēmis atļauju A vai B kategorijas piesārņojošas darbības veikšanai un šajā atļaujā ir iekļauti nosacījumi atkritumu savākšanai, pārkraušanai, šķirošanai vai uzglabāšanai, tam nav nepieciešama atsevišķa atļauja atkritumu savākšanai, pārkraušanai, šķirošanai vai uzglabāšanai. Savukārt, ja atkritumu apsaimniekotājs ir saņēmis atļauju A vai B kategorijas piesārņojošas darbības veikšanai un šajā atļaujā ir iekļauti nosacījumi atkritumu savākšanai, pārkraušanai, šķirošanai vai uzglabāšanai, un tas vēlas atrakt slēgtu vai rekultivētu atkritumu izgāztuvi un pāršķirot tajā esošos atkritumus, tam papildus ir nepieciešama slēgtas vai rekultivētas atkritumu izgāztuves atrakšanas un tajā esošo atkritumu pāršķirošanas atļauja.

Noteikumi Nr. 1082 nosaka A kategorijas piesārņojošas darbības pieteikšanas nosacījumus, kā arī nosacījumus, uz kuriem pamatojoties izsniedzama atļauja A kategorijas piesārņojošas darbības veikšanai; B kategorijas piesārņojošas darbības pieteikšanas nosacījumus, kā arī nosacījumus, uz kuriem pamatojoties izsniedzama atļauja B kategorijas piesārņojošas darbības veikšanai; C kategorijas piesārņojošas darbības, kā arī C kategorijas piesārņojošas darbības iesnieguma saturu un iesniegšanas kārtību; kārtību, kādā VVD reģistrē C kategorijas piesārņojošas darbības; kārtību, kādā VVD pārskata nosacījumus, kas noteikti A vai B kategorijas atļaujā, kā arī nepieciešamības gadījumā atjauno vai papildina šos nosacījumus.

Noteikumos Nr. 1032 ir noteiktas prasības atkritumu poligonu ierīkošanai, atkritumu poligonu un izgāztuvju apsaimniekošanai un šo poligonu un izgāztuvju slēgšanai un rekultivācijai un kārtība, kādā slēdz un rekultivē atkritumu poligonus.

8.5. Finanšu nodrošinājums

Atbilstoši "Atkritumu apsaimniekošanas likumā" noteiktajam kopš 2018. gada 1. jūlija atkritumu apsaimniekotājs atļaujas saņemšanai atkritumu pārvadāšanai, atkritumu uzglabāšanai, kā arī pārstrādei un reģenerācijai iesniedz VVD finanšu nodrošinājumu. Atkritumu apsaimniekotājam finanšu nodrošinājums jāuztur spēkā visu atļaujas darbības laiku. Ja atļaujas darbības laikā atkritumu apsaimniekotājam nav spēkā esoša finanšu nodrošinājuma, atļaujas darbība tiek apturēta līdz attiecīga nodrošinājuma iesniegšanai VVD.

Ministru kabineta 2021. gada 25. februāra noteikumi Nr. 134 „Finanšu nodrošinājuma piemērošanas kārtība atkritumu apsaimniekošanas darbībām” noteic kārtību, kādā atkritumu apsaimniekotājs iesniedz VVD finanšu nodrošinājumu, tā pagarinājumu vai atjaunojumu; finanšu nodrošinājuma pieprasīšanas kārtību, tā apmēru,

termiņu, uz kādu izsniedzams, pagarināms vai atjaunojams nodrošinājums, kā arī finanšu nodrošinājuma dokumentu paraugus.

8.6. Sodi par vides aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem

Vairākos Latvijas normatīvajos aktos ir noteiktas sankcijas par atkritumu apsaimniekošanas prasību pārkāpšanu.

“Atkritumu apsaimniekošanas likums” noteic, ka par atkritumu apsaimniekošanas noteikumu pārkāpšanu piemēro brīdinājumu vai naudas sodu atkritumu radītājam vai valdītājam: fiziskajai personai — no četrpadsmit līdz divsimt naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no piecdesmit līdz piecsimt sešdesmit naudas soda vienībām.

Soda sankcijas paredzētas par šādiem pārkāpumiem: atkritumu uzskaites noteikumu pārkāpšana; normatīvajos aktos noteikta speciālā marķējuma, kurā norādīta prasība savākt elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumus atsevišķi no citiem atkritumiem, nelietošana elektriskajām vai elektroniskajām iekārtām vai speciālā marķējuma, kurā norādīta prasība savākt bateriju un akumulatoru atkritumus atsevišķi no citiem atkritumiem, nelietošana baterijām un akumulatoriem; normatīvajos aktos elektrisko un elektronisko iekārtu, bateriju vai akumulatoru ražotājam noteiktās prasības reģistrēties nepildīšana; atkritumu savākšana, pārvadāšana, pārkraušana, šķirošana vai uzglabāšana vai par slēgtas vai rekultivētas atkritumu izgāztuves atrakšana un atkritumu pāršķirošana bez atļaujas; normatīvajos aktos atkritumu pārrobežu pārvadājumiem noteikto prasību pārkāpšana.

“Krimināllikums” nosaka, ka par atkritumu apsaimniekošanas noteikumu pārkāpšanu, par atkritumu ieviešanu Latvijas teritorijā vai tranzītpārvadāšanu cauri Latvijas teritorijai, pārkāpjot noteikumus, bīstamu vielu neatļautu apglabāšanu ūdeņos un zemes dzīlēs, kā arī jūras, zemes, mežu un ūdeņu piesārņošanu un piegružošanu ar bīstamiem atkritumiem, personas ir saucamas pie kriminālatbildības un var tikt sodītas. Personām, atkarībā no noziedzīgā nodarījuma, var piespriest brīvības atņemšanu, piespiedu darbu vai naudas sodu, dažos gadījumos - brīvības atņemšanu ar probācijas uzraudzību.

9. Īss iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums, stratēģiskā novērtējuma veikšanas apraksts, norādot arī problēmas nepieciešamās informācijas ieguvē

Alternatīvas

Plānā dažādas alternatīvas tika skatītas plašā griezumā - sākot no tehnoloģiju pielietošanas alternatīvām līdz organizatorisko pasākumu vērtēšanai. Apskatot atkritumu apsaimniekošanas nozari, var izcelt šādus galvenos alternatīvos risinājumus sistēmas darbības pilnveidošanai:

1. Atkritumu apsaimniekošanas reģionālo centru darbība

Latgales AAR ir izveidots apvienojot bijušo Vidusdaugavas, Austrumlatgales un Dienvidlatgales AAR teritorijas. Tā kā ir apvienoti trīs bijušie AAR, jaunā reģiona teritorijā atrodas trīs sadzīves atkritumu poligoni: SAP "Ciniši" (Dienvidlatgales AAR), SAP "Dziļā vāda" (Vidusdaugavas AAR) un SAP "Križevņiki" (Austrumlatgales AAR). Plāna izstrāde gaitā tika vērtēts alternatīvas attiecībā uz atkritumu apglabāšanas sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu – saglabāt pakalpojumi tikai vienā no poligoniem vai turpināt ekspluatēt divus poligonus, vai trīs poligonus. Novērtējot esošo situāciju un ņemot vērā Latgales AAR plašo reģiona teritoriju tika nolemts atkritumu apglabāšanas funkciju turpināt nodrošināt visos trīs poligonos. Gan poligona "Ciniši", poligona "Dziļā vāda" un poligona "Križevņiki" infrastruktūras iespējas attiecībā uz atkritumu pārstrādes un reģenerācijas nodrošināšanu ir pietiekami attīstītas. Turpinot atkritumu apglabāšanu trijos poligonos tiek būtiski samazināti pārstrādei nederīgo atkritumu transportēšanas attālumi uz atkritumu apglabāšanas vietām, kas pozitīvi ietekmē atkritumu apsaimniekošanas izmaksas kā arī samazina pārvaldājumu emisiju izraisīto ietekmi uz vidi. Otrs ieguvums ir atkritumu apglabāšanas pakalpojumu ģenerētā ieņēmumu plūsma, kas nodrošina poligona apsaimniekotājus ar nepieciešamajiem finanšu līdzekļiem videi drošai poligona atkritumu apglabāšanas infrastruktūras uzturēšanai – infiltrāta un poligona gāzes apsaimniekošanai, vides monitoringa veikšanai. Ņemot vērā, ka reģionā tiek turpināta trīs poligonu ekspluatācija, reģionā tiek veidoti trīs AARC, kas bez atkritumu apglabāšanas nodrošina arī dažādu sadzīves atkritumu plūsmu pieņemšanu un sagatavošanu reģenerācijai, kā arī nodrošina bioloģisko atkritumu pārstrādi bioloģisko atkritumu anaerobās fermentācijas rūpnīcā poligonā "Ciniši", kuras ekspluatāciju plānots uzsākt 2024. gadā un esošajos bioloģisko atkritumu kompostēšanas laukumos poligonā "Dziļā vāda" un "Križevņiki".

2. Bioloģisko atkritumu dalītā vākšana

Atbilstoši normatīvajam regulējumam līdz 2023. gada 31. decembrim ir jāizveido sistēmas, kas nodrošina, ka bioloģiskie atkritumi tiek savākti dalītā veidā vai pārstrādāti to rašanās vietās. Plāna izstrādes gaitā, vērtējot iespējamās alternatīvas secināts, ka dalītās vākšanas nodrošināšana jebkuram atkritumu radītājam reģiona teritorijā (kā tas tiek nodrošināts nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas gadījumā) nebūs tehniski un ekonomiski pamatota un radīs būtisku slogu uz atkritumu apsaimniekošanas maksu, turklāt prognozējamie vides ieguvumi varētu būt zemāki nekā resursu patēriņš šāda apsaimniekošanas modeļa īstenošanai. Jāņem vērā, ka lai gan bioloģiskie atkritumi veido būtisku īpatsvaru no kopējās sadzīves atkritumu masas, tilpuma mērvienībās šis īpatsvars ir zemāks kā arī bioloģiskie atkritumi antisemitāru apstākļu rašanās novēršanas nolūkā ir izvedami biežāk nekā nešķiroti sadzīves atkritumi, kas nosaka nepieciešamību izmantot mazāka tilpuma konteinerus, veikt biežāku to iztukšošanu, tā rezultātā būtiski palielinot resursu patēriņu. Attiecībā uz bioloģisko atkritumu dalīto vākšanu kā alternatīvs risinājums nav izmantojami arī publiski pieejami sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punkti, jo bioloģisko atkritumu izvešana (atšķirībā no izlietotā iepakojuma, kas tiek savākts publiski pieejamajos punktos) ir maksas pakalpojums, attiecīgi maksas iekasēšana un principa "piesārņotājs – maksā" piemērošana, izmantojot publiski pieejamos punktus, nav īstenojama. Kā optimālais risinājums sistēmas ieviešanas sākumstadijā ir paredzēts dalītās vākšanas pakalpojuma nodrošināšana:

1) pilsētās un lielākās apdzīvotās vietās, kur dalītā vākšana ir tehniski un ekonomiski pamatota, piemēram, pilsētu aglomerācijās;

2) tāpat paredzēta mājkompostēšanas sistēmas attīstība veicinot (tehniskais atbalsts un informācijas nodrošināšana) bioloģisko atkritumu pārstrādi mājāsaimniecībās, kur tā ir tehniski īstenojama, piemēram, individuālās mājas pilsētās, lauku viensētās;

3) sašķirotu bioloģisko atkritumu pieņemšana šķirotu atkritumu savākšanas laukumos.

3. *Risinājumi atkritumu apsaimniekošanai teritorijās ar zemu apdzīvotības blīvumu*

Nešķirotu sadzīves atkritumu savākšana neatkarīgi no dzīvesvietas tiek nodrošinātā katram atkritumu radītājam. Teritorijās ar zemāku apdzīvotības blīvumu un, attiecīgi mazāko radīto atkritumu apjomu, tiek noteikts retāks atkritumu izvešanas grafiks, tādējādi samazinot transporta izmaksas, kā arī attiecīgi - atkritumu pārvadājumu radītās ietekmes uz vidi. Kā alternatīva attiecībā uz sadzīves atkritumu dalīto vākšanu teritorijās ar zemu apdzīvotības blīvumu ir plānots paplašināt šķirotu atkritumu savākšanas laukumu tīklu, tādējādi sniedzot iespēju šo teritoriju iedzīvotājiem iesaistīties atkritumu šķirošanā, kā arī nodrošinot plašāku nododamo atkritumu klāstu salīdzinājumā ar sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktiem (piemēram, māsaimniecībās radītie liela izmēra atkritumi, būvniecības atkritumi, sadzīves bīstamie atkritumi u.c. plūsmas, kuras nav iespējams nodot sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktos). Vienlaikus, arī lauku teritorijās tiek saglabāta sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktu sistēma.

4. *Māsaimniecībās radīto būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošana*

Apskatot līdzšinējos risinājumus māsaimniecībās radīto būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanā optimizēšanai kā alternatīvs risinājums tiek paredzēts, ka šī atkritumu plūsma būs obligāti pieņemamo šķirotu atkritumu plūsmu sarakstā katrā šķirotu atkritumu savākšanas laukumā, kas nozīmē, ka atkritumu radītājiem veicot nelielus mājokļa remonta darbus nebūs atkritumu izvešanai jāņem nomā lielizmēra būvniecības atkritumu kontainers, kurš dažkārt vairākas reizes pārsniedz izvedamo atkritumu apjomu. Tā vietā atkritumu radītājs saviem spēkiem varēs atkritumus nogādāt šķirotu atkritumu savākšanas laukumā un atbrīvoties no tiem videi drošā veidā.

5. *NAIK reģenerācijas iespēju nodrošinājums*

Salīdzinot alternatīvos risinājumus attiecībā uz NAIK reģenerācijas nodrošinājumu tika konstatētas, ka optimālais risinājums ir jaunu NAIK reģenerācijas iekārtu izbūve reģiona teritorijā. Izvēloties šo alternatīvu tiek nodrošināts, ka atkritumi tiek reģenerēti maksimāli tuvu to rašanās vietai, atkritumu reģenerācijas rezultātā saražotā siltumenerģija tiek racionāli izmantota pilsētas siltumapgādes sistēmā. Gadījumā, ja NAIK reģenerācijas iekārtas netiek izbūvētas pastāv iespēja šos atkritumus apglabāt reģiona poligonos, tādējādi zaudējot energoresursu, kā arī samazinot poligonu atkritumu krātuvju ekspluatācijas laiku. Vērtējot iespējas NAIK nodošanai reģenerācijai citos atkritumu apsaimniekošanas reģionos, konstatēts ka vienīgā NAIK reģenerācijas iekārta Latvijā ir SIA "Schwenk Latvija" cementa rūpnīca Brocēnos. Šī scenārija īstenošana ir saistīta ar vairākiem ierobežojumiem, proti, "Schwenk Latvija" ir izvirzītas augstas energoresursa kvalitātes prasības, attiecīgi, lai nodrošinātu nepieciešamo kvalitāti, būtu nepieciešama papildu NAIK apstrāde, kas radītu papildu izmaksas. Tāpat nododot NAIK reģenerācijai cementa rūpnīcā, salīdzinājumā ar pirmo alternatīvu būtiski palielinātos transporta izmaksas.

Papildus NAIK sadedzināšanas ar enerģijas atgūšanu iekārtām, reģionā plānota arī divu gazifikācijas iekārtu izveide, kurās augstā temperatūrā tiek veikta galvenokārt dažādu pārstrādei nederīgu plastmasas atkritumu reģenerācija dekompozīcijas procesā. Šo plānoto iekārtu jauda attiecībā pret reģionā radīto atkritumu apjomu ir neliela, vienlaikus, tā kā gazifikācija ir maz izplatīts pārstrādes veids, šādas tehnoloģijas sekmīga ieviešana var kalpot par pamatu tās turpmākai attīstībai un plašākam pielietojumam arī citos atkritumu apsaimniekošanas reģionos.

Alternatīva „nulles” scenārijs (Plāna projekts netiek realizēts) netika izskatīts, jo „nulles” scenārija gadījumā netiek veicināta ilgtspējīga ražošana, netiek veikta atkritumu dalītās vākšanas turpmāka attīstīšana, netiek pilnveidota atkritumu apsaimniekošanas sistēma, netiek pilnveidota atkritumu pārstrāde un reģenerācija u.c. ar atkritumu apsaimniekošanas attīstību saistītas aktivitātes.

Stratēģiskā novērtējuma veikšanas apraksts, problēmas

SIVN izstrādes nepieciešamību nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. jūnija Direktīvā 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu iekļautās prasības. Tās mērķis ir noteikt kārtību, kādā izvērtē plānošanas dokumentu īstenošanas radīto iespējamo ietekmi uz vidi un iesaista sabiedrību dokumenta apspriešanā un lēmumu pieņemšanā, kā arī izstrādā priekšlikumus, lai novērstu vai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi un vidi. Atbilstoši direktīvā noteiktajam, visām ES dalībvalstīm, tai skaitā Latvijai, sākot ar 2004. gada 21. jūliju, SIVN veikšana ir obligāta visiem plānošanas dokumentiem, kuru ieviešana var būtiski ietekmēt vidi un cilvēku veselību. Minētās direktīvas prasības Latvijā ir iestrādātas likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, kā arī iekļautas Noteikumos Nr. 157. Likumdošanas prasības paredz SIVN procesa ietvaros sagatavot Vides pārskatu, kurā raksturotas plānošanas dokumenta būtiskās ietekmes uz vidi.

Veicot vides pārskata sagatavošanu, tika lietoti šādi pamatprincipi:

- 1) Vides pārskata gatavošana tika uzsākta vienlaikus ar Plāna projekta izstrādi, ievērojot principu, ka ietekmes uz vidi novērtējums izdarāms iespējami agrākā plānojuma sagatavošanas etapā;
- 2) SIVN novērtējums tika gatavots paralēli Plāna izstrādei, lai novērtētu plāna projektā paredzēto pasākumu realizācijas ietekmi uz vidi un nodrošinātu tā rezultātu pēc iespējas agrāku pielietošanu, piemēram, teritorijas plānojuma izstrādē.

Vides pārskatā iekļauj informāciju, ko izstrādātājs var nodrošināt, ņemot vērā pašreizējo zināšanu līmeni un novērtēšanas metodes, plānošanas dokumenta saturu, tā vietu plānošanas dokumentu hierarhijā un izstrādes un detalizācijas pakāpi, līdz kādai ir lietderīgi vērtēt ietekmi uz vidi attiecīgajā plānošanas stadijā, lai novērstu novērtējuma dublēšanos. Tiek izmantota publiski pieejama informācija – indikatori, dažādu politikas plānošanas dokumentu analītiskā daļa, veikts datu apkopojums, statistiskā analīze, kā arī ņemtas vērā atbilstošas normatīvo aktu prasības. Tāpat Plāna izstrādē notika konsultācijas ar LAAR ietilpstošajām pašvaldībām, SAP “Cinīši” apsaimniekotāju SIA „AADSO”, SAP “Dzilā vāda” apsaimniekotāju SIA “Vidusdaugavas SPAAO”, SAP “Križevņiki” apsaimniekotāju SIA “ALAAS”, VI, DAP, VVD.

Pārējās darbības, kurām nav būtiskas ietekmes uz vidi vai to ietekme ir tikai pozitīva, piemēram, sabiedrības izglītošana, dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība, tiks izskatītas un saskaņotas atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

SIVN ziņojuma sagatavošanas laikā būtiskas problēmas, apkopojot un analizējot nepieciešamo informāciju, netika novērotas. Tāpat plāna realizācija nesaistās ar papildus vides problēmām, jo atkritumu apsaimniekošana paredzēta SAP “Cinīši”, SAP “Dzilā vāda” un SAP “Križevņiki” teritorijā, kur attiecīgi jau kopš 2000. gadu sākuma norisinās darbības ar atkritumu apsaimniekošanu, tai sk. iepriekšējos gados šajos poligonos veiktas plaša spektra izpētes esošās vides stāvokļa novērtēšanai. Arī līdzšinējā darbībā poligonu apsaimniekotājiem SIA „AADSO”, SIA “Vidusdaugavas SPAAO” un SIA “ALAAS” nav novērotas vērā ņemamas problēmas vai grūtības. Visas problēmsituācijas ir tikušas savlaicīgi apzinātas un risinātas, tādējādi novēršot vides piesārņojumu, avārijas risku vai citu iespējamu negadījumu.

10. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Ņemot vērā to, ka RAAP viena no galveno aktivitāšu īstenošanas vietām (bioloģisko atkritumu anaerobās fermentācijas iekārtu darbības uzsākšana, poligona gāzes savākšanas sistēmas atkritumu krātuvē nākamās kārtas izbūve, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu pārstrādes iekārtu ierīkošana) ir izvēlēta SAP "Cinīši" teritorija, un šai teritorijai 2000. gadu sākumā ir veikta IVN procedūra un darbība poligonā notiek saskaņā ar Piesārņojuma atļaujas Nr. DA13IA0001 nosacījumiem, tad nav paredzams, ka Plāna projekta realizācija atstās ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem vai Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām *Natura 2000* teritorijām. Tāpat BNA pārstrādes iekārtas izveide (izbūve) SAP "Cinīši" teritorijā plānota atbilstoši VVD 2022. gada 26. jūlijā izdotajiem Tehniskie noteikumiem Nr. AP22TN0489, tai sk. tajos izvirzītajām vides aizsardzības prasībām.

Otrs poligons, kur plānota atkritumu apsaimniekošanas aktivitāšu ieviešana pēc Plāna apstiprināšanas, ir SAP "Dziļā vāda" teritorija (bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana, sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana, būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana, infiltrāta apsaimniekošanas un poligona gāzes apsaimniekošanas sistēmu attīstība, atkritumiem iegūta kurināmā gazifikācijas iekārtu ierīkošana). Ņemot vērā to, ka daļa RAAP aktivitāšu notiks jau esošā poligonā, kur poligona teritorijai 2000. gadu sākumā ir veikta IVN procedūra, un darbība poligonā notiek saskaņā ar Piesārņojuma atļaujas Nr. DA11IA005 nosacījumiem, tad nav paredzams, ka Plāna projektam būs ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem vai Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām *Natura 2000* teritorijām.

Trešais poligons, kur plānota atkritumu apsaimniekošanas aktivitāšu īstenošana pēc Plāna apstiprināšanas, ir SAP "Križevņiki" teritorija (bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana, sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana, būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana). Ņemot vērā to, ka daļa RAAP aktivitāšu notiks jau esošā poligonā, un to, ka poligona teritorijai 2001. gadā ir veikta IVN procedūra, kā arī darbība poligonā notiek saskaņā ar Piesārņojuma atļaujas Nr. RE12IA0001 nosacījumiem, tad netiek prognozēts, ka Plāna projektam būs ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem vai Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām *Natura 2000* teritorijām.

Gadījumā, ja paredzētās darbības būtiski negatīvi ietekmē *Natura 2000* teritorijas, ir noteikti kompensēšanas pasākumi. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (43. pants) nosaka sekojošo: paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem; ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums un nepieciešams sabiedrībai nozīmīgu interešu, arī sociālo vai ekonomisko interešu, apmierināšanai; ja Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorijā (*Natura 2000*) ir sastopamas Sugu un biotopu aizsardzības likumam pakārtotajā normatīvajā aktā noteiktās Latvijā sastopamās Eiropas Savienības prioritārās sugas vai biotopi, paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums un nepieciešams sabiedrības veselības aizsardzības, sabiedrības drošības vai vides aizsardzības interesēs.

SAP "Cinīši", SAP "Dziļā vāda" un SAP "Križevņiki" infrastruktūra ir attīstīta gan no inženiertehnisko risinājumu, gan vides aizsardzības prasību viedokļa, tādēļ ir rekomendējama to turpmāka kā RAAP galveno aktivitāšu ieviešanas teritorija, izrietoši ar atkritumu apsaimniekošanas aktivitātēm nepakļaujot jaunas teritorijas.

Secināms, ka videi un iedzīvotājiem radītie traucējumi vai zaudējumi RAAP aktivitāšu īstenošanas rezultātā tiek iespējami mazināti, jo darbība plānota teritorijās, kurās jau līdz šim notikusi un turpinās atkritumu apsaimniekošana, ievērojot saistošo normatīvo aktu prasības, attiecīgi nav nepieciešams ieviest kompensējošos pasākumus.

11. Plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums

SIA "AADSO", SIA "Vidusdaugavas SPAAO" un SIA "AADSO" jau ilggadēji veicot atkritumu apsaimniekošanu Austrumlatgales AAR, Dienvidlatgales AAR un Vidusdaugavas AAR (šobrīd apvienojoties šiem reģioniem ir izveidots Latgales AAR), pastāvīgi attīsta pielietotās apsaimniekošanas metodes un tehnoloģijas.

Kopumā ieviešot Plānā paredzētās aktivitātes tiek veicināta Latgales AAR teritorijas līdzsvarota attīstība, tostarp pareizi organizējot atkritumu apsaimniekošanu tiek samazināti riski negatīvai ietekmei uz apkārtējo vidi, tostarp pārrobežu kontekstā.

Secināms, ka RAAP projektā paredzēto darbību īstenošana neradīs nelabvēlīgu pārrobežu ietekmi, tiks veicināta vides kvalitātes uzlabošanās valstī, tādējādi labvēlīgi ietekmējot arī kopējo vides stāvokļa uzlabošanu, piemēram Baltijas reģionā.

12. Paredzētie pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai

Lai konstatētu plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus plānošanas dokumentā, būs jāveic plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa. Vides monitoringa ir sistemātiski, regulāri un mērķtiecīgi vides stāvokļa, sugu un biotopu, kā arī piesārņojuma emisiju novērojumi, mērījumi un analīze.

Saskaņā ar Noteikumiem Nr. 157, lai konstatētu plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus plānošanas dokumentā, izstrādātājs, ņemot vērā VPVB atzinumu par vides pārskatu, veic plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa. Plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam izmanto valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta, veicot vides monitoringa, kā arī citu informāciju, kas ir pieejama izstrādātājam. Izstrādātājs sastāda monitoringa ziņojumu un atzinumā par vides pārskatu noteiktajā termiņā iesniedz to VPVB. Monitoringa ziņojumā apkopo pieejamo informāciju un ietver vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu.

Atbilstoši Noteikumiem Nr. 397, VARAM atkritumu apsaimniekošanas plānu un programmas ieviešanu novērtē ne retāk kā reizi četros gados.

Papildus valsts iestāžu veiktajam vides monitoringam arī komersanti (operatori) nodrošina monitoringa saskaņā ar vides normatīvajiem aktiem un nosacījumiem, kas ietverti iestāžu izsniegtajās atļaujās. Komersanti informāciju par monitoringa rezultātiem iesniedz valsts vides aizsardzības iestādēs vides normatīvajos aktos, atļaujās un statistiskajos pārskatos noteiktajā kārtībā un attiecīgos termiņos.

Vides monitoringa programma 2021. - 2026. gadam izstrādāta pamatojoties uz Vides politikas pamatnostādņēm 2021. - 2027. gadam. Programmā noteikts VARAM padotībā esošo iestāžu – LVĢMC, DAP, Latvijas Hidroekoloģijas institūta un VVD Radiācijas drošības centra – veiktā un organizētā monitoringa tīkls, parametri, regularitāte un izmantojamās metodes.

Vides monitoringa programmas galvenais uzdevums ir radīt tādu monitoringa informācijas sistēmas struktūru, lai tiktu nodrošināta:

- LR tiesību aktos noteikto prasību izpilde;
- ES tiesību aktu, kā valsts politisko prioritāšu, prasību izpilde;
- Starptautisko konvenciju, kurām Latvija ir pievienojusies, prasību izpilde.

Vides monitoringa programma izstrādāta pamatojoties uz vadlīnijām, tiesību aktiem, tehniskajām prasībām, metodiskajiem norādījumiem u.c. dokumentiem, kas regulē iepriekš minēto dokumentu ieviešanas kārtību. Vides monitoringa programma iedalīta četrās nodaļās:

1. Gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa programma;
2. Ūdeņu monitoringa programma;
3. Zemes monitoringa programma;
4. Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma.

Monitoringa pasākumi, tā būtiskākie identificējamie indikatori apkopoti 8. tabulā.

Monitoringa pasākumu un to būtiskāko indikatoru apkopojums

Nr. p.k.	Pasākums	Atbildīgie	Būtiskākie indikatori
1.	Gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa programma	VARAM, LVĢMC sadarbībā ar citām iesaistītām institūcijām, VVD Radiācijas drošības centrs	<ul style="list-style-type: none"> • Emisijas (tai sk. smakas) no poligona esošās infrastruktūras, atkritumu laukumiem, pārkraušanas stacijām un dalītās savākšanas punktiem • Vides trokšņa atbilstība pieļaujamajiem trokšņa robežlielumiem • Esošie un plānotie prettrokšņu pasākumi
2.	Ūdeņu monitoringa programma	LVĢMC, Latvijas Hidroekoloģijas institūts	<ul style="list-style-type: none"> • Virszemes ūdeņu, gruntsūdens, sadzīves notekūdeņu kvalitātes kontrole
3.	Zemes monitoringa programma	LĢIA, LVĢMC	<ul style="list-style-type: none"> • Augsnes un grunts kvalitātes novērtējums
4.	Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma	DAP	<p><i>Attiecināms uz gadījumiem, ja tiek plānota jauna atkritumu krātuves izbūve vai esošās paplašināšana:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Atradņu skaits, populācijas lielums • Sugu sastopamība (klātbūtne) • Biotopu kvalitātes izmaiņas
5.	Atkritumu apsaimniekošanas iekārtu darbības monitorings	Komersanti	<ul style="list-style-type: none"> • Emisiju daudzums gaisā no stacionārajiem izmešu avotiem • Trokšņa piesārņojums no atkritumu apstrādes iekārtām un transporttehnikas
6.	Atkritumu uzskaitē un statistikas apkopošana	AARC, LVĢMC, atkritumu apsaimniekošanas komersanti	<ul style="list-style-type: none"> • Sadzīves atkritumu atkārtotas izmantošanas un pārstrādes mērķu izpilde • Dalīti savākto sadzīves atkritumu daudzums • Kopējais radītais un savāktais sadzīves atkritumu daudzums • Izveidoto atkritumu šķīrotu atkritumu savākšanas laukumu skaits • Izveidoto sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktu skaits • Poligonā apglabāto sadzīves atkritumu apjoms • Atkritumu plūsmas monitorings
7.	Plāna ieviešana	AARC, VARAM	<ul style="list-style-type: none"> • Ziņojuma sagatavošana • Sagatavotā ziņojumā izvērtēšana, informatīvā ziņojuma sagatavošana

13. Vides pārskata kopsavilkums

Latgales Plāna projekts ir izstrādāts atbilstoši "Atkritumu apsaimniekošanas likuma" 9. panta 3. daļai un Noteikumiem Nr. 564. Apstiprinot Latgales AAR plānu, pastarpināti tiek veicināta arī "Atkritumu apsaimniekošanas likumā" izvirzīto mērķu sasniegšana, proti, aizsargāta vide, cilvēku dzīvība un veselība, novērsta/mazināta atkritumu rašanās, nodrošinot Latvijas teritorijā radīto atkritumu dalītu savākšanu, reģenerācija un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšana, tāpat arī veicināta dabas resursu efektīva izmantošana, tādējādi palielinot Latvijas konkurētspēju un veicinot pāreju uz aprites ekonomiku.

Vides pārskats par AAVP 2021. - 2027. gadam ir sagatavots saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4. panta trešās daļas 1. punktam un Noteikumiem Nr.157. Tostarp likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 2. pielikumā ir paredzētas darbības, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums.

Tāpat SIVN izstrādes nepieciešamību nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. jūnija Direktīvā 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu iekļautās prasības, kuras mērķis ir noteikt kārtību, kādā izvērtē plānošanas dokumentu īstenošanas radīto iespējamo ietekmi uz vidi un iesaista sabiedrību dokumenta apspriešanā un lēmumu pieņemšanā, kā arī izstrādā priekšlikumus, lai novērstu vai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi un vidi. Attiecīgi šai direktīvā izvirzītās prasības ir jāņem vērā arī Latvija izstrādājot plānošanas dokumentus, kuru ieviešana var būtiski ietekmēt vidi un cilvēku veselību.

Kopumā likumdošanas prasības paredz SIVN procesa ietvaros sagatavot Vides pārskatu, kurā apskatītas plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi. Vides pārskata sagatavošana tika uzsākta vienlaikus ar plāna projekta izstrādi, kas uzsākta 2023. gada septembrī.

Latgales AAR plāns atbilst reģionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentam. "Latgales plānošanas reģions" organizē Latgales AAR plāna izstrādi un sagatavotais Latgales AAR Plāns atbilstoši "Atkritumu apsaimniekošanas likumam" tiks nodots apstiprināšanai Latgales AAR ietilpstojām pašvaldībām.

Ņemot vērā to, ka periodam 2015. – 2021. Latgales RAAP atsevišķi netika izstrādāts, bet atkritumu apsaimniekošana šajos reģionos notika saskaņā ar "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2013. - 2020. gadam", plāns hierarhiski aizvietos "Austrumlatgales reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2007. – 2013. gadam", "Dienvidlatgales reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2007. – 2013. gadam" un "Vidusdaugavas reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2015. - 2021".

Vides pārskata sagatavošanas procesā tika pielietoti šādi galvenie pamatprincipi:

- 1) Vides pārskata gatavošana tika uzsākta vienlaikus ar Plāna projekta izstrādi, ievērojot principu, ka ietekmes uz vidi novērtējums izdarāms iespējami agrākā plānojuma sagatavošanas etapā;
- 2) SIVN tika gatavots paralēli Plāna izstrādei, lai novērtētu Plāna projektā paredzēto pasākumu realizācijas ietekmi uz vidi un nodrošinātu tā rezultātu pēc iespējas agrāku pielietošanu teritorijas plānojuma izstrādē.

Pielietotās metodes:

- 1) Veikta informācijas analīze - analizēti plāna projekta materiāli, normatīvo aktu prasības;
- 2) Izvērtēti plāna projekta izstrādes laikā organizēto sanāksmju laikā un reģiona pašvaldību aptaujas rezultātā iegūtie viedokļi un priekšlikumi.

Plāna projekta un Vides pārskata izstrāde tiek nodrošināta saskaņā ar Noteikumu Nr. 157. prasībām, ievietojot izstrādātāja tīmekļvietnē paziņojumu par sabiedrības iespējam iepazīties ar Vides pārskata un plānošanas dokumenta projektu, kā arī nododot minēto paziņojumu VPVB ievietošanai tīmekļvietnē. Tāpat atbilstoši Noteikumos Nr. 157. V nodaļā izvirzītajam, par plāna projekta un vides pārskata sagatavošanas procesu dažādās tā stadijās tiek informēta sabiedrība, organizācijas un attiecīgās institūcijas.

Sabiedrības līdzdalība Plāna projekta un Vides pārskata izstrādē tika nodrošināta saskaņā Noteikumu Nr. 157 un Noteikumu Nr. 564 prasībām, ievietojot SIA "Geo Consultants" un "Latgales plānošanas reģiona" tīmekļvietnēs paziņojumu par sabiedrības iespējam iepazīties ar Vides pārskata un plānošanas dokumenta projektu, kā arī nodod minēto paziņojumu VPVB elektroniskā veidā ievietošanai tā mājas lapā. Ar Plāna un Vides pārskata

projekta sabiedrībai ir iespēja iepazīties arī Latgales AAR pašvaldībās: Augšdaugavas novada, Aizkraukles novada, Krāslavas novada, Jēkabpils novada, Līvānu novada, Ludzas novada, Daugavpils valstspilsēta, Madonas novada, Preiļu novada, Rēzeknes novada, Rēzeknes valstspilsēta, Varakļānu novada. Tāpat tiek organizēta sabiedriskās apspriešanas sanāksme.

Saskaņā ar Noteikumiem Nr. 564, izstrādājot atkritumu apsaimniekošanas plānu, izstrādātājs nodrošina sabiedrības, organizāciju un institūciju informēšanu un viedokļu uzklauššanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par sabiedrības līdzdalības kārtību attīstības plānošanā un par SIVN, nodrošinot iespēju vismaz 30 dienas iesniegt priekšlikumus par attiecīgo plāna projektu. Sabiedrības viedokļus izvērtē pirms lēmuma pieņemšanas par attiecīgā plāna apstiprināšanu.

Plāna projekta izstrādes laikā kopš 2023. gada septembra notika regulāras darba grupas sanāksmes, kurās piedalījās reģiona pašvaldību pārstāvji, SIA "AADSO", SIA "Vidusdaugavas SPAAO" un SIA "AADSO" pārstāvji, ir notikušas konsultācijas ar DAP, VI un VVD.

Izpildītājs uzsākot darbu pie Plāna sagatavošanas, 2023. gada septembrī veica visu reģiona atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptauju ar mērķi gūt priekšlikumus atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošanai AAR un ieviest reģiona iedzīvotājiem nepieciešamos pasākumus atkritumu saimniecībā.

Vides pārskatā ir sniegta informācija par Plāna projekta galvenajiem mērķiem, plānotajiem pasākumiem 2024. - 2030. gadā visā reģionā kopumā kā arī ieskats par atkritumu apsaimniekošanu Latgales AAR ierīkotajos SAP "Cinīši", "Dziļā vāda" un "Križevņiki".

Plāna darbības laikā no 2023. līdz 2030. gadam sasniedzamie rezultāti atsevišķiem atkritumu veidiem un plūsmām, kas izriet no ES direktīvu prasībām, ir apkopoti 9. tabulā.

9. tabula

**Sasniedzamie rezultāti atsevišķiem atkritumu veidiem un atkritumu plūsmām,
kas izriet no ES direktīvu prasībām**

Direktīva	Sasniedzamie rezultatīvie rādītāji	Sasniedzamie termiņi
Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 19.novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu	izveidot dalītas savākšanas sistēmas tekstmateriāliem (11. panta 1. punkta trešā rindkopa)	Līdz 2025. gada 1. janvārim (atbilstoši nacionālajai likumdošanai 2023. gada 1. janvāris)
	atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 55 % pēc masas (11. panta 2. daļas c)apakšpunkts)	Līdz 2025. gadam
	atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 60 % pēc masas (11. panta 2. daļas d)apakšpunkts)	Līdz 2030. gadam
	atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 65 % pēc masas (11. panta 2. daļas e)apakšpunkts)	Līdz 2035. gadam

Direktīva	Sasniedzamie rezultātīvie rādītāji	Sasniedzamie termiņi
	izveido dalīto savākšanu mājsaimniecībās radītajām bīstamo atkritumu plūsmām (20. panta 1. punkts)	2025. gada 1. janvāris
	izveidot dalītas savākšanas sistēmu bioloģiskajiem atkritumiem (22.panta 1.punkts)	Sākot no 2023. gada 31. decembra
	līdz vismaz 70 % pēc svara palielināt nebīstamo būvniecības atkritumu un ēku nojaukšanas atkritumu, kas nav atkritumu saraksta 17 05 04 kategorijā definētie dabiskie materiāli, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un citai materiālai reģenerācijai, tostarp aizbēršanai, izmantojot atkritumus kā citu materiālu aizstājējus	Visā plāna darbības laikā
Padomes 1999.gada 26.aprīļa direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem	poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara) vai ir vēl mazāks. (5. panta 5. punkts)	2035. gads
Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20.decembra Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu	pārstrādāt 60 % no izlietotā iepakojuma (6. panta 11. punkta f) apakšpunkts) un sasniegt šādus minimālos reģenerācijas mērķus (6.panta 11.punkta g)apakšpunkts: - 50 % pēc svara plastmasām; - 25% pēc svara kokam; - 70 % pēc svara melnajiem metāliem; - 50 % pēc svara attiecībā uz alumīniju; - 70 % pēc svara stiklam; - 75 % pēc svara papīram un kartonam	2025. gada 31. decembris
	pārstrādāt 70 % no izlietotā iepakojuma (6.panta 11.punkta h) apakšpunkts) un sasniegt šādus minimālos reģenerācijas mērķus (6.panta 11.punkta i)apakšpunkts: - 55 % pēc svara plastmasām; - 30 % pēc svara kokam; - 80 % pēc svara melnajiem metāliem; - 60 % pēc svara attiecībā uz alumīniju; - 75 % pēc svara stiklam; - 85 % pēc svara papīram un kartonam	2030. gada 31. decembris
Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18.septembra Direktīva 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem (7.panta 2.punkts)	visus nolietotos transportlīdzekļus atkārtoti izmantot un reģenerēt vismaz 95 % apmērā no transportlīdzekļa vidējās masas gadā. Visus nolietotos transportlīdzekļus atkārtoti izmantot un pārstrādāt vismaz 85 % apmērā no transportlīdzekļa vidējās masas gadā	Visā plāna darbības laikā

Direktīva	Sasniedzamie rezultātīvie rādītāji	Sasniedzamie termiņi
Padomes 2012. gada 4.jūlija Direktīva 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA)	palielināt elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu savākšanas apjomu līdz 40 - 45 % gadā, no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados. (7. panta 1. un 3. punkts)	Līdz 2021. gada 13. augustam
	palielināt elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu savākšanas apjomu līdz 65 % no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados, vai arī 85 % no Latvijas teritorijā radītajiem EEIA. (7. panta 1. un 3. punkts)	2021. gada 14. augusts
	nodrošināt EEIA reģenerāciju un pārstrādi atbilstoši Direktīvas 2012/19/EK I pielikumā un III pielikumā noteiktajiem reģenerācijas un pārstrādes rādītājiem	Visā plāna darbības laikā
Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006. gada 6.septembra 2006/66/EK par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK	savākt 45 % no iepriekšējos trīs gados tirgū laistā pārnēsājamo bateriju un akumulatoru vidējā svara	Visā plāna darbības laikā

(Avots: "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam stratēģiskā ietekme uz vidi novērtējuma vides pārskats", SIA "Geo Consultants" 2020. gads)

Nacionālā līmeņa atkritumu apsaimniekošanas mērķi un uzdevumi noteikti AAVP un ir sekojoši:

- Novērst atkritumu rašanos un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību;
- Nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu, balstoties uz aprites ekonomikas pamatprincipiem un veicinot, ka resursi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā aprītē tautsaimniecībai noderīgā veidā;
- Nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, veicinot attiecīgu produktu politiku, bīstamo un videi kaitīgo vielu ierobežojumus un pilnveidojot patērētāju informētību; Veicināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā.

Vides pārskatā ir ietverts arī esošā vides stāvokļa apraksts, kā arī izskatītas ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas. Tāpat tika izskatītas Plāna realizācijas alternatīvas, par ko detāls izklāsts sniegts pašā Plānā.

Ja Plāna projektā paredzētie pasākumi netiek īstenoti, netiks samazināts radīto un apglabāto atkritumu apjoms, atkritumi netiks izmantoti kā resursi vai otrreizējie materiāli, turpināsies aktīva SAP "Ciniši", "Dziļā vāda" un "Križevņiki" aizpildīšana, pārstrādājamo atkritumi netiks pārstrādāti sakarā ar pārstrādes jaudu trūkumu, kā rezultātā turpināsies neracionāla dabas resursu izmantošana. Plāna projektu nerealizējot, turpināsies apdraudējums vides kvalitātei visā Latgales AAR.

Jāatzīmē, ka šobrīd, ņemot vērā ES politiku attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas sektoru, aprites ekonomikas koncepta ietvaros, atkritumu reģenerācijas iekārtu izveide ir neatņemama sistēmas pilnveidošanas sastāvdaļa, proti, saskaņā ar Eiropas Parlamenta apstiprinātajiem noteikumiem atkritumu apglabāšanas kā

atkritumu utilizācijas metodes īpatsvars līdz 2035. gadam ir jāsamazina līdz 10 % no radītā sadzīves atkritumu apjoma – šāds mērķis nav sasniedzams bez atkritumu energoreģenerācijas iekārtu izveides. NAIK reģenerācijas iekārtas izbūve nodrošinās, ka tādi atkritumi, kuru pārstrāde dalīti savākto sadzīves atkritumu izejvielās nav tehnoloģiski iespējama (vai nav ekonomiski pamatota), bet kuriem ir augsta enerģētiskā vērtība, tiks nevis apglabāti atkritumu poligonā, bet gan izmantoti enerģijas ražošanā.

SAP "Ciniši", "Dziļā vāda" un "Križevņiki" infrastruktūra ir attīstīta gan no inženiertehnisko risinājumu, gan vides aizsardzības prasību viedokļa, tādēļ ir rekomendējama to turpmāka kā reģionālu atkritumu apsaimniekošanas centru pilnveidošana. Līdzšinējo funkciju optimizācijai un jaunu atkritumu apsaimniekošanas darbību ieviešanai ir nepieciešama vairāku aktivitāšu īstenošana. Ieviešot jaunas atkritumu apsaimniekošanas darbības, katrs gadījums tiks izskatīts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tāpat, pēc nepieciešamības, tiks lemts par kompensēšanas pasākumiem attiecībā uz *Natura 2000* teritorijām.

Ieviešot pasākumus, kas saistīti ar atkritumu rašanos novēršanu, paredzama vides stāvokļa uzlabošana, jo tas samazinās atkritumu poligonos nodoto atkritumu daudzumu, veicinās tādu materiālu izmantošanu, kas rada mazāku ietekmi uz vidi, ņemot vērā pilnu iekārtas dzīves cikla analīzi, arī veicinās dažādu atkritumu veidu atkārtotu izmantošanu. Nelabvēlīgu pārrobežu ietekmi Plāna projektā paredzēto darbību īstenošanas laikā netiek prognozēta.

Saskaņā Noteikumu Nr. 564 12. punktu, VARAM atkritumu apsaimniekošanas plānu un programmas ieviešanu novērtē ne retāk kā reizi četros gados. VARAM par novērtēšanas rezultātiem sagatavo informatīvo ziņojumu un, ja nepieciešams, grozījumus attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas plānā vai programmā.

Ņemot vērā to, ka Latgales AAR esošajos SAP "Ciniši", "Dziļā vāda" un "Križevņiki" ir ierīkotas atkritumu krātuves un nepieciešamā infrastruktūra atkritumu pieņemšanai, apstrādei un apglabāšanai, kā arī poligonos notiek atkritumu atbilstoša apsaimniekošana saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, šīs teritorijas ir rekomendējamas turpmāka kā AARC pilnveidošana.

Secināms, ka gan poligonos esošā/plānotā, gan esošā atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra ārpus poligonu teritorijas un dažāda līmeņa plānošanas dokumenti un attīstības plāni, kā arī piegulošo teritoriju izmantošanas raksturs savstarpēji nekonfliktē un atbilst pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem zemes lietošanas mērķiem un saimnieciskās darbības iespējām

Vērtējot valstiskā mērogā ikviena AAR plāna apstiprināšana un secīgi tā ieviešana var mazināt atkritumu rašanos, nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību.

Apstiprinot AAR plānu, kopumā tiek veicināta Latgales AAR teritorijas līdzsvarota attīstība un būtiski tiek samazināti riski negatīvai ietekmei uz apkārtējo vidi.